

**EĞİTİM FAKÜLTESİ GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMLERİ ATÖLYE
DERSLERİNDE ÖĞRENCİLERİN MOTİVASYON VE ODAKLANMA
EĞİLİMLERİNİN SANATSAL UYGULAMA SÜREÇLERİNE YANSIMASINA
İLİŞKİN ÖĞRENCİ VE ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞLERİ**

**Yüksek Lisans Tezi
Simge SANAL
Eskişehir 2022**

**EĞİTİM FAKÜLTESİ GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMLERİ ATÖLYE
DERSLERİNDE ÖĞRENCİLERİN MOTİVASYON VE ODAKLANMA
EĞİLİMLERİNİN SANATSAL UYGULAMA SÜREÇLERİNE YANSIMASINA
İLİŞKİN ÖĞRENCİ VE ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞLERİ**

Simge SANAL

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Resim-İş Eğitimi Programı
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Suzan Duygu Bedir Erişti**

**Eskişehir
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temmuz 2022**

JÜRI VE ENSTİTÜ ONAYI

ÖZET

EĞİTİM FAKÜLTESİ GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMLERİ ATÖLYE DERSLERİNDE ÖĞRENCİLERİN MOTİVASYON VE ODAKLANMA EĞİLİMLERİNİN SANATSAL UYGULAMA SÜREÇLERİNE YANSIMASINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ VE ÖĞRETİM ELAMANI GÖRÜŞLERİ

Simge SANAL

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Yüksek Lisans Programı
Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temmuz 2022
Danışman: Prof. Dr. S. Duygu BEDİR ERİŞTİ

Sadece günümüzde değil tarihsel süreçte insan gelişimin en önemli parçası olan sanat eğitimi çağdaş ve donanımlı kişiler yetiştirmek adına en önemli eğitim dallarından bir tanesidir. Devrim içinde olan sanat eğitimi zaman içerisinde bilişsel bir süreç içerisine girmiş ve yenilikler kazanmıştır. Disipline dayalı sanat eğitimi ile birlikte, estetik, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve uygulamalı sanat çalışmaları şeklinde yoğunlaşmıştır. Bu bağlamda sanat eğitiminin en önemli unsurlarından bir tanesi de uygulamalı sanat dersleridir. Teorik anlamda ve diğer sanat derslerini harmanlayarak bir bütün şeklinde yansıtabileceği ve bir sanat ürünü ortaya çıkaracağı ders uygulamalı atölye dersleridir. Bu araştırmada, güzel sanatlar eğitimi resim-iş öğretmenliğinde uygulamalı sanat dersleri olan ana sanat atölye dersleri kapsamında gelişen sanatsal süreç hakkında bilgi edinilmek istenmiştir. Sanatsal sürecin içerisinde yaşanan olumlu/olumsuz durumların yansımalarını motivasyon ve odaklanma bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır. Bu sorgulama için fenomenolojik araştırma deseni kullanıştır. Araştırmanın çalışma grubu ana sanat atölye dersleri görmüş olan toplam 7 öğrenciden oluşmuştur. Ayrıca bu konu bağlamında 5 öğretim üyesinin deneyimleri dinlenip, görüşleri alınmıştır. Veri toplama sürecinde ise ‘yarı yapılandırılmış görüşme’ ve ‘odak grup görüşmesi’ veri toplama yöntemleri kullanılmıştır. Elde edilen veriler ise tematik analiz kapsamında incelenmiş ve bütüncül bir yapı içerisinde sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Sanat eğitimi, Ana sanat atölye, Motivasyon, Odaklanma

ABSTRACT

STUDENTS' AND INSTRUCTORS' OPINIONS ON THE REFLECTION OF
STUDENTS' MOTIVATION AND FOCUSING PROCESSES ON THE ARTISTIC
PRACTICE PROCESSES IN THE WORKSHOP COURSES OF FINE ARTS
EDUCATION DEPARTMENTS OF THE FACULTY OF EDUCATION

Simge SANAL

Department of Fine Arts Education Program in Arts and Crafts Teaching
Anadolu University, Graduate School of Educational Science, July 2022
Supervisor: Prof. Dr. S. Duygu BEDİR ERİŞTİ

Art education which is the most important part of human development not only today but also in the historical process is one of the most branches of education in order to raise modern and well-equipped people. Art education which is in motion has entered a cognitive process over time and has gained innovations. Along with discipline-based art education, has concentrated shapes like aesthetics, art history, art criticism, and applied art works. In this context, one of the most important factors of art education is applied art lessons. The course that it can reflect as a whole by blending theoretical and other art courses and producing an art product is applied to workshop courses. This research wanted to obtain information about the artistic process that develops within the scope of the main art workshop courses, which are applied art lessons in fine arts education. It is aimed to examine the reflections of the positive/negative situations experienced in the artistic process in the context of motivation and focus. A phenomenological research design was used for this inquiry. The study group of this research consisted of 7 students who has saw the main art workshop lessons. In addition, in the context of this subject, the experiences of 5 faculty members listened and their opinions were taken. In the data collection process, 'semi-structured interview' and 'focus group interview' data collection methods were used. The data obtained were analyzed within the scope of thematic analysis and presented in a holistic structure.

Key words: Art education, Main art workshop, Motivation, Focusing

ÖNSÖZ

Sanat eğitiminin en önemli parçalarından bir tanesi uygulamalı sanat dersleri olduğu bilinmektedir. Anasanat atölye dersleri ise bu uygulamalı dersleri kapsamaktadır. Sanat eğitimi için önemli olan bu dersin içinde gelişen sanatsal süreç ise sanat ürünü üretmek adına içinden geçtiğimiz süreçtir. Bu süreçte yaşanan etmenleri çözümlemek demek hem sanat sürecini hem sanat ürününü anlamamız demek. Bu araştırmada sanatsal sürecin temellerinden biri olan motivasyon ve odaklanmanın bu sürece nasıl yansıdığını anlamak ve bununla ilgili yaşanan olumlu/olumsuz deneyimleri keşfetmek istedim. Sanatsal süreci ve sanat ürününü daha keyifli ve anlamlı hale getirme çabası beni çok heyecanlandırdı. Bu sebepten, çalışmayı başından sonuna kadar büyük bir heyecanla ile araştırıp yazma fırsatı bulduğum için kendimi oldukça şanslı ve mutlu hissediyorum.

Tüm hayatım boyunca benden maddi, manevi desteğini esirgemeyen ve her zaman yanımda olan sevgili annem Aydeniz SANAL' a, sevgisini, ilgisini ve tüm hayatım boyunca desteğini benden esirgemediğim yanımda duran canım babam sevgili Hasan Serdar SANAL' a sonsuz teşekkürlerimi sunmaktan büyük zevk duyuyorum.

Araştırmanın en başından sonuna kadar bütün süreci takip eden, her aşamada bilgisi ve donanımı ile bana yol gösteren değerli tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Suzan Duygu BEDİR ERİŞTİ' ye sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Eğitim hayatım boyunca akademik anlamda gelişimimi sağlayan ve araştırma sürecimde değerli görüşlerini benimle paylaşarak yanımda olan değerli lisans hocalarıma teşekkür ediyorum.

Çalışma sürecimde benim yanımda olup her türlü desteği sağlayan yakın arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum.

Çalışmada benim kadar emekleri ve katkıları olan bana zaman ayırıp deneyimlerini paylaşan tüm öğretmen adaylarına teşekkür ediyorum.

Simge SANAL

Eskişehir 2022

***Bu çalışmamı canımın içi babam
Hasan Serdar SANAL' a ithaf ediyorum...***

Tarih:24/06/2022

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmamın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı” ile tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim.

Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Simge SANAL

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ.....	x
KISALTMALAR DİZİNİ	xii
1. GİRİŞ.....	1
2. ALANYAZIN	2
2.1. Sanat eğitimi	2
2.2. Sanat eğitiminin önemi ve gerekliliği	3
2.3. Sanat eğitimcisi (Resim-iş öğretmeni) yetiştirme	6
2.3.1. Sanat eğitimcisinin yetiştirilme ölçütleri	8
2.4. Disipline dayalı sanat eğitimi	9
2.4.1. Sanat tarihi	10
2.4.2. Sanat eleştirisi	11
2.4.3. Estetik	11
2.4.4. Uygulamalı çalışmalar	12
2.5. Ana sanat atölye uygulamaları	12
2.5.1. Resim anasanat atölye dersleri	12
2.5.2. Grafik ana sanat atölye dersleri	13
2.6. Motivasyon (Güdüleme)	14
2.6.1. Motivasyon türleri	15
2.6.2. Güdüler ve gereksinimler	17
2.7. Eğitimde motivasyon ve odaklanma.....	18
2.7.1. Eğitimde motivasyon	18
2.7.2. Eğitimde odaklanma (konsantrasyon).....	20
2.8. Amaç.....	21

2.9. Önem	22
2.10. Sınırlılıklar ve Varsayımlar	23
3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	24
4. YÖNTEM	28
4.1. Araştırmanın Yöntemi.....	28
4.1.1. Araştırmanın örnekleme.....	29
4.1.2. Araştırmanın veri toplama aracı.....	30
4.1.3. Araştırma ortamı	32
4.1.4. Araştırma süreci	32
4.1.5. Veri analiz süreci	35
4.1.6. Araştırma geçerlilik ve güvenirliği.....	36
5. BULGULAR VE YORUM	37
5.1. Giriş	37
5.2. Bulgulara İlişkin Başlıklar	37
5.2.1. Öğrencilerin atölye dersi kapsamında sanatsal süreçlerinde motivasyon ve odaklanmalarına ilişkin görüşlere dayalı bulgular	37
5.2.2. Odak grup görüşmeleri	77
5.2.3. Öğretim elemanlarının atölye derslerindeki sanatsal süreçte motivasyon ve odaklanmaya ilişkin görüşlerine dayalı bulgulara.....	83
6. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	106
6.1. Sonuç ve Tartışma.....	106
6.2. Öneriler	112
KAYNAKÇA.....	114
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLÖLER DİZİNİ

Sayfa

Tablo 5.1. Öğrencilerin motivasyon ve odaklanma ile ilgili görüşlerine dayalı ana temalar.....	37
Tablo 5.2. Motivasyon ve Odaklanmaya Yansıyan Etmenler ana temasına yönelik alt temalar.....	38
Tablo 5.3. Atölye derslerinin süresi, başlama-bitiş saatleri bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ana temasına yönelik alt temalar	44
Tablo 5.4. Atölye dersleri sırasında verilen molalar bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ana temasına yönelik alt temalar	51
Tablo 5.5. Atölyenin iç düzeni bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ana temasına yönelik alt temalar	56
Tablo 5.6. Atölyede bulunan kişi sayısı bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ana temasına yönelik alt temalar.....	63
Tablo 5.7. Atölye içi ilişkiler ve iletişim bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ana temasına yönelik alt temalar.....	68
Tablo 5.8. Atölye dersleri dışında olan dersler bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ana temasına yönelik alt temalar.....	74
Tablo 5.9. Öğretim elemanlarının motivasyon ve odaklanma ile ilgili görüşlerine dayalı ana temalar	84
Tablo 5.10. Ana sanat atölye derslerindeki öğrencilerin sanatsal süreçlerindeki motivasyon ve odaklanmalarına ilişkin gözlem, deneyimlere yönelik alt temalar.....	84
Tablo 5.11. Öğretim elemanlarının ana sanat atölye derslerindeki öğrencilerin sanatsal süreçlerinde motivasyon ve odaklanmalarına ilişkin problemlere yönelik alt temalar.....	92

Tablo 5.12. Öğretim elemanlarının ana sanat atölye derslerindeki sanatsal süreçlerindeki motivasyon ve odaklanma problemlerine ilişkin önerilere yönelik alt temalar.....	99
--	----

KISALTMALAR DİZİNİ

DDSE	:Disipline Dayalı Sanat Eğitimi
MEB	:Millî Eğitim Bakanlığı
YÖK	:Yüksek Öğretim Kurumu

1. GİRİŞ

Bir sanat eserinin derinlemesine incelenmesi için her şey de olduğu gibi en temeline inmemiz gerekir, bu temellerden biri ise eserin ortaya çıkışı olan atölyeler lisans eğitiminde bulunan atölye dersleri Güzel Sanatlar bölümleri için büyük önem taşımaktadır. Atölye derslerinin işleyişinde yer alan etkiler otomatikman derste üretilen eserlere de yansıyacaktır, bunun için atölye derslerinde yaşanan her durum eserler üzerinde bir önem taşımaktadır.

Atölye derslerinde ki öğrencilerin en temel iki çalışma kaynağı ise motivasyon ve sorunsuz odaklanmalarıdır, bu iki durumdan birinde bile bir sorun yaşıyorsa bu direk olarak çalışmaya olumsuz bir şekilde geri dönecektir.

“...Eğer insanların öğrenmelerine katkı sağlanmak isteniyorsa, bu konuda onları motive edebilecek şeylerin neler olabileceği hakkında bilgi sahibi olunmalıdır” (Bentley, 2003, s.21-29).

Motivasyonun öğrenmede ve üretmede olan etkisi çok büyüktür; Motivasyon, öğrenen birinin bir davranış değişimi sırasında kullandığı enerji olarak düşünülebilir. Öğretmenlerin bazı öğrencileri motive etmenin imkânsız olduğunu hissetmelerine rağmen, işin özü, basitçe, öğretmenin motivasyon sorunlarını özel bir öğrenci makinesi için doğru tip yakıt kullanması olarak tanımlamasıdır (Özevin,2006, s.3).

Odaklanmakta bir üretim veya bir işten maksimum verimi alabilmek için en önemli unsurlardan biridir; Odaklanmak, insanın dikkatini toplaması, bütün algı mekanizmalarını yaptığı işe yönlendirilmesi, zihinsel kavrayışını en yüksek noktaya çıkarmasıdır. İnsan yaptığı işe yoğunlaştığında kendini dünyadan soyutlar, dış etkilere arınır.

2. ALANYAZIN

2.1. Sanat eğitimi

Sanat ve eğitim kavramları sadece günümüzde değil tarihsel süreçte de insan gelişimi için önemli bir noktada karşımıza çıkmaktadır. Bu kavramlara hâkim olmak gelişim konusunda olumlu yansımaları neden olacaktır. Bu bölümde sanat ve eğitim hakkında görüşlere yer verilecektir.

Eğitim, insanın yaşam sürecinin her zamanında, doğrudan kazanılmış veya dolaylı yünden edinilmiş kazanımların bütünü olarak karşımıza çıkar. Birey bu eğitimi ailesi, çevresi ve yaşadığı toplumdan edinebileceği gibi eğitim kurumları gibi planlı ve programlı bir şekilde de elde edebilmektedir. Planlı bir şekilde verilen eğitim temel eğitim mantığı ile başlamakta daha sonra özel bir duruma gelerek devam edebilmektedir (Alakuş ve Mercin, 2020, s.1).

Ayrıca “eğitim, kişiye bedensel, zihinsel, ruhsal, toplumsal yünden istenilen davranışların kazandırılmasıdır. Eğitimin amacı, bedeni, ahlakı, mesleki ve estetik yünden sosyal bir kişilik geliştirmektir” (Erbay,1995).

Sanata gelecek olursak, genel anlamıyla sanat bireylerin duygu ve düşüncelerini renk, biçim, ses, söz, çizgi, ritm gibi belli yöntemler aracılığıyla bir amaca hizmet edecek biçimde belirli bir estetik ve güzellik bakış açısıyla duygu ve düşüncelerini ifade etme biçimidir. Sanatı kendimizi ve dünyayı anlamlandırma süreci olarak ele alabiliriz. Bu doğrultuda doğru anlamlandırmada sanat eğitimi yoluyla olur. İnsan eğitiminin yönlerinden biri olan sanat eğitimi, bireysel ve toplumsal eğitimin vazgeçilmez yapı taşlarından biridir (Şahin ve Yağcı,2012, s.274).

Sanat eğitimi tanıımı yapmak istersek, sanat eğitimi kavramı genel kavramında güzel sanatların tüm alanlarını kapsayan, okul içi okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimi tanımlıyor diyebiliriz (San, 2019, s.19). Sanat eğitiminin bireysel ve toplumsal kişiliği geliştirmek için önemli bir eğitim olduğu kanısı birçok ünlü düşünür tarafından da onaylanmıştır. Sanat eğitimi, sanatın idraki, değiştirici ve eğitici fonksiyonları gibi problemler çoğu zaman sanat alanında çalışmalar yapan insanlar ve ünlü düşünürlerinde dikkat merkezlerinde olmuştur. Platon, Leonardo da Vinci, Aristoteles, Lessing, Hegel, Kant, Tolstoy gibi düşünürler ve sanatçılar sanat eğitiminin bireylerin genel estetik yetkinliğini, maneviyatını, sanatsal zevk ve isteklerini, tabiat sevgisini, armoniyi,

mükemmelliği görebilmek ve bir arada tutabilmek için önemli bir araç olduğunu savunmuşlardır (Kurbanov,2010, s.64).

Sanat Eğitimi bireyin kişisel gelişimi bakımından da ayrılmaz bir parçası olmalıdır. Sanat eğitimi, kişinin ruhsal bedensel bütünlüğü ile birlikte estetik, kaygı, düşünce ve görüşlerini geliştirmesi yetenek ve yaratıcılık gelişimin güçlenmesini, sanatsal değerleri hoşgörü ile yaklaşımını esas alır. Çağdaş sanat eğitimi ise herkes için gerekli bir unsurdur, ustalık ve beceriyi amaç olarak almaz. Kişinin yaratıcı gücü ve birikimlerini ortaya çıkarmayı esas alarak estetik kaygısını ve düşünce gelişiminde geniş olanaklar sağlar (Artut,2004, s.91-92).

Sanat eğitiminde teorik ve uygulamalı sanat eğitimi bulunmaktadır. Genel eğitim sürecindeki sanat eğitiminde konuların içinde geçmiş ve günümüz de olan sanat konuları yer almaktadır. Bu süreçte genel olarak sanat, sanatsal yaratma, sanat tarihi gibi teorik eğitimlerin yanında müzik, resim gibi özel alanlarda kurumsal bilgi aktarımı ile uygulamalı çalışmalarda yer almaktadır (San, 2019, s.19).

2.2. Sanat eğitiminin önemi ve gerekliliği

Bu bölümde neden sanat eğitimi almamız gerektiğinin cevapları aranmaktadır.

“Bireyin Görsel Sanatlar eğitimi alması onun bir sanatçı veya çok üstün yeteneklere sahip olmasını gerektirmez. Görsel Sanatlar eğitimi, bireyin kendini ifade edebilme, estetik bilinç kazanma gibi kişisel yaşantısına katacağı olumlu edinimler ve toplumlar açısından avantajlar sağladığından her düzeydeki yaş grubundan bireyler için bir gereksinimdir” (MEB, 2018).

MEB şu ifadelerle neden görsel sanatlar eğitim programı olması gerektiğini açıklamıştır. Bireyin sanat eğitimi alması o kişiyi bir sanatçı ya da çok üst yetenekleri sahip olmasını gerektirmeyecek bir eğitimidir. Görsel sanatlar eğitimi, kişinin kendini ifade etmesi, estetik bir bakış açısı kazanması ve kişisel yaşantısına olumlu etki edebilecek edinimler kazanması ayrıca toplum karşısında avantajlar sağladığından her yaş grubu birey için sanat eğitimi büyük bir gerekliliktir (MEB,2018).

Sanat eğitiminde yaratıcılık ondan ayrılamaz bir parçadır. Verilen sanat eğitimi ile kişinin gizli yeteneklerini işletip yaratıcı, üretken, estetik duygular geliştirebilen kişiler olmasını sağlarken. Uygur, gelişmiş bir toplum yaratma düşününde sanat eğitimi ile gerçekleştirmek mümkündür (Artut,2013, s.121). Bu bağlamda neden sanat eğitimi sorusunun bir cevabı olarak da uygar ve gelişmiş bir toplum için sanat eğitimi cevaplarından birini almış bulunuyoruz.

Birey sanat ürünleri ile toplumun hislerini ortaya çıkarabilmekte ve birey ürettiği sanat eserlerinde kendisini bulabilmektedir. Bununla birlikte, sanat sadece duyguları ve duyarlılığı geliştirmekle kalmayıp bilişsel ve duyuşsal yönleri zihinsel süreçte daha aktif kılmaktadır (Yolcu,2009). Bireyler ürettikleri sanat ürünlerinde sadece bir ürün ortaya çıkarmakla kalmayıp ayrıca bu üretimlerinde kendilerini de bulabilmekte ve birçok alanda kendi gelişimlerini sağlamaktadırlar.

Sanat için eğitimin önemine bakacak olursak. Daha somut bir yaklaşım ile günümüze uyarlayarak teknolojik ve bilimsel bir çağ olduğunu kabul eder ve bu durumdan yola çıkarak sanat eğitimi daha akılcı bir temele oturtur. Yaratıcı, üretken sürecin önemi kadar, sanatın çeşitli yöntemler ile öğretilebilirliği üzerinde durur. Tüm yeti ve zihinselliği ön planda tutar. Kavramı sözelleştirerek yargılamasını sağlar. Ve eleştirileri akılcı temellere dayandırmasını ister (İlhan, 2003, s.15).

Sanat eğitimi almış veya alan bireylerin kimliklerini sanat yolu ile ifade ederken kültürel değerlere sahip çıkmanın önemini kavrayarak bu değerleri gelecek kuşaklara aktarım sorumluluğunu da üzerlerini almış olmaktadır. Her bireyin sanat eğitimi alması gerekliliği ve bu bilinçte hareket edebiliyor olması önemli konuların başında gelmektedir. Sanat eğitiminin sadece yetenekli görülen bireyler tarafından değil aklınıza gelebilecek her kişinin bu eğitimi alması gerektiği düşünülmelidir (Karabulut ve Daşdemir,2020, s.47-60).

Sanat eğitimi bireyi çoklu düşünme sistemine yönlendirmektedir. Kişi yalnızca kendi bildiği ve sevdiği şeylerin yeterli olmayacağını, çevresinde üretilenleri ve bulunanları da takdir edebileceği bilincine yönelir. Her üretilen eserin içinde beğeniye hitap edebilecek bir veya birkaç unsur bulunabileceği, önyargısız beğeninin önemini kavrar. Sanat eğitimi içinde insan yaşamının tümü boyunca gerek duyabileceği öz disiplin, doğru iletişim, iş birliği yapma becerisi, azim, objektif bakış açısı, emeğe saygı gösterme ve eleştiriye açık olma yetileri kazanmada çok büyük rol oynamaktadır (Bilgin,2010, s.10).

Sanat eğitiminin amaçlarının başında sanatın evrensel dilini kullanabilme amacı vardır. Bireylerin sanatsal düşünce yolunu kullanarak dışa vurum yapması önemli bir amaçtır. Bu yol ile kazanılan deneyimler kişinin kendisini aktarmasında bir araç olarak kullanılabilir. Bu deneyimler ışığında kişi özgünlük kazanmaya başlayabilir. Özgün anlatım çabası ise kişiye özgün düşünme temellerini atan bir eylemdir. Bunların

sonunda ise birey eleştirel düşünmeyi ve sentez, yorum yapmayı birbiriyle harmanlayabilir (Mercin ve Alakuş, 2007, s.5).

Bu bilgilerin ışığında bireylerin neden sanat eğitimi almalı sorusuna cevaplar aranmıştır. Sanat eğitiminin bireyde bilişsel, fiziksel, duygusal ve birçok alanda gelişimini sağlamakta olduğu görülmüştür. Sanat eğitiminin her yaştan her kesim için önemli bir gelişim aracı olma rolünü üstlenmiştir.

Sanat eğitiminin amaç ve gerekliliğinin içinde insan ruhunu doyurması, daha özgür bireyler yetiştirmek ve daha çağdaş bir toplum yaratma çabası vardır. Sanat eğitimi bir çerçeve içerisinde yaratıcı, kendine güvenli, üretken, estetik duyguları gelişmiş bireyler olmalarını amaçlar. Genelde aynı niteliklere sahip uluslar daha çağdaş bir toplum yaratmak adına sanat ve iş eğitiminden fazlası ile yararlanırlar. Toplumların genel amaçları uygar bir toplum yaratmaktır. Bu sebeple sanat ve teknoloji sürecinden geçilmesi kaçınılmaz bir gerçekliktir. Bu bağlamda günümüzde duyarlı, dengeli ve sağlıklı bir toplumun en önemli unsurlarından biri “sanat eğitimidir” (Artut,2002, s.105).

Sanat eğitimi neden önemli ve gereklidir sorusunu sorarsak; her kişinin yaratıcılığını ortaya çıkaran, sanatsal yeteneklerini, becerilerini geliştiren, özgür ve eleştirel düşünmesini sağlayan, estetik duygular kazandıran, kendi ulusunun ve başka ulusların sanat anlayışını tanıtan, empatiyi güçlendiren, evrenselleşmiş kültüre sahip çıkmayı öğreten ayrıca ruhsal sağlığı yerinde, kişiliği gelişmiş olarak barış ve dostluk içinde mutlu bir yaşam sürdürmelerinde sanat eğitimi büyük bir paya sahip olacaktır. Bu yüzden sanat eğitiminin önemi çok fazladır (Özsoy ve Alakuş,2017, s.41).

“Sanat eğitiminin en önemli amaçlarından biri ise görmeyi, işitmeyi, dokunmayı, tat almayı öğretmektir. Çevresini hakkıyla algılayıp onu biçimlendirmeye yönelmek için gerekli ilk şarttır. Yalnızca bakmayı değil ‘görmek’, yalnızca duymak değil ‘işitmek’, yalnızca ellerle yoklamak değil, ‘dokunulanı duymak’ yaratıcılık için gerekli ilk aşamadır” (San, 1958, s.17 aktaran Buyurgan,2001, s.11-12).

Günümüze gelecek olursak teknoloji ve makine devrini yaşadığımız bu çağda birçok görsele maruz kalıyoruz ve bu durumun sonunda estetik eğitime yani daha çok sanat eğitime ihtiyaç duyuyoruz. Çağa ayak uydurmak için bireylerin topluma karşı sorumluluk duyan, oluşturucu ve yapıcı bir düşünce sistemine sahip bireylerden oluşması gerekmektedir. Bu endüstri çağında teknik olgularla bir süreç sürdürülemez ve sanat eğitimsiz bu olgular taklitten öteye geçemez. Çağın gerekliliği sanat eğitiminden geçmektedir (Telli,1990, s.6 aktaran Buyurgan,2001, s.13). Bilim ve tekniğin geliştiği bu

çağda kişilerin ruhsal bakımdan sağlıklı gelişmesi için sanat eğitimi vazgeçilmezdir. Yaşadığımız çevrede bilinçsiz betonlaşmanın ve zevksiz oluşumlar için bile ancak sanat eğitimi ile verilen estetik bilinç oluşumu ile önüne geçilebilir. Sanat eğitimi bireyin önce kendisine sonra çevresine duyarlı olmayı empoze eder (Buyurgan,2001, s.13).

2.3. Sanat eğitimcisi (Resim-iş öğretmeni) yetiştirme

Eğitim kurumlarının en büyük amacı yaratıcı ve üretken bir toplum yetiştirmektir. Yaratıcılık kazanmış bireyler her alanda özgün, işe yarar fikirler ortaya çıkarabilmektedir. Eğitim sisteminin amacı da yaratıcı bireyler yetiştirmek olmalıdır. Bu yaratıcılığın gelişmesi adına bilim, sanat ve teknoloji ile harman bir eğitim sistemi oluşturulmalıdır. Bu yüzden de bu konularda donanımlı eğitimcileri yetiştirilmesi büyük önem arz etmektedir (İlhan,2003, s.13).

Türkiye de sanat eğitimcisi yetiştirme alanında yapılan reformlar ise şu şekildedir;

Türkiye’de ortaöğretim kurumlarının ilk öğretmenleri 1883’te Sanayi-i Nefise Mektebi (Güzel Sanatlar Akademisi) kurulmasıyla yetiştirilmiştir. Resim öğretmeni yetiştirmede en büyük katkıları olan kişiler ise; İsmail Hakkı Baltacıoğlu, İsmail Hakkı Tonguç ve Mustafa Necati’dir. Sanat eğitimi konusunda etkili olan yabancı eğitimciler ise; Dewey, Stiehler ve Frey’dir (Etike,1991, s.275 aktaran Sari,1997, s.13).

Türkiye de sanat eğitimi alanında yapılan girişimler 1925 yılına kadar genellikle kişisel çabalar ile sınırlı kalmıştır. Bu kişisel çabalardan sıyrılmak adına 1925 yılında Milli Eğitim Bakanlığı dünyanın tanıdığı eğitimci J.Dewey’i Türkiye’ye davet etmiştir ve kendisinden Türkiye Eğitim sistemi hakkında bir rapor oluşturtmasını rica etmişlerdir. Millî Eğitim Bakanlığı yapacağı reform hareketleri için uzman görüşlerine başvurmak istemiş ve bu konular hakkında görüşlerini almıştır. Bu görüşler sonucunda ise: Öğretmen yetiştirmekte görevli ola bazı okulların resim öğretmenliğine yönelik eğitici derslere yer verilmesi gerektiği. İkinci olarak da ilkokul programı ve el-işi derslerini yürütebilecek öğretmenlerin hazırlanması gerektiği üzerine sonuçlara ulaşılmıştır.1926 yılında ise yeni Türk toplumunun gereksinimlerine yönelik yeni eğitim ilkeleri ve öğretim programı hazırlanmıştır. Bu programda resim-iş eğitimi ile ilgili derslerin daha sağlıklı işlenmesi adına, bu branşta uzman eğitimciler yetiştirilmeye başlanır. Bu amaç adına Ankara da Avrupa’nın tanınmış profesörleri resim-iş ilkelerine uygun kurslar açmaya başlarlar. Bu kurslara resim eğitimi için yüze yakın öğretmen katılır. Bunun yanında resim eğitimcisi yetiştirmek ile ilgili yapılan önemli çalışmalardan bir tanesi de bazı yeni öğretmen

okullarının binalarına resim ve el-işı derslerine yönelik atölyeler açılması olmuştur. Örneğin Ankara Gazi Orta Muallim Mektebi binasına resim-iş öğretmenleri yetiştirmek amaçlı birçok modern atölye kurulmuştur (İlhan,2003, s.15-16).

Cumhuriyetin ilk yıllarında bu hareketli dönem devam etmiştir. Bir grup eğitimci Avrupa'ya sanat alanında uzmanlık eğitimi almaları adına gönderilmiştir. Bunlarla beraber Gazi Eğitim Enstitüsü'nün bünyesi içerisinde, 1932 yılında Resim-iş bölümü açılmıştır. Resim-iş bölümü resim-iş öğretmeni yetiştirmek adına birçok olaya öncülük etmiştir. Bunun yanında birçok yetenekli sanatçıyı da Türkiye'ye kazandırmıştır. Resim-iş bölümü daha sonra Türkiye'nin diğer üniversiteleri arasında yaygınlaştırılmıştır (Altinkurt,2015, s.4).

Resim -iş derslerini içeriğine tam olarak uygun bir şekilde yürüten öğretmenler, resim dalının her noktasıyla ilgilenmiş, bu konuda belirli deneyimlere ulaşmış, programın istediğini kendi anlayışına göre yerine getirdiğine inananlardan oluşanlar grubudur (İlhan,2003, s.16).

“Sanat eğitimcisi, çocukların yaşamları, davranışları; duyu ve duyumların etkileşimi, bireyin olgunlaşma süreci, çevreden, toplumdan nasıl etkilendiği hakkında bilgi sahibi olmalıdır” (San, 1977:146 aktaran Özkan ve Girgin, 2014, s.80). Sanat eğitimcisinin en büyük amaçlarından biri eğitilecek olan bireyin büyüme ve gelişme sürecinde şekillenen sanatsal gelişimi hakkında yeterli bilgiye sahip olunmasıdır (Özkan ve Girgin,2014, s.80).

Günümüzde ise sanat eğitimcisinin, kendi uzmanlık alanı dışında diğer plastik sanatlar alanlarında da genel bir bilgiye sahip olması gerektiğini düşünülmektedir. Üniversitelerde resim-iş öğretmeni yetiştiren bölümlerde de ana sanat dallarının ortak amacının sanat eğitimcisi yetiştirmek olduğu şeklinde uygulanmıştır. Plastik sanatlar alanında akademik eğitim, üniversitelerde yüksek öğretim düzeyinde uygulanmaktadır. Üniversitelerde sanat eğitimi verilen bölümlerde takip edilen akademik program çerçevesinde devam eden eğitim hem sanatçı hem sanat eğitimcisi yetiştirmek amaçlanmaktadır. Türkiye'de sanat eğitmeni yetiştiren okullar ise Eğitim Fakülteleri bünyesinde bulunmaktadır. Bu bölümün amacı ise sanat eğitimcisi açığını kapatmaktır. Bu bölümlerde kazandırılan nitelikler ise plastik sanatlar eğitimi, eğitim psikolojisi, eğitim sosyolojisi ve eğitim yönetimi gibi derslerin sonucunda öğrenilen kazanımlardır (Altinkurt, 2015, s.6-13).

2.3.1. Sanat eğitmcisinin yetiştirilme ölçütleri

Öncelikle sanatlar eğitiminden bahsedilmeli. Sanatlar eğitimi örgün eğitimde bilim ve teknik derslerin yanında olması gereken ve onunla eş değer görmesi gereken çeşitli sanat dalları ile yapılan eğitimin adıdır. Sanatsal bilgilerin verilmesini planlayan ve değerlendirmesini yapan kişi ise sanatlar eğitmeni, sanatlar öğretmenidir. 21.yy. da tüm eğitim basamaklarında geçerli olması beklenen bazı sanatlar eğitim ölçütleri vardır (San, 2019, s.121). Bunlar;

- Sanatlar öğretmeni adayının beş sanatsal alanın (görsel, plastik, dilsel-sözel, sessel, duygusal ve eylemsel) ürünleri yaratma süreci ve ürünleriyle iletişim kurmayı başarmalı. Ve bu iletişim adına bu alanlarla ilgili temel terminolojiyi, malzemeleri ve araçları, teknikleri ve eğitimsel yöntemleri kullanabilecek bilgiye ve donanıma sahip olmalıdır.
- Sanatlar öğretmeni adayının birçok sanat dalından en az bir tanesini kendilerini ve sanat dalını usta bir şekilde ifade edebilecek ve usavurmak gibi donanımlara sahip olması beklenir. Ayrıca teknik becerileri ile kendi sanat dalı hakkındaki sanatsal sorunları çözüme ulaştırma yetisine sahip olan bir eğitimci arzu edilmektedir.
- Sanatlar öğretmeni adayının yapısal, tarihsel, toplumsal ve kültürel perspektiften bakarak bu görüşleri birbirleri ile harmanlayarak kendi eğitimleri içerisinde kullanabilmeleri ayrıca çeşitli sanat disiplinlerine ait ürünleri temel anlamda kavramış ve kullanabilir olması gerekmektedir.
- Sanatlar öğretmeni adayları çeşitli kültürler ve tarihsel dönemler öğretilmiş ve bu dönemlere ait sanatsal ürünler ile bağdaştırıp tanıştırılmalılardır. Bu bağlamda öğrencilere de değişik sanat dallarını da içine alarak genel bir bütüne bakarak kültürler arası tarihsel gelişim geçirdiğini daha iyi kavrayacakları duruma getirirler.
- Sanatlar öğretmeni adayının sanat dallarının genelinde tümel bir yaklaşım ile değişik türlerde uygulaması gereken sanatsal bilgi ve becerilerine nasıl ulaşabilecekleri hakkında bilgi geliştirmeleri gerekmektedir. Her disiplinde üretilmiş sanat ürünleri ile öğrencilerin kendi yarattığı bu ürünleri kültür anlayışları, tarih ile ilişkilendirip karşılaştırma yetisine sahip olma becerilerini geliştirmek adına sanat eğitmcisinin de bu kavramlara hâkim olması gerekmektedir (San, 2019, s.121-123).

Görsel sanatlar bağlamında tasarım gücü ve becerisi gelişmiş yaratıcılığı ile öne çıkan kişi resim öğretmeni. Resim-iş öğretmeni öğrencilerinin hayranlığını ve takdirini kazanmalıdır bu kazanım sonucunda sanat adına başarılı demek mümkündür. Özellikle sanat eğitimi kurumlarına rastlanmayan yerleşim bölgelerinde öğrenciler tarafından örnek alınacak, görsel sanatlar konularında elçilik yapacak kişidir. Ayrıca resim-iş öğretmenin eğitimciliğinin yanı sıra sanatçı kimliğiyle de öne çıkmalıdır. Resim-iş bir sanat dersidir ve öğretmen sanatçı kimliğinde öne çıkartmalı ve öğrencilerini etkilemelidir. Öğretmen ve sanatçının farklı yönleri bulunmaktadır. Sanatçı yaratıcılığı öne çıkmaktadır, sanatını yaratıcılığı ile ortaya koyar. Öğretmen bir o kadar yaratıcıdır ve sanatını yaratıcılığı ile ortaya çıkarır. Fakat öğretmen hem yaratıcı hem eğitmen yönünü ortaya koyar (Sari, 1997, s.13).

2.4. Disipline dayalı sanat eğitimi

Günümüzde dünyamız sürekli bir devinim halindedir. Bu hareketlilik hali toplum hayatını çok boyutlu bir hale taşımıştır. Bilgi beceri, deneyim ve teknoloji bu deneyimi destekler niteliktedir. Buna paralel olarak düşünürsek bu denli hızlı bir devinim sağlayan dünyada eğitim sisteminde de bir değişim ve yenileşmeyi zorunlu hale getirmiştir. Bu devinimin sonunda yenilenme sorgulamasında ortaya çıkan birçok felsefi yaklaşımlar öğrenme-öğretme süreçlerini etkisi altına almıştır. Öğrenme ve öğretim her zaman insanlar tarafından sorgulanmış ve bu sorgulamalar sonunda da belli yanıtlar aranmakta olunan bilimsel bir süreçtir. Bu bağlamda öğrenme ve öğretme süreçlerine dair birçok bilimsel çalışma yapılmaktadır (Duman ve Aybek,2003, s.1).

Eğitim sisteminin gelişimi ve bununla birlikte devinimde olan dünyamıza ayak uydurmak için öğrencilerin yetişmesini sağlayacak, disiplinler arasında belirli bağlantılar kurabilecek ve bu alan içerisindeki öğretimi planlayarak öğrencilere aktarımı sağlanmalıdır. Bu planlamalar bir disiplin içerisindeki öğretme ve öğrenme sürecine destek sağlamalı ve diğer disiplin alanlarındaki süreç ile bir bütünlük sağlamalıdır. Disiplinler arası öğretim eğitimde ön plana çıkmalıdır (Arslantaş,2006).

Disipline Dayalı Sanat Eğitimi (DDSE) düşüncesinin temellerini Elliot Eisner oluşturmuştur. Elliot Eisner sanat eğitimi ve bu sanatsal öğrenimin materyal kullanımından çok daha fazlası olması gerektiği üzerinde durmuştur, sanat eğitimcisinin rolünün de sanat materyalleri kullanımı ve duygusal destekten daha fazlası olması gerektiği aktif bir rolü olması gerektiğini kavramlaştırmıştır. Sanat eğitimi felsefi

kavramlarını ve uygulamalı eğitim şeklinde bir başlık altında toplamıştır. Ayrıca bu sonuçlara belli bir sorgulama ve eleştirel bakış açısıyla varılmıştır. Düşünüldüğünde insanların sanat ile yaptıkları dört tane ana durum vardır: birinci olan insanlar onu yapar. İkincisi seyreder. Üçüncüsü ise zaman içerisinde oluşan ürünün kültürdeki yerini anlar. Dördüncüsü ise kalitesi ve niteliği adına yargıda bulunur. Yani bunların göz önünde tutulduğunda disiplin temelli sanat eğitiminde bu dört parçayı şu şekilde adlandırabiliriz. Birincisi sanat ürünü(uygulama), ikincisi sanat eleştirisi, üçüncüsü sanat tarihi ve dördüncüsü ise sanat estetiği bu sanat kavramının temellerini oluşturmaktadırlar. Tek tek incelersek, sanat ürünü(üretimi) kişilerin görsel imge oluşumuyla ilgili usa dayalı düşünme ve öğrenmesi adına yardımcı olmaktadır. Bu durumda kişilerin ifade gücünü, becerilerini, tutarlılığını ve düşündüğü fikirleri nasıl aktaracağı konusuna yardım etmektedir. Bu kişilerin sanat eleştirisi görme ve anlama yetilerini geliştirmekte. Sanat tarihini düşündüğümüzde ise kişilerin tüm sanatlar bünyesinde olduğu zaman ve mekân ile ilgili kavramları anlamalarında fayda sağlamaktadır. Herhangi bir sanat eserinin bir anlamlı parçası onun şartlarını anlamlandırmaya bağlıdır. Sanat eğitimin bir parçası olan estetik ise kişinin ne gördüğünün niteliklerini yargılamak üzerine oluşmuş teorik temellerdir. Disiplin temelli sanat eğitiminin üzerine oturtulduğu dört alanda problemler ile başa çıkmak ve kabiliyetlerin gelişmesi amaçlanmıştır. Ayrıca bu dört disiplinin belli bir kalıp içerisinde öğrenciye aktarımı yanlıştır. Bu konu iç içe geçmiş bir bütün şeklinde düşünülmeli gerekir. Sanat üretimi, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik şeklinde ele alınabilir. Meydana gelen dört disiplin bir merkezin bir araya gelmiş birbirleriyle bağlı parçaları olarak düşünülebilir (Eisner,1989, s.14-18 aktaran Özsoy ve Şahan,2009, s.208-209).

2.4.1. Sanat tarihi

Sanat tarihini öğrenim amacına baktığımızda sanat tarihi öğrenimi ile öğrencilerin kendi kültürlerinin ve bununla beraber kültürler arası sanatsal çalışmaları ve tarihlerini öğrenme gereksinimi duyarlar. Çünkü sanatsal çalışmalar geçmiş sanatların değişimi ve gelişiminin kanıtları olarak görebiliriz. Eğer öğrenciler sanat tarihine uzak kalıp geçmişe yönelik sanat anlayışlarını geliştirmezler ise şu an içinde oldukları çağı da anlamakta güçlük çekerler. Sanat tarihine uzak kalmış birçok kişi kendi ulus ve kültürel gelişimlerini bilemeyecek ve uzak kalmış olacaktır. Sanat eserleri milli değerlerle harmanlanarak aktarılır. Ayrıca sanat eserinin önemini açıklamak gerekirse oran orantı bilme, fazilet,

saygı, erdem ve ümitsizlik gibi insan doğasının en önemli unsurlarına sanat eserleri sayesinde bilgi sahibi olabilirler. Anlaşılacağı üzere kişilerin kendi özellikleri ve bilmeleri gereken ulusal tarihi sanat tarihi yoluyla kazanabilirler. Sanat tarihi bu yüzden büyük önem taşır ve disiplinler arası sanat eğitiminde önemli bir rol oynar (Özsoy ve Alakuş,2017, s.102-103).

Sanat tarihi genellikle çeşitli sınıf düzeylerinde ulusların tarihsel konuları arasında ile hep bir bağlantı oluşturulur. Birçok tarih kitabına bakıldığında zaman aslında sanat eserleri ile donatılmış kitaplar görürüz. Genellikle sosyal sorunlar sanatsal imgeler ile sıklıkla ifade edilmiştir. Yani bu bağlamın sonucunda farklı kültürlerden, farklı çağlarda ve evrenselleşmiş sosyal sorunların sanatsal bir dil ile aktarıldığı görülmüştür. Ayrıca sanat eğitimcileri ve tarihçiler bu üretilen imgeleri öğrencileri ile paylaşmaktadırlar (Özsoy ve Alakuş,2017, s.110).

2.4.2. Sanat eleştirisi

Sanat eleştirisi öğrenimini şu şekilde açıklayabiliriz. Sanat eserinin onu benzersiz kılan ince ayrıntılarını ve içsel ipuçlarını bir araştırma konusu olarak ele alan görsel sanatlar eğitimi aracıdır. Yani bu durum görsel okuryazarlığı ya da sanatsal algıyı bir bütün olarak ele almaktadır. Başka bir anlatımla ifade edecek olursak, sanat eserindeki en ince ayrıntıları ayımsama ve doğru yargıya varabilmek için yeni ilişkiler kurma yeteneği diyebiliriz. Sanat eleştirisi ayrıca sanat eserleri ile ilgili dışsal ya da içerik ile ilgili sorunları tespit etme özelliğini de kapsar. Sonuç olarak sanat eleştirisine bakıldığında sanat eserini değerlendirme ve sanat eserlerinin karşılaştırılması konularını içine alan bir sanat eğitimi kuramıdır (Özsoy ve Alakuş,2017, s.103).

2.4.3. Estetik

Sanatta estetik öğrenimine gelince genel olarak sanatın kendi doğası sanatın işlevi ayrıca sanatçı kimdir gibi sorulara yanıtlar bulmak amaçlanır. Diğer yandan sanatın kökeni ve değeri ile ilgili araştırmalar sanat estetiğinin içinden gelmektedir. Sanatta estetik öğrenimi bireyin kendi toplumuna, sanatın topluma verdiği katkıları anlamlandırması ve eleştirel tepkide farklı uluslardan ve farklı kültürlerden gelen farklı düşünceleri imgeler ve nesnelere hoşgörüde gelişmesi için önemli kılar (Özsoy ve Alakuş,2017, s.103).

2.4.4. Uygulamalı çalışmalar

Bu öğrenim Yeni bir eğilim değildir uzun zamandır sanat eğitiminde uygulama öğrenimi vardır. Ancak bu öğrenim öğrencilerin sanat ürünü çıkarma sürecindeki durumları ilişkilendirmek üzere sanatsal yetileri, problemleri çözme yaklaşımları ve sanatsal ürün tasarlama yetenekleri ile ilgili bilgi edinme ve yaptıkları araştırmaları geliştirmeleri için hala önemini korumaktadır. Sanatsal uygulamada sorulan sorular şu şekildedir; sorun nasıl çözülür? uygulama dikkatle nasıl yapılır? Nasıl daha iyi sanat eseri tasarlanır? Ayrıca uygulamalı eğitim sanatsal süreç açısından problem çözme ve bu süreci geliştirme yetisi kazanmada büyük rol oynamaktadır (Özsoy ve Alakuş,2017, s.103).

2.5. Ana sanat atölye uygulamaları

Ana sanat atölye dersi incelendiğinde atölye içerisinde yapılan doğrudan yapmaya dayalı bir sanatsal çalışma sürecidir. Bu çalışmalar süresince teorik olarak kazanılmış bilgiler pratikte de aktarıma olanak sağlamaktadır. Ana sanat atölye derslerinde yapılan uygulamaların kişilerin yetenekleri, tasarım güçleri, kültür varlıklarını değerlendirebilme ve eleştirel yeteneklerinin gelişimine odaklanarak bu konuda bir yeti sağlamak amaçlanır. Ana sanat atölye uygulamalarında öğrencilere çizgi, desen, ritmi, denge, doku, ışık-gölge, biçim, oran, perspektif gibi temel sanat öğeleri kazandırması amaçlanır (Çetin, 2006, s.30).

Bu dersler güzel sanatlar eğitimi bölümlerinde sanat eğitimi anlamında çok önemli bir noktada bulunmaktadırlar. Teorik olarak öğrendikleri öğelerin sanatsal süreçlerinde deneyimleyerek aktarılması sanat eğitiminin tamamlanması anlamına gelmektedir. Ayrıca eğitim fakültelerinde en çok ders saatine sahip ders ana sanat atölye dersleridir. Birinci sınıf ilk iki dönemi haricinde üç yıl boyunca her dönem öğrencilerin zorunlu olarak alması gereken derslerdir. Resim-iş öğretmenliği bölümünde ikinci sınıf başında grafik ana sanat ve resim ana sanat şeklinde iki seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır. Seçim öğrencilere aittir.

2.5.1. Resim anasanat atölye dersleri

Sanat eğitiminde uygulamalı çalışmalar, resim ana sanat derslerinde öğrencinin kendi sanatsal sürecini sürdürme ve bu süreç sonrasında bir sanat ürünü ortaya çıkarma

işlemidir. Bu sanatsal süreçte öğrenci teorik olarak öğrendiği öğeleri deneyebilme olanağı sağlar. Temel sanat derslerinde edindiği bilgileri ve teknikleri bu süreçte ve bu ders içerisinde deneyimleme fırsatı yakalar

Türkiye’de 1957 yıllarında İstanbul’da kurulmuş olan Tatbiki Güzel Sanatlarda bağımsız bir şekilde ilk kez Temel Tasarım ve Sanat dersleri verilmeye başlanmıştır. Bu sanat dersleri “öğrencileri çeşitli malzeme ve tekniklere alıştırmak, gerçek ve güzel formlar için duygu ve duyumları geliştirmek, elleri ve gözleri eğitmek, duygulu-düşüneli, yaratıcı çalışma güçlerini arttırmak amacı gütmektedir.” (Atalayer,1994, s.72). Amaçlanan sanat eğitimi veren atölyeler kurulmuştur.

YÖK’ün yayınladığı Resim-iş Öğretmenliği lisans programı ana sanat atölye ders içeriği şu şekildedir;

Resim I-II-III-IV-V-VI

“Temel resim kuram ve kavramları, bir resmi; dönem, teknik ve içerik bakımından analiz edebilecek görsel ve kültürel bilgi ve beceriler, resmin özgün bir ifade aracı olarak algılanması, farklı teknik ve malzemeleri deneyip, sanat eserleriyle örnekleyerek kendi eğilimlerine uygun görsel bir dil oluşturma yeterliliğini geliştirici çalışmaları içerir. Bunun yanı sıra öğrencilerin çalışmalarını farklı disiplinlerle ilişkilendirmeleri ve güncel sanat uygulamalarını kavramaları sağlanır. Öğrencilerin imkanlar dahilinde banel, fuar, sergi vb. yerleri ziyaret etmeleri önerilir. Atölye çalışmaları kapsamında gerçekleştirilecek uygulamalarda iş sağlığı ve güvenlik önlemlerinin alınmasına dikkat edilir. Ayrıca öğrencilerin sergileme yöntemleri, süreci, sunum teknikleri ve portfolyo hazırlama hakkında bilgi edinmeleri, bu bilgilerini uygulamaları ve tüm süreçlerde etik kurallara uymaları sağlanır” (YÖK, 2019, resim-iş öğretmenliği lisans programı).

2.5.2. Grafik ana sanat atölye dersleri

Grafik sözcüğü öncelikle Latinceden gelmektedir. Latince yazı, resim ve çizgi anlamlarında kullanılmaktadır. Kökeni ise insanın sanat adına verdiği ilk eserlerin zamanına dayanır. Ancak bakıldığında tarihsel süreçte grafik tasarım anlamında değişimler olduğu gözlemlenmiştir. Temel anlamda özgün baskı, resim ve grafik tasarım olarak sınıflandırmalar görülse de grafik tasarım adına değişmeyen özellik kalıplar kullanılarak çoğaltma yapıma durumudur. Grafik tasarım ve baskı resim sanatının her evresinde yaşanan üretim sürecinde tasarım, araç-gereç kullanımı ayrıca yaratıcı düşünme becerisi kazandırma bir zorunluluk olarak öne çıkmaktadır (Erdoğan,2007, s.26-27).

Günümüzde eğitim örgün veya yaygın olması fark etmeksizin farklı nitelikli araçlarla etkinlik alanını sürdürmektedir. İnsanlar arasındaki en önemli unsur olan

iletişim adına bir araç olma görevini görmektedir. Aslında iletişim grafik tasarımı var olma nedenlerinden bir tanesi hatta en önemlisidir. Grafik tasarım ürünlerini düşündüğümüzde geniş kitlelere ulaşma potansiyeline sahiptir. İnsanların günlük yaşamlarının her noktasında yer alan grafik sanatı afiş, animasyon, çizgi filmler, endüstri grafiğı ve çevre düzenleri ile geniş bir yelpazede yer alan grafik sanatı her düzeyin ve her yaşın eğitimleri içerisinde bulunmaya başlamıştır. Grafik tasarımı toplum ile iç içe olan bir iletişim sanatıdır (Erdoğan,2007, s.26-27).

Ana sanat atölye dersleri ise bireylere temel bilimleri içermekte olan bir program sunmaktadır. Bilgi ve beceriler, iletişim kurabilen, teknolojiye hâkim ve bu alanda edindiğı bilgi ve beceriyi kullanabilen birey yetiştirmek amaçlanır (Erdoğan,2007, s.27).

YÖK'ün yayınladığı Resim-iş Öğretmenliğı lisans programı ana sanat atölye ders içeriğini incelediğimizde;

Grafik Tasarım I-II-III-IV-V-VI

“Görsel iletişim tasarımı, bilgisayar destekli grafik tasarım, kurumsal kimlik, afiş, kitap kapağı, ambalaj, illüstrasyon, animasyon çalışmaları, tipografi (çeşitli yazı formları ve yazının kullanımı), kinetik tipografi, web ara yüz tasarımı, görsel senaryo çizimi, matbaa öncesi hazırlık vb. grafik tasarımların günlük yaşamdaki kullanım alanları konularını kapsar; çağdaş medyadaki imaj, yazı, sembol gibi unsurların tasarıma etkisi üzerinde durulur; araştırma, fikir geliştirme, biçim oluşturma, yaratıcılık ve etkili görsel iletişim üzerine odaklanılır; reklam ajansı, matbaa, TV stüdyosu gibi yerlere planlı ziyaretler yapılır; atölye çalışmaları kapsamında gerçekleştirilecek uygulamalarda iş sağığı ve güvenliğı önlemlerinin alınmasına dikkat edilir; ayrıca öğrencilerin sergileme yöntemleri, süreci, sunum teknikleri ve portfolyo hazırlama hakkında bilgi edinmeleri, bu bilgilerini uygulamaları ve tüm süreçlerde etik kurallara uymaları sağılanır” (YÖK,2019, resim-iş öğretmeniğı lisans programı).

2.6. Motivasyon (Güdüleme)

“Bireyleri, onların özel bir tavırla hareket etmelerine, davranmalarına teşvik eden; kendilerinden veya çevrelerinden kaynaklanan çeşitli güdü ve güdüler topluluğı” (Alan,2006, s.18). Motivasyon kelime anlamı olarak da Latince “movere” yeni “hareket ettirmek, hareketlendirme” kelimesinden türemiştir.

Motivasyon bir diğeri adıyla güdüyü, davranışı amaca doğru yönlenmesini sağılayan bir güç olarak tanımlayabiliriz. Burada duyulan amaç ihtiyaçları gidermek ve

motivasyonu sağlamaktır. Sonrasında gelen hareket ise ihtiyaçları gidermek adına yapılan fiillerdir (Alan,2006, s.17).

Öncelikle araştırmanın temeli olan insanı ve insanın psikoloji ile yakından olan ilişkisin incelenmelidir. İnsan, anlaşılması konusunda güçlük yaşanan bir canlı türüdür. Bazen insanın davranışlarını anlamlandırmakta güçlükler yaşamaktayız. İnsanın sergilediğı davranışları altında yatan ve her insanda farklılık gösteren bu nedenler, ihtiyaçlara uygun davranış biçimleri geliştirilirse bireyin anlaşılma da güçlük çekilen davranışları daha iyi anlaşılır bir konuma gelmesine olanak sağlar. İhtiyaçları anlaşılıp karşılanan bireylerin motivasyon anlamında üzerinde olumlu etkiler olmasını sağlamaktadır (Ercoşkun,2005, s.354).

Motivasyon kavramını kısaca temelinde davranışların tetiklenmesi, yönlendirilmesi ve sürdürülmesi yatar. İnsan davranışlarının tetiklenmesi insanların içindeki onu daha çeşitli davranmasını sağlayan güdüler ve bu güdüler harekete geçirmekte yardımcı olan çevresel etmenlerle ilgili bir durumdur. Kişiler temel beklentileri karşılandığı sürece daha çok ve daha verimli bir şekilde çalışacak ve bu yüzden motivasyonları daha yüksek olacaktır (Demirtaş,2005, s.5).

Motivasyon ve performans arasında büyük ve doğrusal bir bağlantı vardır. Motivasyonun yüksek oluşunun sonucunda performansında o denli yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Ancak bu motivasyonu ve performansı sağlamak adına bireyin eğitim durumu, beceri, bilgi ve yeteneklerinin harmanı ile çevresel faktörlerinde yeterli düzeyde olması gerekmektedir (Bayraktar,2015, s.1084).

Motivasyon, kişilerin geliştirdikleri gereksinimleri doyurmaya ya da karşılamaya götürece k davranışlarda bulunma süreci olarak bahsedilebilir. Ama bu süreç içerisinde bireylerin istekleri ve gerek duyduğu şeyler değişime uğrayabilir. Bu durum göz önüne alındığında motivasyonun dalgalı ve dinamik bir yapısı var diyebiliriz. Motivasyon daha çok kişisel bir süreçtir. Bir kişiyi motive eden durum bir başka kişide aynı etkiyi yaratmayabilir. Bu yüzden motivasyona objektif bir durum dememiz zordur. Çözömlmeler için daha çok bireyler gözlemlenerek sonuca ulaşılabilir (Bayraktar,2015, s. 1085).

2.6.1. Motivasyon türleri

Güdüler, istek arzu, ihtiyaç ve dürtüleri kapsayan genel bir motivasyon kavramıdır. Açlık hissi, susuzluk, cinsellik gibi fizyolojik kökenlere bağladığımız güdülere ise dürtü

demekteyiz. Güdülenme yani motivasyon genel olarak, içsel ve dışsal olmak üzere iki ana başlıkta incelenebilir. Dışsal güdülenme, kişinin dışında gelişen etkilenmeleri içerir. rnek vermek gerekirse bir öğrencinin sınavında başarılı olduğu için övgü alması bir dışsal motivasyon rneği olabilir. İçsel güdülenme ise, kişinin içinde var olan ihtiyaçlar için verdiği tepkisel bir durumdur. Merak etmek, bir şeyi bilme ihtiyaı, yeterli olma isteği, gelişmek için verdiği çaba içsel güdülenmeye örnek olarak gösterilebilir (Aydın,2007, s.70).

İçsel motivasyonu açıklamak gerekirse kişinin içsel gereksinim duyduğu ihtiyaçlara geliştirdiği tepki türleridir. Bu ihtiyaçlar yeterli olma, anlama, bilme gibi ihtiyaçlar bu duruma örnektir. İçsel motivasyon kişinin kendisinin iten gelerek ve isteyerek çalışmasıdır. İçsel motivasyona sahip ğrenci çalışmasının ve öğrenmenin harcadığı emeğe değeceğini dşndğu için bu motivasyonu sağladığı için çalışmaktadır (Akbaba,2006, s.345).

İçsel motivasyon, kişinin bir faaliyeti doğal ve içten bir şekilde doyum elde ettiği için isteyerek yapması şeklinde söylenebilir. İçsel motive olan birey dıştan grdğu baskı yüzünden değil kendisi iten olarak istediği ve bu durum onun ilgisini çektiği için yapıyordur. İnsanlar doğuştan itibaren her zaman dışsal teşviklere bağımlı değildir. İnsan zaten özünde meraklı ve keşfetme duygusu güçlü canlılardır. Bu doğal motivasyon eğilimi insanlar için psikolojik ve sosyal gelişiminde çok büyük yer oluşturmaktadır. Bireyin kişisel yetenekleri var olan ilgileri sayesinde yaptığı faaliyetler aracılığı ile gelişim göstermektedir. Yenilikleri keşfetmek, aktiviteleri özümsemek, yaratıcılık performans ve kalıcılık adına doğal bir belirleyicidir (Ryan ve Deci,2000, s.56).

Eğitimde içsel motivasyon kaynakları; (Ulusoy, 2002: 272-273).

- Bireysel olarak gelişen hedef ve niyetler
- Kişinin biyolojik ve psikolojik dürtüleri ve duyduğu ihtiyaçlar
- Bireyin kendisini tanımlaması, duyduğu güven ve saygısı
- İnançları, değerleri, beklentileri ve başarı durumu
- z yeterlik ve öz bilinç
- Kişisel faktörler, risk alma, kaygı durumu ve merak gibi
- Duygusal durum ve bilinç düzeyi

Dışsal motivasyon dıştan gelen ödüller ile bağlantılı gelişmektedir. Hediyeler, notlar, ödüller, terfiler, kupalar, madalyalar, olumlu dönütler gibi dışsal etkilere bağlı

gelişen bir güdüleme türüdür. Bunun yanında kişi diğerlerinden daha iyi olma, başkalarını mutlu etmek gibi örnekler dışsal motivasyon örnekleridir (Yılmaz, 2010, s.197).

Dışsal motivasyona örnek verecek olursak örneğin bir öğrenci yüksek not almak adına derslerde istemediği veya sevmediği parçaları çalmak bir dışsal motivasyon örneğidir. Not almak için değil sevdiği ve ilgi duyduğu için o parçaları çalıyor olsaydı eğer içsel motivasyona giriyor olacaktı (Yılmaz, 2010, s.198).

Eğitimde dışsal motivasyon kaynakları;

- Öğretmenlerin, ailenin ve arkadaşların hedefleri
- Sınıfın hedefi
- Sosyal etkileşim ve iletişimin sonuçları
- Sınıf içi pekiştireç, ödül ve cezalar
- Belirsizlik, karmaşıklık ve yenilik gibi eğitimsel uyaranlar
- Öğretmen ve diğerlerinin öğrenciden beklentileri
- Başarıya götüren özgüven gelişimi, ilgi çekici ve dikkat toplayan öğretim uygulamaları

2.6.2. Güdüler ve gereksinimler

Motivasyonun harekete geçmesi ise bir güdünün devreye girmesi ile oluşmaktadır. Bu düşünceyle her bireyin yokluk duyduğu ve doyurmaya çalıştığı gereksinimleri vardır. Bu gereksinimin durumu ve şiddeti motivasyon sürecini başlatmaktadır. Güdüyü tanımlamak gerekirse eğer “bireyi amaca ulaştırmak için eyleme iten güçtür” (Demirtaş,2005, s.18). Bu güdülerini ise dört grupta inceleyebiliriz;

- İçgüdü; kişilerin tamamen doğallıktan oluşan gereksinimlerine yönelik ortaya çıkan bilinçsiz davranışlardır. İçgüdüler ayrıca insanların hayvanlar ile paylaştıkları doğal güdülerdir. Bu güdüler öğrenilmez ve hayat devam ettikçe unutulmaz. İç güdülere örnek vermek istersek susamak, acıkmak, cinsellik dürtüsü gibi güdüler söylenebilir. Güdüler bilinçli davranışlar değildir.
- Fizyolojik güdü; kişisel yaşamsal faaliyetleri sürdürmesi amaçlı temel gereksinim karşılanmasıdır. Fizyolojik gereksinimleri sayacak olursak; beslenme, ısınma, giyinmek ve barınmak diyebiliriz. Fizyolojik güdü ise iç güdünün yanı sıra tamamen bilinçsiz oluşan güdüler değildir. Yarı bilinçli yarı bilinçsiz güdüler olarak söyleyebiliriz.

- Sosyal güdü; bu güdü türü doğrudan ya da dolaylı yollu insanlar ile olan etkileşimden kaynaklanan güdü türüdür. İnsanların bir arada yaşamasını sağlayan, iletişim kurmalarını sağlayan ve toplum bilincini sağlayan güdü sosyal güdülerdir. Bu güdü toplumun oluşturduğu kurallar, yasalar ve geleneklerden etkilenmekte bu doğrultuda ilerlemektedir.
- Psikolojik güdü; kişilerin doğuştan gelen ya da yaşamları esnasında kazandıkları güdüler psikolojik güdülerdir. Psikolojik güdülenmenin yapısı bireyin kişilik ve davranış çeşitliğini oluşturmaktadır. Psikolojik güdülerin çözülmesi fiziksel ya da sosyal güdülere göre daha zorlu bir süreçtir. Çünkü bu güdü karmaşık etmenlere bağlı olarak gelişmiş olabilir. Psikolojik güdü yaşanan olaylara, sosyal çevreye ve kişilik yapısına göre birçok etmenle farklılık göstermektedir (Demirtaş,2005, s.18-19).

2.7. Eğitimde motivasyon ve odaklanma

2.7.1. Eğitimde motivasyon

Kişilerin günlük yaşantıları esnasında göstermekte oldukları birçok davranışın hızını, sürekliliğini ve şiddetini belirtmekte olan bazı etmenler vardır. Bu etmenleri iki gruba ayırmak mümkündür. Birincisi içten etmenler yani bireyin kişisel özelliklerine bağlı oluşan iç etmenler. İkincisi ise dış etmenler yani çevresel faktörlere göre değişen dış etmenlerdir. Günlük yaşam sırasında sıradan davranışlardan farklı olarak motivasyonu eğitim içerisinde ele aldığımızda kasıtlı davranış kazandırma dikkate alınır. Bireyin davranış kazanıp o davranışı sürdürmesi nedenleri dikkate alınmalı ve etkin kullanım sağlanmalıdır. Tüm eğitim kurumlarında öğrencilerin bir kısmının dersin konusuna ya da ders hakkında karşılaştıkları problemleri çözme konusunda istekli oldukları gözlemlenirken öğrencilerin bir diğer kısmının ders içerisinde isteksiz olduklarını ve karşılaştıkları problemleri çözme konusunda bir çaba sarf etmedikleri daha çok bu durumlardan kaçma eğilimi gösterdikleri görülmüştür. Bu iki farklı tepki veren grup arasındaki fark motivasyondan kaynaklanan bir farktır. Motivasyon, bireye birçok konu hakkında enerji sağlayıp edindiği davranışlar hakkında daha istekli olma konusunda pozitif bir yansıma sağlamaktadır. Bu durumun sonucunda öğrenme ve öğretme sürecinin etkin bir şekilde devam etmesi konusunda en büyük yardımcı olarak motivasyonu görmekteyiz. Motivasyon bir diğer adıyla da güdüleme bir konu hakkında öğrenme sağlayabilmek adına en ön sırada yer almalıdır. Güdülenme bir şey yapmak adına

harekete geçmek anlamına gelmektedir. Genellikle kişiler farklı düzeylerde ve farklı etmelerle güdülenir. Bir örnek vermek gerekirse bir öğrencinin çalışma motivasyonu aile ve öğretmeninden takdir görmek iken bir başka kişinin yüksek not almak için çalışma motivasyonu geliştirdiği gözlemlenebilir. Kişiler ilgi duydukları konulara daha kolay güdülenme eğilimindedirler. Öğrenci motive olduğu ölçüde başarı sağladığı gözlemlenmektedir. Ayrıca motivasyon öğrencilerin davranışlarını da etkilemektedir. Bu davranışların yönünü, şiddetini ve eğitim alanında istenilen amaca ulaşma isteğinin en güçlü kaynaklardan bir tanesi güdülemedir. Öğretmenin sınıf içerisinde gözlemlediği öğrenme zorluğunun ve disiplin kayıplarının en büyük kaynağı motivasyon ile ilgilidir (Akbaba,2006, s.343).

2.7.1.1. Sanat Eğitiminde Motivasyon

Eğitimdeki motivasyonun yanında araştırmanın konusu olan görsel sanatlar eğitiminde motivasyona bakacak olursak;

Sanat derslerindeki güdüleme öğrenci açısından çok önemlidir. Öğrencinin çalışmaya özenmesi, çalışmak için içsel bir istek duyması ve yapacağı sanat ürününün uygulaması için harekete geçmesi için motivasyonun düzeyinin yüksek boyutlarda olması gerekmektedir (Taşkesen ve Diğerleri,2018, s.79).

Bununla beraber öğrenci motivasyonu için gerekli olan bir noktada öğretmen motivasyonudur. Görsel sanatlar öğretmenlerinin ders adına duydukları isteklilik ve azim duygusu ile birlikte sanatsal sürecin ilerleyişi, sanata ve derse verilen değer in yükselişi buna bağlı gelişecektir. Bu bağlamda öğrencilerin motivasyonlarında yükselme sağlanacaktır. Bunların sonucunda da dersten karşılıklı olarak verim alımı sağlanacaktır (Taşkesen ve Diğerleri,2018, s.79).

Öğrenci motivasyonu temeline bakacak olursak, öğrencinin öğrenme sürecine katılma ve sürdürme arzusudur. Öğrenmenin en etkili ve kalıcı şekli kişinin öğrenmeye hazır halde bulunuyor olmasıdır. Yani öğrenmeye istekli olduğunda bu motivasyon tam anlamıyla gerçekleşir. Öğrencilerin öğrenme esnasında bir memnuniyet duymaları gerekmektedir. Bu da öğrencinin önünde bir hedef olması ya da öğrenciler için anlamlı olması gerekmektedir. Bunların dışında yeni deneyimde bulunma heyecanı taşımaları motivasyon adına pozitif etki yaratmaktadır. Öğrenci ancak bu şartlar sağlandığında etkin katılım sağlamaktadır (Ceylan,2003, s.7-8).

Motivasyonun eksik olmasının sonucunda öğrencinin akademik başarısında düşüş gözlemlenir. Öğrenci ders esnasında motivasyonunu oluşturamadığında bu durum dikkatini ve konsantrasyonunu da olumsuz anlamda etkilemektedir. Öğrenci etkinlikle sırasında dikkatsizleşir, notlarında düşüşler yaşanır ve ders anlamında umursamaz tavırlar göstermeye başlar. Aslında bu durumun temelinde kendisini değerli görme duygusunu koruma amacı vardır. Kişiler başarısız olup, değersizlik duygusunu tatmak yerine denememe yoluna başvurabilirler. Motivasyonun eksik olmasıyla birlikte birde yanlış bir davranış sergilenirse başarısız olma kaygısını öğrenci daha çok yaşamaya başlar. Yapılacak küçük davranışlar bile birçok öğrencinin motivasyonunu tekrar sağlamasına yardımcı olabilir (Selçuk ve Güner,2000, s.65).

2.7.2. Eğitimde odaklanma (konsantrasyon)

Konsantrasyon, olan tüm dikkatin tek bir duruma, noktaya odaklanması, bütün öğrenme sisteminin aynı noktaya yönelmesi ve bu noktada kalması, tüm öğrenme alıcılarının öğrenmeyi hazır bir hale getirilerek algının en yüksek olacak seviyeye ulaşması. Dikkati güçlendirmek için ilgisizliğin üzerinden gelmek, ruhsal ve bedensel bağlantısını kurabilmek için dış çevreden gelen uyaranları soyutlamak gerekir ve bu soyutlama yetisine ise “konsantrasyon” adını verebiliriz. Ruhun düşünce ve fikir üzerine tüm dikkatini verme durumudur (Erdoğan,2015).

Dikkat etme ve konsantrasyon süresi bireyden bireye değişiklik gösteren bir olgudur. Bununla birlikte aynı bireyde konu değişikliği ve gerçekleşen olaya göre yine konsantrasyon düzeyinde değişikliklere rastlanabilir. Ayrıca hoşlandığımız, merak duyduğumuz, değer verdiğimiz ve yeteneğimiz olduğuna inandığımız eylemleri gösterirken daha uzun ve kaliteli konsantrasyon sağlayabiliriz. Konsantrasyon dıştan bir görüş ile bakıldığında sanki dikkat alanı daralmış gibi gözükür. Fakat iç görünüşte ise, zihin gücünün bir noktaya odaklanmış gibi bir sisteme dayandırılmaktadır. Tek bir odak noktaya eğilerek etrafa olan yayılmayı azaltmaktır (Çolakoğlu ve diğerleri, 1993, 32-47).

Konsantrasyonu geliştirme tekniklerine bakacak olursak, hiçbir kişi doğuştan belirli bir odaklanma kapasitesi ile dünyaya gelmemektedir. Genelde bu yetiyi kazanmak ve ilerletmek için çaba sarf ederiz. Odaklanmamız genellikle bilinçli çalışma, zorlukların üstesinden gelme ve bitirilen eylemler ile artış göstermektedir. Bu tür odaklanma artırma çabalarında istekli olmamız oldukça önemlidir. Yeterli odaklanmayı sağlamak için

içtenlik ile istemek gerekmektedir. Bilinçli isteyiş ile her şey elde edilebilir (Kestanlioğlu, 2018, s.19-20).

Konsantrasyon geliştirme yöntemlerine bakacak olursak; (Kestanlioğlu, 2018, s.20-24).

- Kendini gözleme ve analiz etme
- Sadece bir iş üzerinde çalışma
- Zaman planlaması yapmak
- Tamamlanmamış işleri liste haline getirme
- Hedef belirleyerek çalışma
- İlgi alanlarının yaşamdaki önemini belirlemek
- Güdülenme ve motivasyon
- Uykusuz kalmamak

Odaklanma ile ilgili yaşanan sorunlar genellikle ilkokul dönemlerinde fark edilmektedir. Bu dönemde fark edilmesinin sebebi ise öğrencilerin bu dönemlerinde dikkatlerini ve odaklanmalarını toplamalarını istenmesidir. Öğrencinin bir konu hakkında belli bir süre oturup onun üzerinde çalışması ve ilgilenmesi beklenir. Bu bağlamda özellikle ilkokul döneminde odaklanma ve dikkat konusu ön planda tutulmalıdır. Odaklanma konusunda problem yaşamadan önlenmesi ise büyük önem kazanmaktadır (Özdoğan, 2001, 26, 3 -7).

Sanat ve resim eğitiminde odaklanmış bir şekilde çalışmak ve uzun süreli konsantrasyon sağlamak en önemli etmenlerden biridir. Odaklanma ve konsantrasyon tüm eğitim sistemlerinin ve öğretim programlarının devam ettirilmesinde ve verim alınmasında aynı önemi ve gerekliliği taşımaktadır. Odaklanmak öğrencinin sanatsal sürecindeki en önemli unsurlardan bir tanesidir.

2.8. Amaç

Bu araştırmada, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği lisans öğrencilerinin Anasanat Atölye derslerinde sürdürmekte oldukları sanatsal süreçte motivasyon ve odaklanma faktörlerinin sanatsal sürece olan yansımalarını tespit etmek amaçlanmıştır.

Bu sorgulamada Güzel Sanatlar Eğitimi Resim-İş lisans eğitimi süren öğrencilere bireysel ve odak grup görüşmeleri yaparak bu sürece yansıyan etmenler tespit edilmiştir. Ayrıca anasanat atölye derslerine giren öğretim üyelerinden deneyimleri ve gözlemleri alınmış bu görüşler bağlamında ise sorunlar tartışılmış ve kendi gözlemleri ayrıca öğrenci bulguları tartışılarak çözüm önerileri ortaya konulmuştur.

2.9. Önem

Motivasyon ve odaklanma insan yaşamında önemli bir yere sahiptir. Motivasyon harekete geçirici güçtür. Odaklanma ise yapılan bir işin sürekliliğini ve süreci için önemli bir yere sahiptir. Bu iki kavram sanat eğitimi bağlamında da önemli bir yerde bulunmaktadır. Özellikle sanat eğitiminin en önemli kollarından biri olan uygulamalı dersler olan anasanat atölye derslerinde sanat ürününü ortaya koymak bağlamında dikkate alınması gereken iki konudur. Bu sanatsal süreçte motivasyonunu sağlayamayan bir öğrenci sanat ürünü ortaya çıkarma konusunda problemler yaşayabilir. Sanat ürününü istediği gibi ortaya koyamama, isteksizlik gibi zorluklar karşısına çıkabilir. Bu problemleri çözümlenememesi halinde dersten ve alandan uzaklaşma gibi sorunlar baş gösterebilmektedir. Yani motivasyon ve odaklanma bu sanatsal sürecin birbirinden ayıramaz iki ögesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Alanyazında yapılan taramada Disiplin Temelli Sanat Anlayışı çerçevesinde önemli bir noktada olan uygulamamalı dersler yani anasanat atölyeler de öğrencilerin motivasyon ve odaklanma problemler araştırılmış ve sorunlar ortaya konulmuştur. Ayrıca alanyazın taraması esnasında anasanat atölye derslerindeki sanatsal süreçte motivasyon ve odaklanmanın etkisinin araştırıldığı bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu yüzden üniversite düzeyinde Resim-İş öğretmenliği lisans öğrencilerinin anasanat atölye derslerinde ki sanatsal sürece motivasyon ve odaklanmanın yansımalarını araştırıldığı bir fenomenolojik çalışma gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca bu sorgulama yapılırken öğretim elemanlarının görüşleri ve problemlere önerdikleri çözümler alınmış ve bu çerçevede ilerlenmiştir.

Bu anlamda yapmış olduğumuz tez çalışması sanat eğitimi ve anasanat atölyelerinde yürütülmekte olan sanat eseri üretme süreci bakımından önemli bir yere sahip olduğu düşünülmektedir. Bu konuda öğrencilerin yaşadıkları problemlerin çözümlenmesi ve doğru ilerleyebilmesi açısından alana yol göstermesi hedeflenmiştir.

2.10. Sınırlılıklar ve Varsayımlar

Sınırlılıklar:

Bu araştırma Anadolu Üniversitesi Resim-İş Öğretmenliği Lisans Eğitimi Bölümünde eğitim gören ve anasanat atölye dersleri alan 7 öğrenci görüşü ve Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında anasanat dersi veren 5 öğretim üyesinin görüşleri ile sınırlıdır.

Varsayımlar ise:

Araştırmada yer alan öğrenci ve öğretim üyelerinin doğru ve içten bir şekilde görüşlerini ifade ettiği şeklindedir.

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu kısmında ise sanat eğitiminin önemli bir parçası olan atölye dersleri, eğitimde motivasyon ve odaklanma ile ilgili alanlara yönelik yüksek lisans tezleri, doktora tezleri, makale yayınları ve kitap çalışmaları incelenmiştir.

Taşkesen, Taşkesen, Bakırhan, Tanoğlu (2018) tarafından yazılmış olan “Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Motivasyon Düzeyleri ve Motivasyonlarını Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma” adlı makalede görsel sanatlar öğretmenlerinin motivasyon düzeylerini etkileyen değişkenlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bir diğer yandan ise görsel sanatlar öğretmenlerinin motivasyonlarını etkileyen durumların tespit edilmesi istenilmiştir. Bu çalışmada Melek Gökay ve Şaziment Selcen Özdemir (2007) tarafından geliştirilmiş olan “motivasyon testi” kullanılmıştır. Ayrıca araştırma Erzincan merkez kamu ve özel ilköğretim kurumlarında görev yapmakta olan 37 gönüllü görsel sanatsal öğretmeni ile sürdürülmüştür. Araştırmanın sonucunda ise öğretmenlerin motivasyonlarının beklenen düzeyde görüldüğü ve bu düzeyi arttırmak adına daha çok disiplinler arası eğitim üzerine gidilmesi gerektiği, ders saatlerinin arttırılması gerektiği, görsel sanatlar derslerine uygun bir şekilde atölyelerin oluşturulması gerektiğini ve görsel sanatlar derslerinin diğer dersler ile daha çok ilişki kurulması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Laçınbay, Yılmaz (2020) tarafından yazılmış olan “Görsel Sanatlar Ders Materyali Geliştirme Sürecinde ARCS Motivasyon Modelinin Kullanımı” adlı makalede deneysel desen modellerinden olan eşleştirilmiş ön test-son kontrol gruplu seçkisiz desen modeli kullanılmıştır. Araştırma grubu olarak ise Gazi Üniversitesi, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim gören gönüllü 36 lisans öğrencisi oluşturmuştur. Bu çalışmada veri toplama araçları olarak Semerci (2010) tarafından geliştirilen Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği (BOM), Çetin, Kinay ve Şimşek tarafından geliştirilmiş Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı Dersine Yönelik Tutum Ölçeği (ÖTMTDYTÖ) ve Eren (2009) tarafından Türkçeye uyarlanan Bilgi Kaynaklı Merak Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeklerden elde edilmiş veriler Mann-Whitney U Testi kullanılarak analiz edilmiştir. Bu yapılan analizler sonucunda ön-testte çalışma grubunda yer alan öğrencilerde derse karşı tutumlarında, motivasyonlarında belirli bir fark ortaya çıkmamış fakat ARCS motivasyon modeli ile tasarlanan deney grubunda öğrencilerin lehine motivasyon ve bilgi kaynaklı merak düzeylerinde anlamlı düzeyde farklılıklar tespit edilmiştir.

Özgüngör, Kapıkıran (2008) tarafından yazılan “Güzel Sanatlar Eğitimi Öğrencilerinin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine İlişkin Motivasyon ve Başarı

Düzeyleri” aldı makalede amaçlanan durum Güzel Sanatlar Eğitimi bölümünde lisans eğitimine devam eden öğrencilerin öğretmenlik mesleki bilgisi derslerindeki başarı durumlarının etkenlerinin bulunmasıdır. Araştırmanın ilk basamağı incelendiğinde Güzel Sanatlar Eğitimi öğretmenliği lisans eğitimine devam eden öğrencilerin başarılarının diğer bölümlere göre daha düşük düzeyde kaldığı belirlenmiştir. Bu nedene ışık tutmak adına Müzik ve Resim Eğitimi ABD’n da eğitim alan öğrencilerin mesleki derslere daha az değer verdiği belirlenmiştir. Bu derslere verilen düşük değer sonucunda da öğrencilerin içsel motivasyonları ve derin stratejileri kullanımlarının negatif kullanımı gözlemlenmiştir.

Gökay, Özdemir (2010) tarafından yazılmış olan “Görsel Sanatlar (Resim-İş) Öğretmenlerinin Motivasyonlarını Etkileyen Faktörler: Konya Örneği” adlı makalesinde Görsel Sanatlar öğretmenlerinin motivasyonlarını etkileyen faktörlerin ne olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen faktörlerin hangilerinin motivasyonu arttırdığı hangilerinin motivasyonu düşürdüğünü tespit etmek amaçlanmıştır. Bunları tespit etmek adına bu konuları işleyen araştırmalar incelenmiştir. Bu incelemelerin ışığında Resim-İş öğretmenlerinin motivasyonları konusunda bir veri toplama aracı geliştirilmiş ve kullanılmıştır. Konya merkez ilçelerindeki (Meram, Selçuklu, Karatay ilçeleri) kamu ve özel ilköğretim okullarında görev yapan ve ankete katılmak isteyen 110 adet gönüllü Görsel Sanatlar öğretmeni ile çalışılmıştır. Analizler sonucunda ise ele alınan cinsiyet, kıdem, kurum türü gibi değişkenlerde anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

Yılmaz, Taşkesen (2016) tarafından yazılmış olan “Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Akademik Motivasyonları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı makalenin amacı Güzel Sanatlar Eğitimi alanında tespit edilen bazı değişkenlere (Anabilim Dalı, sınıf, cinsiyet) göre akademik motivasyonlarında oluşan düzey farklılıklarını, bununla beraber akademik motivasyonları ile akademik başarıları arasındaki bağlantıyı araştırmaktır. Bu araştırma toplam 219 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın tarama yöntem ise Akademik Motivasyon Ölçeğidir (AMÖ). Araştırmada belirlenen değişkenlerin akademik motivasyonu etkilediği gözlemlenmiştir. Bununla beraber akademik motivasyon ile akademik başarının arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Bayraktar (2015) tarafından yazılmış olan “Sınıf Yönetiminde Öğrenci Motivasyonu ve Motivasyonu Etkileyen Faktörler” makalesinin amacı ise sınıf yönetiminde önemli bir yere sahip olan motivasyon kavramını incelemektir. Motivasyon

süreci, motivasyonun özellikleri, sınıf yönetiminde öğrencinin motivasyonunu ve öğrenci motivasyonunu etkileyen yansımaların çözümlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yönteminden yararlanılmıştır. Araştırmada sınıf ortamında etkili ve verimli öğrenme-öğretme için ayrıca motivasyonun sağlanması için öğretmenin planlı olması gerektiği ayrıca yöntem, teknik ve materyalleri etkili şekilde kullanabilmesi gerekmektedir. Bilgi donanımını sağlaması bununla beraber öğrencilerin ilgili konuya motivasyonunu sağlamak adına önlemler alması gerekmektedir. Bunların dışında iyi motive olmuş öğrencilerden oluşan bir sınıfın öğrenme-öğretme faaliyetlerinin daha kolay bir şekilde ilerlediği istenmeyen davranışlarda azalma görüldüğü belirlenmiştir.

Kıratlı (2005) tarafından yazılan sanatta yeterlilik tezi “Eğitim Fakülteleri Resim-İş Öğretmenliği Programındaki Anasanat Atölye Derslerine İlişkin Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşleri” bu araştırmada Resim-İş öğretmenliği programında yer alan atölye derslerinde karşılaşılan sorunlar tespit edilmiş, ayrıca öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri alınmıştır. Bu araştırma 2002-2003 öğretim yılında Türkiye’de bulunmakta olan dört üniversitede görev yapmakta olan 55 öğretim elemanı ve öğrenim görmekte olan 540 öğrenciden elde edilen veriler ile gerçekleştirilmiştir. Veriler “Resim-İş Öğretmenliği Programında Uygulanan Anasanat Atölye Derslerine İlişkin Öğretim Elemanı ve Görüşlerini Belirleme Anketi” ile toplanmıştır. Öğretim elemanları için geliştirilen veri toplama aracında 25 madde bulunmaktadır. Öğrenciler için geliştirilen veri toplama aracında ise toplam 26 madde bulunmaktadır. Verilerin çözümlemesi için ise SPSS bilgisayar programından yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, anasanat atölyelerinin fiziksel anlamda yeterli oldukları fakat araç-gereç anlamında eksik kaldıkları üzerinde durulmuştur. Teknolojik açıdan yetersiz kaldığı, çalışmaların sergilenmesi adına pano, sergi alanı yetersizliğinin olduğunu ve atölye ders saatlerini yetersizliği sonuçlarına varılmıştır. Bu açıklanan maddelerin yeterli düzeylere getirilmesi durumunda derslerin içerik ve bu içeriğin uygulanabilir hale getirilmesi ile uygulanabilme düzeyinde artış sağlayacaktır.

Özder (2009) tarafından yazılan yüksek lisans tezi “Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Viyolonsel Eğitiminde Motivasyonun Yeri ve Öneme İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri” adlı çalışmada amaçlanan Türkiye’deki Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümünde okutulmakta olan viyolonsel eğitiminde motivasyon ve motivasyon düzeyinin önemini öğretmen ve öğrenci görüşleri ile belirli boyutlarını

incelemek amaçlanmıştır. Motivasyonu etkileyen olumsuz durumların tespiti sağlanmak istenmiştir. Fiziksel koşullar ve öğrenciler arası farklılıklar gibi sebepler tespit edilerek öğretmen ve öğrencilerin daha iyi koşullarda daha istekli bir şekilde derslere devam etmeleri amaçlanmıştır. Araştırmada Ankara, Bolu, Kırıkkale, İzmir ve mersin illerinde Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapmakta olan 8 viyolonsel öğretmeni ve lise de okumakta olan 36 viyolonsel öğrencisinin anketlere verdiği cevaplar ile veriler toplanmıştır.

Baş ve Kaptan (2019) tarafından yazılan “Resim İş (Görsel Sanatlar) Öğretmenliği Öğrencilerinin Sanatsal Yaratım Süreçleri” adlı makalede Resim-İş öğretmenliği programında öğrenim gören ve resim anasanat atölye derslerindeki sanatsal süreçlerinin nasıl olduğu üzerinde durulmuş ve etmenler ortaya çıkartılmak istenmiştir. Araştırma betimsel tarama olarak desenlenen bir nitel çalışmadır. Sanatsal süreçte var olan durumlar öğrenci görüşleri ile belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada çalışılan grup ise Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş öğretmenliği programından son sınıfta okumakta olan 12 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın veriler ise açık uçlu anket ve odak grup görüşme araçları ile toplanmıştır. Hazırlanan açık uçlu anket sorularından sonra odak grup görüşmesi soruları ile sanatsal süreç hakkında daha derin bilgiler almak amaçlanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre ise sanatsal ürün çıkarma sürecinde kişinin mevcut becerileri, birikimi, ruh hali, duyguları, motivasyonu, yaratmaya yönelik isteği sanatsal sürecine etki eden faktörler olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca bu süreçte fikir edinmede kararsızlık ve fikir aktarımı gibi zorlandığı konular karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca öğrencilerin atölye derslerindeki çalışmalarında sanatsal yapının görsel biçimsel boyutuna önem verdikleri belirlenmiştir.

4. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın; yöntemine, evren ve örneklemine, veri toplama aracına, araştırmanın yapıldığı ortama, araştırmanın uygulama sürecine, araştırmanın veri analiz sürecine ve araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliğine ilişkin açıklamalarda bulunulmuştur.

4.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma güzel sanatlar eğitimi bölümü öğrencilerinin almış oldukları ana sanat atölye dersinde yürütmekte oldukları sanatsal süreçte yaşadıkları motivasyon ve odaklanma eğilimlerinin yansımalarını anlamak ve yorumlanmak üzerine yapılmıştır. Bu araştırmada sosyal bilimlerin birçok alanında kullanılmakta olan nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yaklaşımında ise olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır.

Nitel araştırma yöntemi birçok tanımla önümüze çıkmaktadır. Yıldırım ve Şimşek (2005, s.39) bu araştırma yöntemini “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlamıştır. Merriam ise nitel veri analizi hakkında görüşlerini “nitel araştırmaların kişilerin deneyimlerini nasıl yorumladıklarını, dünyalarını nasıl bu bağlamda kurduklarını, deneyimlerine nasıl bir anlam yüklediklerini anlamaya çalıştık” şeklinde ifade etmiştir.

Ayrıca nitel analiz yöntemini incelediğimizde birçok farklı araştırma türü olduğunu görmekteyiz. Araştırmada kullanılan olgubilim(fenomenoloji) ise bunlardan sadece bir tanesidir.

Olgubilim deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olguların ayrıntılarına odaklanmamızı sağlamaktadır. Olgular yaşadığımız dünyaya olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde kavramamıza olanak sağlar. Bu olgularla günlük yaşantımızda çeşitli biçimlerde karşılaşabiliriz ve deneyimleyebiliriz. Ancak bu tanışma durumu, olguları tam anlamıyla anladığımız anlamına gelmemektedir. Bize tümüyle yabancı olmayan ve aynı zamanda tam anlamıyla kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgubilim (fenomenoloji) uygun bir araştırma desendir (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.72).

Fenomenoloji çalışmalarının temelinde, insanların sahip olduğu bilgi kaynağını aslında deneyimlerin oluşturduğu düşünülmektedir. Fenomenolojik bakış açısında ise bu

deneyimler ele alınmakta ve bunlar üzerinde yoğunlaşmaktadır (Husserl, 2012 aktaran Güçlü,2019, s.249). Husserl deneyimin tüm bilgilerin kaynağı olduğunu ve bir olayı anlamak için o olayın nasıl deneyimlendiği üzerinde durulması gerektiğini vurgulamıştır (Seggie ve Bayyurt,2015, s.70).

Bu yapılan araştırmada Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümünde okutulan Anasanat Atölye derslerindeki öğrencilerin olumlu/olumsuz yaşadıkları motivasyon ve odaklanma ile ilgili olan etkileşim ve yansımaları sanatsal sürece olan etkisi ve deneyimleri üzerinden sorgulanmıştır. Bu süreç öğrencilerin atölye dersi süreçleri ve derste yaşadıkları deneyimler ışığında sanatsal sürece olan yansımaları açıklanmış ve yorumlanmıştır. Bununla birlikte anasanat resim ve grafik dersi veren öğretim elemanları görüşlerine başvurulmuş, öğretim elemanlarından öğrencilerin ve kendilerinin anasanat atölye dersindeki sanatsal süreçte yaşadıkları motivasyon ve odaklanma yansımaları hakkında deneyimleri sorulmuş ve görüşleri alınmıştır.

4.1.1. Araştırmanın örnekleme

Bu araştırma, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Anasanat Atölye Resim ve Anasanat Atölye Grafik dersini alan üçüncü sınıf ve dördüncü sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sürecinde örneklem araştırmayı yapılandıran temel noktalardan biridir. Araştırmada işe koşulan örnekleme yaklaşımı araştırmanın doğruluğu ve güvenilirliğine yansımaktadır. Ayrıca verilerin yapılandırılmasında örneklem araştırmacı için önemli bir çıkış noktası oluşturur (Güçlü, 2019, s. 77). Örneklem bağlamında çalışma grubunun temsil gücünün yüksek olması gerekir. Bir başka ifade ile örneklem, evreni temsil eden önemli bileşenleri içeren kurgulanmış bir yapıdır (Güçlü, 2019, s. 78). Örneklemenin temsil gücü hem çalışma grubunu derinlemesine sorgulamayı olanaklı hale getirir hem de araştırmacı katılımcılığını olumlu yönde etkiler.

Bu araştırmada amaçlı örnekleme modeline dayalı ölçüt örneklem yöntemi kullanılmıştır. “Olasılık olmayan örnekleme yöntemlerinden birisi olan amaçlı örneklem, araştırmacının çalışma evrenindeki hangi ögenin evreni en iyi temsil edeceği ve faydalı olduğu kanısıyla örnekleri seçmesidir” (Babbie,2007 aktaran Güçlü,2019, s.90). Bu bilginin bağlamında ölçüt olarak resim anasanat atölye ve grafik anasanat atölye derslerini almakta olan lisans öğrencileri belirlenmiştir. Ayrıca bu bilgi kapsamında ölçüt olarak resim ve grafik anasanat dersleri veren öğretim elemanları belirlenmiştir.

Olgubilim araştırmalarında ölçüt örnekleme yöntemlerinde örnekleme dahil edilecek birey sayısı genellikle 10 kişiye geçmemelidir. Bu tür araştırmaların uzun görüşmeler ve birden fazla seans gerektirdiği için örnekleminin sınırlı kalması doğaldır (Güçlü,2019, s.74). Bu görüş bağlamında araştırma katılımcı sayısı 7 öğrenci,5 öğretim elemanı olarak belirlenmiştir.

4.1.2. Araştırmanın veri toplama aracı

“Araştırmacı nitel bir araştırmada veri toplamak için belirli yöntem kullanmalıdır” (Creswell,2007 aktaran Güçlü, 2019, s.258). “Görüşmeler, konuşmalar, katılımcı gözlem, aksiyon araştırması, odak toplantıları ve kişisel metinlerin analizi gibi fenomenolojik araştırmalarda çok çeşitli veri toplama yöntemleri kullanabilmektedir” (Lester,1999; Burns & Grove,1998 aktaran Güçlü, 2019, s.258).

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşmeler ve odak grup görüşmeleri kullanılmıştır. Örneklemi oluşturan öğrenciler ile yarı yapılandırılmış görüşme ve odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Öğretim elemanları ile de yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Olgubilim araştırmalarında başlıca veri toplama aracı görüşme olarak görölmektedir. Olgulara ilişkin oluşan yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmak için görüşmenin araştırmacılara sunduğu etkileşim, esneklik yoluyla anlama ve irdeleme özelliklerinin kullanılması önemli bir noktadadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.74). Araştırmada kullanılmış veri toplama araçları alt başlıklarda ayrıntılı olarak incelenmiştir.

4.1.2.1. Yarı yapılandırılmış görüşme

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme nitel araştırmalarda kullanılan en önemli veri toplama araçlarından bir tanesidir. “Bilimsel araştırma konseptinde ise görüşme; bir tarafın araştırmacı, diğer tarafın ise katılımcı olduğu ve araştırmacı konusu sorularına odaklanan bir süreçtir. Bu sorular genellikle katılımcıların düşüncelerinin, görüşlerinin, bakış açılarının veya bazı deneyimlerinin öğrenilmesine yönelik olmalıdır” (DeMarrais,2004 aktaran Güçlü,2019, s.100). Görüşmede önemli olan husus katılımcının deneyimlerini, dünyaya bakış açısını ve düşüncelerini derinlemesine öğrenmek adına kullanılan sistematik bir araçtır.

Yöneltilen soruların ve verilen cevapları kapsayan bir sosyal etkileşimdir (Güçlü,2019, s.100).

Görüşme türlerine bakacak olursak; görüşme üç biçimde tasarlanabilir. Yapılandırılmış görüşme, yarı yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmamış görüşme (Sabuncuoğlu,2000).

Bu araştırmada ise öğrencilere ve öğretim elemanlarına yarı yapılandırılmış görüşme modeli uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir veri toplama aracıdır. Araştırmacı konu hakkında yönelteceği soruları önceden belirlemelidir fakat görüşme esnasında farklı sorulara ihtiyaç duyarsa desteklemesi açısından farklı sorularda yöneltebilir. Ve sorular açık uçlu sorulardır. Yarı yapılandırılmış görüşme daha esnek ve serbest bir görüşme ortamı sunar bu esneklik ve serbestlik ise daha fazla detaylı veriye ulaşmayı kolaylaştırır. Anlayışların ve görüşlerin kökenine inmeye ve araştırmayı daha kapsamlı bir hal almasına yardımcı olur (Güçlü,2019, s.103). “Yarı yapılandırılmış görüşmeler hem belirgin hem de açık uçlu sorular içererek diğer türlerin bir karışımı olarak ortaya çıkar (Merriam,2009, s.89).

Bu görüşler ışığında konunun derinlemesine çözümlenmesi hedefleyen sorular oluşturulmuştur. Katılımcı öğrencilere ve öğretim elemanlarına bu sorular yöneltilmiştir. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu 9 sorudan oluşmaktadır. Görüşmelerde soruları derinleştirmek adına öğrencilere ekstra sorularda yöneltilmiştir. Sorulan 9 soru (Ek-4) gösterilmiştir. Öğretim elemanlarına ise yarı yapılandırılmış görüşme formunda 5 soruya yer verilmiştir. (Ek-5). Katılımcılara yöneltilen sorular sanat eğitiminde uzman kişilerin kontrolünde geliştirilmiştir. Yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler gönüllülük çerçevesinde 7 öğrenci ve 5 öğretim elemanı ile gerçekleştirilmiştir.

4.1.2.2. Odak grup görüşmesi

Bu araştırmada ayrıca bireysel yarı yapılandırılmış görüşmeleri desteklemek ve katılımcıların birbirleri ile etkileşimleri sonucunda ortaya çıkan farklı görüşlerin tespiti adına odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Bireysel görüşmelerin yanında odak grup görüşmeleri de nitel veri toplama sürecinde önemli bir yere sahiptir. İnsanın tek başına davranışı ile grupta olan davranışları farklılık gösterir. Gruplar düşünüldüğünde kendine özgü normal kalıplar yaratırken aynı zamanda da içinde bulundukları kültür değerler sisteminde bulunan gruplar adına temsil sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.151).

Bireysel görüşmeler ile yanında yapılan odak grup görüşmelerinde, nitel veri toplama konusunda önemli bir yeredir. Odak grup görüşmeleri araştırmacı açısından bireysel görüşmelere göre bazı farklı özellikler göstermektedir. Bu farklılıklar bakacak olursak grup görüşmelerinde sorulara verilen yanıtlar, gruptaki bireylerin birbirleriyle etkileşimler sonucunda farklı görüşlerin ortaya çıkması konusunda önem taşır. Grupta sorulan sorulara verilen cevaplarla herhangi bir birey tüm grubu etkileyebilir. Bunun tersi de söz konusu olabilir. Böylelikle, grup dinamikleri sorulara verilen yanıtların kapsamını ve derinliğini etkileyen önemli parça olarak karşımıza çıkar. Odak grup görüşmeleri, gündelik yaşamdaki ortak algılamaları ve bireylerin grup içerisindeki diğerlerinden etkilenme yollarının nasıl olduğunu anlamamızı sağlar (Kuş,2003).

Odak grup görüşmelerinde katılımcılar 6-10 kişi arasında değişebilir. Bundan fazla sayıda gerçekleştirilen odak grup görüşmeleri konunun başka bir noktaya sapmasına ve herkesin fikrini ifade edememesi durumuna yol açabilir. Bu nedenle odak grup görüşmelerinde kişi sayısı önemli bir faktördür (Seggie ve Bayyurt,2015, s.210). Bu kapsamda yapılan odak grup görüşmesinde 3 kişilik ve 4 kişilik olmak üzere iki kere odak grup görüşmesi yapılmıştır. Katılımcılara kendilerini ifade etmeleri açısından yeterli zaman ayrılmıştır.

Ayrıca odak grup görüşmelerinde soru sayısı da önemlidir. Fazla katılımcı olduğunda soru sayısının fazla oluşu ifade güçlüğüne yol açacaktır. Odak grup görüşme soruları 10-15 sorudan fazla olmamalıdır. Ayrıca görüşlerini tarafsız bir şekilde ifade edebilmeleri için ‘fikirlerinizi belirtiniz?’, ‘düşünceleriniz nedir?’ gibi tarafsız cümleler kurulmalıdır (Seggie ve Bayyurt,2015, s.210). Bu görüş kapsamında araştırmada odak grup görüşmelerinde 9 tarafsız soru yöneltilmiştir.

4.1.3. Araştırma ortamı

Bu araştırma Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümünde 2020-2021 Öğretim yılı Bahar ve Güz döneminde Ana Sanat Atölye Resim ve Ana Sanat Atölye Grafik dersleri kapsamında gerçekleştirilmiştir.

4.1.4. Araştırma süreci

“Nitel araştırma. Araştırma sürecinin çeşitli aşamaları arasındaki karşılıklı etkileşimi, esnekliği ve ilişkiyi ön plana çıkarmaktadır” (Maxwell,1996 aktaran Yıldırım

ve Şimşek,2005, s.83). Araştırma sürecinde araştırmacı üç önemli konu üzerinde durmalıdır. Birinci nokta araştırmaya temel oluşturacak kuramsal çerçevenin açık bir şekilde oluşturulması. İkinci nokta araştırmacının esnek ve sistematik bir araştırma deseni seçmesi. Üçüncü nokta ise araştırdığı konuyu okuyucunun anlayacağı şekilde tutarlı ve anlamlı bir doküman haline getirmesidir (Yıldırım ve Şimşek,2005, s.83).

4.1.4.1. Katılımcıların belirlenmesi

Olgubilim araştırmalarda belli bir fenomeni ve bu fenomeni deneyimlemiş ve bu durumunu yansımalarını aktarabilecek kişilerden bilgi toplama amacı vardır. Araştırmada katılımcılar belirlenirken ölçüt (kriter) örneklem yöntemi kullanılmıştır. “Bu örneklemenin mantığı daha önceden belirlenmiş bazı önem ölçütlerini karşılayan tüm durumları çalışmak ve gözden geçirmektir (Patton, 2014 aktaran Başaran,2017, s.480-495). Bu bağlamda araştırmanın konusu olan anasanat atölye derslerinde motivasyon ve odaklanmanın sanatsal sürece yansımalarını anasanat atölye resim dersi ve anasanat atölye grafik dersi alan öğrenimlerini tamamlamamış lisans öğrencileri ile yürütülmüştür. Öğrenciler bu dersi alma kriteri ile belirlenmiştir.

Öğretim elemanlarıyla olan görüşmeler için ise ölçüt olarak öğretim elemanlarının anasanat atölye dersi veriyor ya da vermiş olması gözetilmiştir.

4.1.4.2. Katılımcılara erişim

Araştırmanın fenomeni oluşturulduktan sonra ana sanat atölye dersini alan öğrenciler ile iletişime geçilmiştir. Öğrencilerin belirli bir kısmı ile sosyal medya aracılığı ile bir kısmı ile telefon ile iletişime geçilerek ulaşılmış ve araştırmanın sürecinden bahsedilmiştir. Gönüllülük esası ile 7 öğrenciden olumlu dönüt alınmış ve öğrencilere gönüllü katılım belgeleri sağlanmıştır.

Öğretim elemanları ile ise birebir görüşme sağlanmış, araştırma sürecinden bahsedilmiş ve araştırmaya katılımları sağlanmıştır.

4.1.4.3. Katılımcıların gizliliklerinin korunması

Bilimsel araştırmalarda anonimlik ve gizlilik konularına oldukça önem verilmelidir. Sosyal bilim araştırmalarında katılımcılara gelecekteki refahlarına zarar gelmemesi amacıyla kimlikleri korunmalıdır. Anonimlik katılımcının kimliğini

tanımlanmamasıdır. Araştırmacı kimliklerin gizliliği için katılımcılara takma ad ya da kodlar kullanarak anonimleştirmelidir (Güçlü,2019, s.429). Bu bağlamda araştırmada gönüllü katılan katılımcıların hiçbirinin gerçek isimleri kullanılmamış her birine kod verilerek bulgular kısmı tamamlanmıştır.

Öğrenciler ve öğretim elemanları ile yapılan görüşmeler ses kaydına ve video kaydına alınarak kaydedilmiştir. Ayrıca bu konu hakkında etik kurul kararı alınmış ve katılımcılara gönüllülük formu doldurarak rızaları alınmıştır. (Ek-1, Ek-2, Ek-3)

4.1.4.4. *Görüşme sorularının oluşturulması*

Görüşmede sorulacak soruların görüşülecek kişiler tarafından kolayca anlaşılabilmesi için bu soruların mümkün oldukça açık ve belirgin bir biçimde sorulması gerekmektedir. Karmaşık ve anlaşılması güç sorular yanlış anlaşılmaya neden olan sorular veri toplama sürecinde problem yaratmaktadır. Bu nedenlerle görüşme sorularının büyük bir incelik ile hazırlanması ve bu hazırlık sürecinde görüşülen kişilerin özelliğinin bilişsel düzeylerinin, geçmiş deneyimlerinin belirlenmesi ve dikkate alınması önemli bir yerdedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.128).

Fenomenolojik araştırmada belirlenen fenomeni araştırmak adına görüşme yöntemi ön safhalarda tutulmaktadır. Bulgulara ulaşmak adına araştırmacı fenomeni gözlemleyerek önceden sorular belirlemelidir. Bu araştırmada katılımcıların esnek ve rahat cevap vermeleri adına araştırmacının her an ekstra soru yöneltebileceği şekilde yarı yapılandırılmış görüşme uygulanmış ve açık uçlu, katılımcıları yönlendirmeyen sorular hazırlanmıştır. Sorular araştırmacının anasanat atölye derslerinde gözlemlediği sanatsal sürece yansıyan motivasyon ve odaklanma yansımalarının ana temaları etkisinde belirlenmiştir. Belirlenen sorular teorik bir bilgi içermemekte ve sadece katılımcıların deneyim ve düşüncelerini okumak adına belirlenmiştir. Belirlenen sorular uzman görüşü alındıktan sonra görüşmelerde katılımcılara yöneltilmiştir. Belirlenen sorular Ek-4 de gösterilmiştir.

4.1.4.5. *Görüşmelerin planlanması ve görüşme süreci*

Araştırma etik kurul belgeleri alındıktan sonra belirlenen ve gönüllü katılmak isteyen öğrenci ve öğretim elemanı ile planlamıştır. Öğrenciler ve öğretim elemanları ile sosyal medya ve iletişim araçları sayesinde iletişime geçilmiş kişilerin uygunluğuna göre

bireysel görüşmeler ve odak grup görüşmeleri tarih ve saatleri planlanmıştır. Katılımcıların istedikleri görüşme yöntemi (yüz yüze, online bağlantı) belirlemeleri istenmiştir. Yüz yüze belirlenen görüşmeler için en uygun ortam ayarlanmıştır. Online bağlantı şeklinde görüşme isteyen katılımcılar için gerekli online ortam sağlanarak görüşmeler yapılmıştır. Odak grup görüşmeleri için ise gruplar oluşturulmuş ve ortak gün ve saat için ekstra planlamalar yapılmıştır.

Görüşme sürecinde ise öğrenci bireysel görüşmelerinin 3 tanesi yüz yüze, 4 tanesi ise online bağlantı ile yapılmıştır. Öğretim elemanları ile olan bireysel görüşmelerin tamamı yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmeleri ise 3 kişi ve 4 kişilik gruplar halinde ayrılmış ve online bağlantı ile gerçekleştirilmiştir.

Görüşme süresi hakkında bir kısıtlama yapılmamış veya bir süre belirtilmemiştir. Öğrenciler ile yapılan görüşmeler 13 dakika ile 41 dakika arasında değişmektedir. Öğretim elemanı görüşmeleri ise 15 dakika ile 45 dakika arasında değişmektedir. Son olarak odak grup görüşmeleri ise ortalama 1 er saat sürmüştür.

4.1.5. Veri analiz süreci

Nitel araştırmada veri analizi çeşitlilik, yaratıcılık ve esneklik gerektirmektedir. Her nitel araştırma farklı özellikler taşır ve veri analizinde birtakım yeni yaklaşımları olması gerekmektedir. Bu nedenle araştırmacının, gerekirse toplanan verilerin özelliklerinden yola çıkarak ve var olan veri analiz yöntemlerinin hepsini gözden geçirerek, kendi araştırması için bir veri analiz planlaması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek,2005, s.221).

Araştırmada veri analiz sürecinde yapılan bireysel ve odak grup görüşmelerinin dökümleri yapılmıştır. Bu dökümler ayrıntılı görüşme formunda yeniden düzenlenmiştir. Yapılan öğrenci görüşmeleri, öğretim elemanı görüşmeleri ve odak grup görüşmeleri daha sonrasında kod, tema ve kategorilere ayrılarak daha sistematik ve anlaşılır bir forma kavuşturulmuştur. Araştırmada veriler betimsel analiz kapsamında olan tematik analiz yöntemi ile çözümlenmiştir.

Bu aşamada, daha önce oluşturulan bağlama göre elde edilen veriler okunur ve belirli bir düzen oluşturulur. Verilerin tanımlama amacıyla seçilmesi, anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir planlaması söz konusudur. Oluşturulan çerçeveye bakılarak bazı veriler dışarıda çıkarılabilir ya da önemli bir yeri olmayabilir “(Yıldırım ve Şimşek,2005, s.224).

Araştırmada elde edilmiş veriler tematik analiz çerçevesinde ana temalar ve alt temalara ulaşılmıştır. Ulaşılan verilerin analizi tümevarım mantığıyla bütüncül bir şekilde belirtilmiştir.

4.1.6. Araştırma geçerlilik ve güvenilirliği

Bilimsel araştırmalarda en önemli ölçütlerden kabul edilen geçerlilik ve güvenilirlik için birinin diğerine tercih edilmesi söz konusu değildir ve her ikisi de çalışmaların tasarimsal boyutları için önemli işlevlere sahip olmaktadır. Geçerlilik ve güvenilirlik ölçütlerinin araştırmalarda yaygın olarak kullanılması sağlanmalıdır. (Güçlü,2019, s.389).

Nitel araştırmalarda geçerliliği arttırmak için birçok stratejik plan yapılabilir. Bu stratejilerden öne çıkanlar arasında ise araştırmacının sorgulaması, uzun süreli çalışmalar, açıklamaların sınıflandırılması, çeşitleme, katılımcıların geri bildirimleri, uzman görüşleri alınması, negatif vaka örnekleme, kendini değerlendirme ve örüntü eşleme gösterilebilir (Güçlü,2019, s.399).

Güvenilirlik, bir nitel araştırmada elde edilen bulguların doğruluğunu ve tekrar edilebilir olmasını için önemli bir noktadadır. Yani araştırmada güvenilirlik söz konusu olduğunda bir araştırmada veri toplama, yorumlama veya analizin tutarlılığı ve tekrarlanabilirliği olarak belirtilmektedir (Güçlü,2019, s.403).

Bu çalışmada geçerliliği ve güvenilirliği sağlamak adına görüşmeler ses kaydına ve video kaydına alınmıştır. Kayıtlar araştırmacı tarafından saklanmıştır. Çalışmanın geçerliliği ve güvenliği açısından katılımcıların görüşmelerinden bulgulara doğrudan aktarımlar çok daha sık yapılmıştır. Bu aktarımlar birçok kez dinlenip doğruluğu kontrol edilmiş, anlaşılmayan kısımlarda katılımcılardan geri dönütler alınmıştır. Ayrıca analiz sürecinde uzman görüşleri alınmış güvenilirlik ve geçerlilik desteklenmiştir.

5. BULGULAR VE YORUM

5.1. Giriş

Ana sanat atölye derslerinde sanat ürünü ortaya koyma sürecinde ön planda olan motivasyon, odaklanmayı ve motivasyon odaklanma eksiklerinde sanatsal sürece olan yansımalarını ele alan bu araştırmada elde edilen bulgular, öğrenciler ile yarı yapılandırılmış görüşme, odak grup görüşmesi ile yapılmıştır. Bunlarla beraber öğretim elemanları ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılarak veri elde edilmiştir. Bu veriler çalışmanın sadeliği açısından farklı başlıklar altında incelenmiş ve yazıya dökülmüştür.

5.2. Bulgulara İlişkin Başlıklar

Bu kısımda öncelikle yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla elde edilmiş öğrenci görüşlerine yer verilmiştir. Daha sonra ise yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla elde edilen odak grup görüşmesine yer verilmiştir. Son olarak ise yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla elde edilmiş öğretim elemanlarının görüşmelerinin verilerine yer verilmiştir. Bulgulara yönelik başlıklar aşağıda ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.

5.2.1. Öğrencilerin ana sanat atölye dersi kapsamında sanatsal süreçlerinde motivasyon ve odaklanmalarına ilişkin görüşlere dayalı bulgular

Öğrenciler ile gerçekleştirilen görüşmeler ile elde edilmiş bulgulara dayalı olarak ana sanat atölye dersinde sanatsal süreçte yaşadıkları motivasyon ve odaklanma bağlamında yaşadıkları yansımalar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Görüşmeler çerçevesinde ana temalara ve alt temalara ulaşılmıştır. Ana temalar Tablo 5.1 'de verilmiştir. Bu ana temalar, daha sonraki süreçte alt temalar altında tekrardan tablolatırılmış ve öğrenci görüşleri ile doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Tablo 5.1.. Öğrencilerin motivasyon ve odaklanma ile ilgili görüşlerine dayalı ana temalar

Atölye içi motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler
Atölye derslerinin süresi, başlama-bitiş saatleri bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler
Atölye dersleri sırasında verilen molalar bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler
Atölyenin iç düzeni bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler
Atölyede bulunan kişi sayısı bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler
Atölye içi ilişkiler ve iletişim bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler
Atölye dersleri dışında olan dersler bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler

Öğrencilerin “Atölye içi Motivasyon ve Odaklanmaya Yansıyan Etmenler” ana temasında bulunan alt temalarına baktığımızda ‘Alanı benimseme ve sahiplenme’, ‘Atölye içi sosyal etkileşim’, ‘Atölye içi sosyal olay kullanımı’, ‘Atölyede sistematik çalışma yaklaşımı sergileme’, ‘Atölye fiziki koşullarına ilişkin özellikler’, ‘Atölye çalışma ortamının hazırlanması’, ‘Fizyolojik gereksinim yoksunluğu’, ‘Duygusal durum yansımaları’, ‘Öznel sorgulamaya dayalı yansımalar’ alt temalarını görmekteyiz. Bu alt temalar Tablo 5.2.’de gösterilmiştir.

Tablo 5.2. Motivasyon ve Odaklanmaya Yansıyan Etmenler ana temasına yönelik alt temalar

	Alt tema	Katılımcılar
Motivasyon/odaklanmaya yansıyan etmenler	Alanı benimseme ve sahiplenme	K1; K2
	Öznel sorgulamaya dayalı yansımalar	K1
	Atölye içi sosyal etkileşim	K1; K3; K5
	Atölye içi sosyal olay kullanımı	K2; K3; K4; K5; K6
	Atölyede sistematik çalışma yaklaşımı sergileme	K2; K7; K4
	Atölye fiziki koşullarına ilişkin özellikler	K4
	Atölye çalışma ortamının hazırlanması	K3
	Fizyolojik gereksinim yoksunluğu	K4; K5;
	Duygusal durum yansımaları	K2; K3; K4; K5; K6; K7

‘Alanı benimseme ve sahiplenme’ alt temasına ilişkin K1 “Atölye derslerinde odağımı sağlamak için öncelik olarak zaten resim yapmayı sevdiğimden ötürü motivasyonumun yüzde ellisi resmi sevgimden geliyor, yani direkt kendimi resme odaklayabiliyorum bu sayede.” İfadelerini kullanmıştır. K2 ise “Öncelikle ben atölye derslerine giderken aslında bir gün öncesinden zaten atölye dersi olduğunu bildiğim ve mutlu olduğum için bir sonraki sabah motive olarak derse gidiyorum. Bu motivasyonda resim yapmayı sevdiğimden geliyor aslında.” İfadelerini kullanmıştır. Görüşleri alınan öğrencilerin ikisi de alan sevgisinin motivasyon ve odaklanma üzerinde olan etkisinin büyüklüğünü anlatmaya çalışmışlardır.

‘Öznel sorgulamaya dayalı yansımalar’ alt temasına ilişkin K1 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Atölye içerisinde bazen motivasyonumu kıran olaylar da oluyor. Yani mesela yaptığım çalışmayı beğenmiyorum da olabiliyorum. Mesela yaptığım resmi beğenmediğimde motivasyonum kırılıyor. Hani istediğim şeye ulaşamayınca, sevdiğim çalışmada, istediğim etkiyi elde edemeyince veyahut da bazen ister istemez kendi çalışmasındaki o yaptığı etkiyi beğenebiliyor ama hocamız beğenmeyebiliyor veya dışarıdan aldığım yorumlar da bazen etkileyebiliyor motivasyonumu...”.

Bu bağlamda öğrenci sanatsal süreçte ürettiği sanat eseri hakkında yaptığı öznel sorgulamanın, bu sanatsal süreci ve motivasyonunu nasıl etkilediğini anlatıyor. Ürettiği sanat eserini beğenmemesi ve eleştirmesi bu süreci olumsuz etkilediğini söylemek mümkün.

‘Atölye içi sosyal etkileşim’ alt başlığı altında K3 “...bir an önce hani atölyeye gideyim de hani hocamdan fikir alayım. Ya da arkadaşlarımdan fikir alayım düşüncesi bayağı etkiliyor...” ifadelerini kullanmıştır. K3’ün bu söylediklerinden atölye içerisinde ki sosyal etkileşimin ve fikir alışverişinin sanatsal süreç motivasyonunu ve odaklanmasını olumlu bir yönde etkilediği çıkarımına varabiliriz. Bu konu hakkında K1 ise:

“...Onun geri kalanında atölye içerisinde olan samimiyetten geliyor. Veyahut da hocalarımızı sevmemizden, atölye hocamızı sevmemizden ya da atölye içerisindeki arkadaşlarımızı sevmemizden kaynaklı olabiliyor. Çünkü atölye içerisinde yeni şeyler keşfettikçe insanın merakı ve odağı o resme daha çok kitlendiği için beni daha çok resme odaklıyor açıkçası. Yani bazen resim molalarına bile çıkasım gelmiyor. O yüzden daha keyifli ve motive oluyor. Ama bunun yüzde elli kalan geri kısmında tabi ki atölye hocamızdan kaynaklı...”.

K1 bu ifadelerle olumlu sosyal etkileşimin motivasyon ve odaklanma üzerinde pozitif bir yansıma yaptığından bahsetmiştir. Bu pozitif yansımanın atölyede geçirilen zamanı etkilediği çıkarımı yapılır. Hoca ve arkadaşlar ile oluşan sosyal etkileşimin sanatsal süreçte ne kadar önemli olduğunu vurgulamıştır. K5 ise bu alt tema ile ilgili şu durumlardan bahsetmiştir:

“...Ya da işte hocam gelip yorum yaptığında, güzel yorum yaptığında tabii ki motive oluyorum bu zamanda. Yani ne güzel yapmışım bak güzel yorum yapıyor hoca diye. Bazen arkadaşlarımızın resimlerine bakmakta çok yardımcı oluyor. Onların resimlerindeki onların bulduğu noktaları görünce aaa diyorsun hani benim niye aklıma gelmedi? Ben niye yapmadım burayı falan diyorsun. O şekilde de motive edebiliyorum kendimi. Bu şekilde yani...”.

K5 sosyal etkileşim başlığında olumlu yorumlar almanın ve ilham verici çalışmaları incelemenin motivasyon üzerindeki önemini vurgulamıştır.

‘Atölye içi sosyal olay kullanımı’ sosyal olay kullanımı kavramının tanımı video izlemek, müzik dinlemek vb. gibi teknolojik araçlar kullanılarak yapılan bireysel sosyalleşme ve etkileşim diyebiliriz. Bu alt tema altında K2 görüşlerini ifade etmiştir. “...atölye dersleri için motivasyonumu ve odaklanmamı sağladığım kendi tekniklerim var mesela. Bunlar; Kulaklıkla müzik dinlemek...” K3’ün görüşleri ise “...Onun dışında eğer o an ruh hali değişimindeysem kulaklığımınla müzik dinleyebiliyorum. Ya da kulaklığımınla dinlemek istemiyorsam çünkü bazen o kulaklıkta hareket etmek zor olduğu için

arkadaşlarımdan izin alarak müziğim sesli bir şekilde açıyorum. O beni daha iyi etkiliyor...” şeklindedir. K2 bu alt tema başlığı altında görüşlerini “... Konuşan arkadaşlarım olduğunda sınıfta kendim müzik dinliyorum veya daha çok resmime odaklanıyorum...” belirtmiştir. Öğrenci K4’ü görüşleri ise “...müzik dinleyerek kendimi motive ediyorum. Müzik önemli. Sabah çalıştığım için böyle çok ağır müzikler dinlememeye çalışıyorum...” K5’in bu tema hakkında olan ifadeleri...” yani o zamanlarda yine müzik dinleyerek bulabiliyorum motivasyonumu...” şeklindedir. Aynı şekilde K6 bu konu hakkında “...atölye motivasyonumu da etkilemesin diye işte müzik dinliyorum ya da başka şeyler yapmaya çalışıyorum. Yine müzik cevabını vereceğim sanırım...” K6 bu alt tema bağlamında şöyle ifadeler kullanmıştır:

“Atölye derslerinde genellikle resimlere odaklanmak için ya da modele odaklanıp çalışmamı daha rahat yapabilmek için müzik dinliyorum. Yani kendimi ortamdaki soyutlamaya çalışıyorum daha çok. Yoksa arkadaşlarımla konuşmaya başlayabiliyorum. Ya da başka şeylerle ilgilenilmeye başlayabiliyorum. Odağı çabuk dağılan bir insanım. Bu yüzden genellikle müzik dinlemeyi tercih ediyorum yani...”.

Ayrıca K4’ün sosyal olay kullanımı hakkında görüşleri şu şekildedir:

“İlk etken benim için müzik. Ben kulaklık takıp müzik dinlemeyi çok seviyorum. Yani sevdiğim müziği dinleyerek resim yapmayı seviyorum. Ya da bir şey izleyebiliyorum. Ben derste dizi izlediğim bile oldu. O da bayağı sağlıyor odaklanmamı. Genel olarak zaten evde de resim yaptığımda aynı şekilde yapıyorum. Ya müzik dinliyorum ya da bir şey izliyorum. Bir şeyler izleyip dinleyerek. Bazen yaratıcı videolar falan izliyorum. Örneğin toplumla ilgili bilgilendirici videolar, bazı kanallar var internette takip ettiğim. Onları dinlerken bazen aklıma bir fikir geliyor resmimle ilgili. O onu resme aktarabiliyorum o şekilde. Aaa aklıma bu geldi işte mesela en son şöyle oldu; biz sunum yapacaktık da dönem sonunda o sunum için düşünürken takip ettiğim bir kanal geldi aklıma. Onu takip ederken yaratılış konusunu dinliyordum. Yaratılış destanlarını. Ben de genel olarak Uzak Doğu tarafları hakkında resimler yapıyorum. Aklıma yaratılış konusu gelince ben niye bunu yapmıyorum dedim. Çünkü toplumumuzda bir sürü yaratılış destanları var bütün ülkelerin, bütün dinlerin, ırkların hepsinin bir yaratılış destanı var. Hani bu gelmişti mesela en son aklıma. İzleyerek de bu şekilde aktarabiliyorum resme.”.

Öğrenciler sosyal olay etkinliklerini aktif olarak kullanmaktadırlar. Bu incelemeler sonrasında temel iki boyut karşımıza çıkar. Atölye içerisinde olumsuz etkileri engellemek adına sosyal olayı kavramını kullanmak ve ikinci olarak ise ilham almak adına sosyal olay kavramını kullanmaktır. Bununla birlikte birçok öğrenci motivasyonunu arttırmak veya bozulmuş motivasyonunu yeniden toparlamak adına bu eylemi gerçekleştirmektedir.

‘Atölyede sistematik çalışma yaklaşımı sergileme’ alt teması bağlamında öğrenciler görüşlerini ifade etmişlerdir. Bu konuda K2 görüşlerini “...yapacağım resmin baştan sonuna kadar tek tek evrelerini ve basamaklarını düşünmek.” belirtmiştir. Ayrıca K2 “...resmi yaparken her detayını düşündüğüm için o anlarda bir motivasyon problemi yaşamıyorum.” İfadelerini kullanmıştır. Bu konuda K4 ise “Bir de önceki gün acaba nasıl çalışırım? geceden böyle bir süre ayarlaması da yapıyorum kendimce. O da benim için önemli.” İfadelerini kullanmıştır. Bu konuda fikirlerini ifade eden K6 ise:

“Ben genel olarak sanırım konuya eğer hakimsem yani daha önceden konuyu duyduysam ona bakarak anca sağlayabiliyorum. Yoksa bakmadan gittiğimde o günü nasıl geçireceğimi kafamda düşünürken zaten gün bitmiş oluyor. O yüzden verilen konuya önceden bakarak gitmek o konuda yapabileceğim tasarımı az çok kafamda oluşturmak beni odaklandıran kısım...”.

Öğrenciler sistematik çalışma yaklaşımı sergilemenin önemini vurgulamıştır. Sanatsal süreci planlamanın odaklanma ve motivasyona olumlu etkileri olduğunu belirtmişlerdir. Sanatsal sürecin nasıl yürüyeceğini bilmek oluşacak engelleri de önceden çözümllemek konusunda olumlu bir adım anlamına gelmektedir.

‘Atölye fiziki koşullarına ilişkin özellikler’ alt teması altında ifadeler veren K4 “...Öncelikle atölyeye girdiğimde atölyenin nizamı beni etkiliyor. Kendime güzel bir ortam bulmaya çalışıyorum. Çalışmak istediğim modelin yönüne uygun bir şekilde. Benim için ortam temizliği, kendi kişisel ortamın temizliği önemli oluyor. Odaklanmamı bu şekilde sağlıyorum.” İfadelerini kullanmıştır. Bu kapsamda atölye derslerinde atölyenin fiziki koşullarının nasıl olduğu motivasyon ve odaklanma üzerinde önemli bir faktör yaratmaktadır.

‘Atölye çalışma ortamının hazırlanması’ alt teması altında ifadeleri şu şekilde olan K3 “Onun dışında ilk on dakika benim için önemli yani. Bütün eşyalarımı hazırladıktan sonra o ilk on dakika eğer ben fırçayı alıp başladığım zaman çalışmama zaten geri kalan hiçbir şey duymuyorum. O yüzden odaklanmam çok sıkıntı olmuyor.” Bu bağlamda odaklanmasında sanatsal üretime başlamadan önce çalışma ortamının hazır olması gerektiğini vurguluyor.

‘Fizyolojik gereksinim yoksunluğu’ alt başlığı altında düşüncelerini aktaran K4 “... onun haricinde daha önce de söylediğim gibi kahvaltı yapmış olmam ve o gün uyku iyi almış olmam çok önemli.” Bu bağlamda ayrıca K5 “Yani bazen benim için çok verimli geçmiyor atölye dersleri. Çünkü o gün karnım ağrıyor oluyor ya da hava soğuk oluyor, atölye soğuk oluyor falan. Onlar beni çok etkiliyor mesela.” Düşüncelerini belirtmiştir.

K5 ayrıca şöyle bir ifadede bulunmuştur “Genelde bir de çok fazla karın, ağrı, şikâyetim oluyordu derslerde. Kadınların özel durumundan. Ben çok oturup ağladığım oldu. Yani özellikle ana sanat derslerinde onun için.”. K4 ise bu alt tema bağlamında şu ifadelerde bulunmuştur:

“Atölye derslerindeki odaklanmamı öncelikle bizim derslerimiz erken başlıyor, o yüzden iyi bir kahvaltı yapıp evden çıkmış olmam beni etkiliyor hatta en önemli etkenlerden biri bu diyebilirim. Uykumu iyi almış olmam gerekiyor. Bunlar beni etkileyen temel konular. Geç kalmışsam tabii ki de canım sıkın oluyor. Derse geç kalmışsam problem yaşıyorum. Tabii geç kalınca da modeli kaçırıyorum, ilk baş model çalışıyoruz çünkü. Model çalışırken hani süreyi de çok düşünüyorum acaba yetiştirebilecek miyim? Gibisinden öyle bir kaygım da oluyor. Yani geç kalmam odaklanmamı etkiliyor.”.

Ayrıca K4 şunları söylemiştir:

“Aslında etkilemiyor. Yani şöyle söyleyeyim. Normalde etkilemez. Sabah erken çalışmak, güne erken başlamak dinç hissettirir insana ama işte o uykuyu almak çok önemli diye düşünüyorum. Biz gençler biraz geç yatıyor, geç uyuyoruz. Öyle bir sıkıntımız var biraz. Erken başlaması aksine güzel diye düşünüyorum. Daha üretken saatleri günü.”.

Öğrencilerin ifade ettikleri düşünceler fizyolojik eksikliklerin atölye derslerindeki motivasyon ve odaklanma bağlamında kişiyi olumsuz etkilediğidir. Kişinin fiziksel rahatsızlık duyduğu konular sanatsal sürecine de olumsuz yansıdığı belirtilmektedir.

‘Duygusal durum yansıması’ alt teması çerçevesinde K2 “...Başka bir örnek vermem gerekirse o gün için düşünsel olarak daha olumlu olmaya çalışıyorum dış etmenlerden etkilenmemek için çabalıyorum.” Şeklinde kendini ifade etmiştir. Bu bağlamda K6 ise “Motivasyonumu etkileyen durumlar. Genellikle kendi yaşantımla ilgili problemlere bağlı oluyor. Yani kötü bir gün geçirmişsem, yurt ortamında ya da sosyal yaşantımda. Bu genellikle benim tüm genel motivasyonumu etkileyen bir şey.” Şeklinde ifade etmiştir. Bu tema hakkında K5 ise “Benim için o günün başından etkileyen bir şey. Eğer günün başında odaklanamadıysam bütün gün boyunca odaklanamıyorum. Ama gün başında beni etkileyen bir durum yoksa ara verdiğimde geldiğimde tekrar devam edebiliyorum. Bir şeyi olmuyor yani.” Şeklinde ifade etmiştir. Bu alt tema ile ilgili K3 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Öncelikle motivasyonumu etkileyen şeylerden birisi tamamen benim. Yani eğer benim ertesi gün atölye dersim varsa ve ben sorumluluklarımı yerine getirdiysem çok keyifle gidiyorum. Ya da çalışmamı istediğim şekilde yönlendirebilmişsem bir önceki günden hadi, hadi atölye dersi var, yaşasın yarın işte bizimkileri göreceğim diye seviniyorum. Halbuki her gün görüyorum. Kendimi motive edebiliyorum bu konuda. Ama tabii sorumluluklarımı eğer

yerine getirmediysem ya da resmimin gidişatı istediğim yönde değilse ve bu beni düşündürüyorsa aslında onda da çok fazla etki etmiyor.”.

Ayrıca K3 şu ifadelerle devam etmiştir:

“Arkadaş bakımından düşündüğüm zaman onlar da beni çok etkilemiyor. Sadece kendim kendimi etkiliyorum sanırım. Motivasyonum tamamen benimle ilgili. Ben eğer onu istiyorsam yapıyorum ama istemiyorsam atölye dersimi boş geçirdiğim zaman da oluyor. Hiçbir şey yapmadığım günler de oldu çünkü atölyede boş boş oturdum.”.

Bu başlık altında K6 ise görüşlerini şu şekilde belirtmiştir:

“Galiba çoğu zaman motive olamıyorum. Neden motive olamıyorum konusunda da sanırım birincisi kendimi her zaman yetersiz görmemle alakalı bir durum oluyor. O yüzden motive zorluk çekiyorum. Kendimi yeterli gördüğüm kısımda da motiveyle eş değer gitmiyor bu durum galiba. Motivasyonun genel olarak galiba ama atölye derslerine de olmuyor diyebilirim. Çok motive bir şekilde derslere giremiyorum ne yazık ki. Kendimle alakalı ve koşullarla da alakalı olabilir bu durum.”.

Ayrıca K6 şöyle ifadeleri de olmuştur:

“Ders esnasında motivasyonumu sağlayamadığımı düşündüğüm anlarda ya da çok kötü hissettiğim zamanlarda çıkıp bir okulun etrafında bir tur atıp geliyordum mesela ve motive oluyordum bu sefer. Hani şey düşünüyordum o arada. Önce kendimi rahatlatıyordum. Soruyordum ki tamam şu an yapman gereken bir resim var. Hani şu an bir sorumluluğum var ve sen şu an kaytariyorsun. O yüzden bunu tamamlaman lazım diye. Hani kendimi toparlayıp gelir resme devam ederdim. Yani ben o araların çok faydası olduğunu düşünüyorum.”.

K6 daha başka şöyle görüşlerde de bulunmuştur:

“Dediğim gibi ben kendi iç motivasyonla çalışan bir bireyim. Yani şöyle dış etkenler motivasyonumu düşürebiliyor. Ama tekrar iyi olmamı ve motivasyonumu toparlamam bana bağlı oluyor. Onu başkası yükseltmiyor. Yani benim ruh halim kötüyse yanına en sevdiğim şeyleri getirin. Ben yine de düzelmem. O benim hani isteğime bağlı biraz da. Hani kişilik yapım biraz farklı. Öyle açıklayabilirim.”.

K5 ise ‘duygusal durum yansımaları’ alt teması başlığı altında şu görüşleri belirtmiştir:

“O durumlar var. Ayrıca sınıf içinde olan şeyleri genelde çok yansıtmamaya çalışıyorum kendime. Yani biri biriyle tartıştıysa falan çok ilgilenmemeye çalışıyorum. Yani çünkü ben normalde de böyle her şeyin ufağına kadar takan bir insanım. Bu duygumu birazcık yatıştırmaya çalışıyorum. Sınıfta bir şey olduysa da derse etki etmiyor benim için açıkçası. Yani konuşuyorum ve bitiyor o kadar. Bide o günlük motivasyonuma da bağlı her şey. Güne kötü başladıysam bazen hani ters tarafınızdan kalkarsınız ya. Öyle durumlarda kendi psikolojimi de etkiliyor yani kesinlikle gün bitiyor benim için.”.

Duygusal durum yansımaları alt temasında görüşlerini belirten öğrenciler konusunda dış etmenler kadar kendi içsel motivasyonları ve duygusal durumlarının

sanatsal süreci etkilediği yorumu çıkarılabilir. Bu süreçte bazı öğrenciler bunun farkına varıp çözüm yoluna bulma yoluna gittikleri görülebilir.

‘Atölye derslerinin süresi, başlama-bitiş saatleri bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler’ ana temasından birçok yansıma bulunmuştur. Bu yansımalar alt temalar çerçevesinde ele alınmış ve yorumlanmıştır. Alt temalar ise Tablo 5.3’te gösterilmiştir.

Tablo 5.3. *Atölye derslerinin süresi, başlama-bitiş saatleri bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ana temasına yönelik alt temalar*

	Alt tema	Katılımcılar
Atölye içi süreç	Atölye hocası-öğrenci arası simbiyoz	K2; K3; K6; K7
	Atölye içi esnek çalışma saatleri	K3
	Ön çalışma süreçlerinin verimli olmaması	K7
	Öğrenci çalışma düzeni ve atölye ders saati uyumsuzluğu	K3; K6
Atölye içi çalışma düzeni	Canlı modelden çalışma süresi ve ürün ortaya koyma süreci uyumsuzluğu	K1
	Canlı model çalışma saatlerinin düzensizliği	K4
	Ürün ortaya koyma sürecinin belli zaman aralığına sıkıştırılması	K2
Atölye ders saatleri	Atölye ders saatlerinin çok geç bitmesi	K5
	Atölye giriş-çıkış saatlerinin mesai saati ile sınırlanması	K2; K6
	Atölye dışı çalışma gereksiniminin olması	K7
	Atölye içinde teknolojik olanakların sınırlı olması	K7
Diğer sorunlar	Atölye içi kimyasal madde kullanımı	K3
	Tercih dışı sosyal olay kullanımı	K1

Atölye hocası-öğrenci arası simbiyoz alt teması altında K2’nin görüşleri “Bir de atölyenin ve atölye hocasının tutumu motive olma durumumu etkiliyor yani eğitim aldığım hoca bana çok enerji veriyor, ilerlememi sağlıyor yani. Motivemi ben böyle sağlıyorum.” şeklindedir. K6 ise “Ve hani hocamızın gelip beni uyandırması. O an bir şeylere dalıp üzülüyorken birden ‘hey derse dön’ diyerek beni motive etmesi yani. Beni atölye ortamına getiriyor.” görüşleri bu şekildedir. Bu alt temada K3 “Resimde benim motivasyonumu düşürebilecek etkenler bana resim eğitimi veren kişi. Bu işi gerçekten bilirkişi olması. Onlar ancak etkileyebiliyor. Benim resimdeki performansımı.” şeklinde ifade etmiştir. Ayrıca K6 şu ifadeleri kullanmıştır:

“...Ya da hocamız ara ara gelip bizimle konuşuyor. Hani sürekli başımızda durmuyor tabii ki de. O kendi odasında oluyor. Bize yapmanız gerekeni söylüyor ve odasına çekiliyor. Sonra

da arada geliyor. Resimlerimizi inceliyor. Yorum yapıyor. O şekil yanımızdan ayrılıyor. Onun yönlendirmesine göre düzeltmeler yapmaya devam ediyorum. Yani bu şekilde oluyor genellikle. Yani odaklanmamı bu şekilde sağlıyorum.”.

Bunun dışında K7 ise bu alt tema ile ilgili şunları ifade etmiştir:

“...Var tabii ki en çok hoca, öğrenci ilişkisi, aradaki iletişimin daha çok sevgi odaklı ya da nasıl diyebilirim? Disiplin odaklı değil de o günlük paylaşımın sağlandığı uygun ortamın oluşturulabildiği iki kişinin rahatlıkla paylaşım yapabildiği kendini kasmadan ve germeden bu noktada üniversite ortamında arkadaşlık ilişkisi aradığımı söyleyebilirim kendi adıma. Bu noktada bence geliştirilmesi gereken bir noktada da iletişim becerileri diyebiliriz. Öğrenci ve öğretmen için de. Dersin verimli olabilmesi için kesinlikle ikisi olmazsa olmazlarım diyebilirim.”.

Ayrıca K3 bu konu hakkında şu görüşleri bildirmiştir:

“Şunu söyleyebilirim her şey aslında öğretmenler gerçekten Atatürk'ün de dediği gibi nesilleri geliştirebilecek ve o nesillerin de gelişmesini sağlayabilecek bir döngüyü başlatabilecek kişi. Bu yüzden ben her şeyin önce kişide sonra öğretmende bittiğine eminim. Motivasyon konusunda da beni hep etkileyen şey öğretmenlerim oldu. Hepsinden onların olumlu yönlerini almaya çalıştım. Olumsuz yönlerinden de ders çıkartmaya çalıştım. Bu anlamda beni tabii ki olumlu bir yere taşıdı bu. Çünkü onların belirli bir yaşa gelip de edindikleri deneyimleri ben gözlemleyerek hemen öğrendim. Ama tabii bunun yanında asla öğrencilerime yapmamam gereken şeyleri de çok güzel bir şekilde öğrendim. Bu da biraz acı olsa da bazı şeyler özellikle pozitif olmayan şeyler üzücü olsa da yine de bana bir gelişim olarak döndüğü için motivasyonumu korumamı sağladı. Ama şuna değinmek istiyorum. Resim atölyesinde yani normal sınıf öğretmeni önemli tabii ki. Eğitimde ama ana sanat atölye dersinde bir resim atölyesindeki öğretmen hepsinden çok daha önemli olması gerektiğinin kanısındayım. Çünkü o atölye aile gibi benimsediğimizde biz özgür oluyoruz ve o zaman kendiniz daha çok geliştiriyoruz. Çünkü bir sorumluluğum var benim o insana karşı diyorsun. Kendine en başta. Hani kendini de geçtin. Bak bu insan senin için çabalıyor. İşte sen üzülmediğin zaman seni motive ediyor. Sen işte mutlu ve başarılı olduğun zaman seninle başarılı oluyor. En başta onun sorumluluğun oluyor. Ve korkusuzca iletişim kurabiliyorsun. Farklı fikirlerde de olsanız da. Ama hocam bu böyle değil dediğimiz an, ben bu şekilde düşünüyorum dediğin zaman aslında senin açımdan düşünmemiştim, bu fikir de benim için yeni bir fikir oldu deyip açık sözlülükle bunu ifade ettiği zaman çok güzel bir motive oluyor insan gerçekten. Bir de öğretmenin her zaman öğrencisini desteklemesi gerektiğine inanıyorum. Hocamın fikri beni çok etkiliyor aslında. Hocam yanıma gelip benim yaptığım resme baktığında, hocam hani fikir sunabilir misiniz? Diye heyecanla sorduğum bu soruya ‘bir fikir sunamam’ dediğinde otomatikman ‘ben o zaman bu işe uygun değil miyim?’ Hani neden böyle oluyor diye sorgulama oluyor elbette. Bu yüzden özellikle öğretmenlerin bu konuda çok dikkatli olması gerektiğini düşünüyorum. Bunu da yaşamış biri olarak söylüyorum. Çünkü daha önce üniversitede şöyle bir durumla da karşılaşmıştım ‘sen de

öğretmen olacaksın' diye bana kızan hocam beni üzmüştü. Çünkü beni yetiştiren oydu aslında, ben de onun yansımasıyım. Bundan ders çıkararak benim böyle yapmamam gerektiğini öğrendim. Bu yüzden arkadaşlar o kadar etkilemese de öğretmen davranışları etkileme sıralamasında her zaman en üstte.”.

Simbiyoz kelime anlamı olarak ortak yaşam anlamına gelmektedir. İki canlının tek bir organizma gibi yardımlaşarak yaşamaları anlamına gelmektedir. Öğrenci ve hoca arası iki yönlü iletişim kurmak anlamına bağlayabiliriz. Öğrencinin hocasıyla, hocanın da öğrencisiyle etkileşim kurması ve yardımlaşma sağlaması durumuna öğrenci-hoca simbiyozu diyebiliriz. Öğrencilerin görüşleri üzerine öğrenci-hoca simbiyozunun genellikle olumlu sonuçları vardır. Odaklanmada ve motivasyon sağlamada hoca-öğrenci simbiyozunun önemli bir rolü vardır.

‘Atölye içi esnek çalışma saatleri’ alt teması altında K3 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Eğer bu çıkış saati olayını kendim belirliyorsam, beni hiç etkilemiyordu. Ama mesela işte yine tabii atölye kıyaslaması gibi olacak ama diğer atölyemde mesela hocam buna çok dikkat etmediğini söylüyordu. İstedığımız zaman resmi bırakıp gidebileceğimizi söylüyordu. Yapmak istemediğim zaman çıkıyordum, kahvemi alıyordum, motivasyonumu toplayıp derse öyle dönüyordum. Benim gibi arkadaşlarım da çok kalıyordu atölyede geç saatlere kadar. Hatta bazen birkaç arkadaşım ile birlikte kalıyorduk. Ya da sabahdan eğer yapmak istemiyorsam, bunu dile getirdiğimden hocam ben şu an pek iyi değilim hani sonra yapayım dediğim zaman ben bunu demesem bile bunu hocam fark edip bana ‘tamam sen istersen biraz hava al istersen işte öğleden sonra devam et’ dediği zaman inanılmaz bir motivasyon oluyor zaten ve evin gibi oluyor gerçekten, bir aile gibi oluyor o zaman.”.

Atölye dersi esnasında esnek çalışma saatlerinin motivasyon ve odaklanma üzerindeki olumlu yönleri ifade edilmiştir.

‘Ön çalışma süreçlerinin verimli olmaması’ alt teması altında K7 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Sabah dokuz, akşam beş, altı arası biten dersler aralığı. Sabah bence erken dokuz. En azından on hatta on bir bile idealdir bence. Çünkü zaten o iki saat illa ki boş geçiyor. Aktif olunamıyor. Düşünme aşamasıyla geçiyor, uyanma aşamasıyla geçiyor o yüzden. Benim için erken sanırım. Çıkış saati de bunun yanında ekstra geç yani. En fazla üç saat belki ideal olabilir bu ders için.”

‘Öğrenci çalışma düzeni ve atölye ders saati uyumsuzluğu’ alt teması bağlamında K6 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Beni olumsuz etkilediğini düşünüyorum. Çünkü başlama saati dokuz. Aslında dokuz kimi için geç bir saat olabilir. Ama ben dört gibi uyuyan bir insanım. Sabahlara kadar resim yapan bir insanım. Gece çalışmayı seven biri olduğum için. Sabah erken uyanmak benim için zor oluyor. Hatta genellikle hep yani geç kalırım ben. Dokuz buçukta falan atölyede oluyorum,

geç kalıyorum. Bu benim motivasyonumu düşürüyor biraz hatta. Yani geç kaldığım için kendimi kötü hissediyorum, suçlu hissediyorum. Düzeltmedim de bunu.”.

Bu alt tema hakkında ki görüşlerini K3 şu şekilde ifade etmiştir:

“Ama tabii sabahları mesela atölyemizde ne yapıyorduk biz, önce desen yapmaya özen gösteriyorduk. Çünkü o bizim hem elimizi açıyordu hem de öğleden sonraki yapacağımız çalışma için bizi çok olumlu etkiliyordu sabahları desen öğleden sonra öznel çalışmalarımızı yapıyorduk. Bu hem gün içerisinde çok fazla çalışma çıkarmamıza yardımcı oluyordu. Ama mesela bu şekilde olmayan atölyede de bulundum. O beni gerçekten aşırı etkiliyordu. Çünkü yapmaya başladığım zaman sabahtan zaten her şey boş geçiyordu. Genel olarak düşündüğüm zaman o atölyedeyken yani hiçbir şey yapmıyordum. Öğleden sonra da elim hızlı olduğu için arkadaşlarımla aynı seviyeye getirmeye çalışıyordum. Oluyordu da ama seviyeye o getiriyordum ama sabahları mesela şey diyordum kendime, hiç gitmesem sabah aslında sadece öğleden sonra da katılsam benim için çok daha katkısı olur diye düşünmüyordum değilim.”.

Öğrenciler kendi kişisel çalışma düzenleri ile atölye ders saatlerinin uyumsuzluğunun sanatsal süreçlerindeki motivasyon ve odaklanmalarını etkilediğini belirtmişlerdir.

‘Canlı modelden çalışma süresi ve ürün ortaya koyma süreci uyumsuzluğu’ alt teması kapsamında K1 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Etkiliyor ama tabii olumlu etkilediği yan da oluyor olumsuz etkilediği yan da oluyor ama olumlu etkilediği an çok daha az oluyor. Resme tam başladığım zaman mesela atıyorum dört saatlik bizim çalışma süremiz o süre yetmiyor bazen örneğin deseni yapıyorum ama bakıyorum modelimiz kalkacak ve bende bitirmek istiyorum modelimiz kalkınca da ve bende deseni bitiremeyince insanın ister istemez şevki gidiyor. Bir sonraki model oturduğu zaman yani gelecek haftada olduğunda modelimiz ister istemez aynı poza durmuyor. Örneğin geçen haftada olan kırıksıklıkları sen etüt etmişsindir ama o kırıksıklıkları tekrar bulamıyorsun, o yönden olumsuz etkiliyor. Yani onun haricinde pek de etkileyen bir durum yok. Sadece zamanın kısalığı açısından yaşanan olumuz bir durum var. “.

Öğrenci canlı modelin durduğu süre zarfında bitirilemeyen sanatsal ürünün başka bir derse kaldığında aynı görüntüde olmadığını ve bu durumun onun sanatsal süreçte motivasyon ve odaklanmasını olumsuz bir yönde etkilediğini belirtmiştir.

‘Canlı model çalışma saatlerinin düzensizliği’ alt teması altında K4 düşüncelerini şöyle ifade etmiştir:

“... Yani yetiştiremiyorsam tabii ki etkiliyor. Özellikle model çalışırken, ilk bir saat dokuzdan on bir buçuğa dek model çalışıyoruz. Eğer geç gelmişsem atölyeye bu benimle alakalı bir durum tabii. Bazen modelin de geç gelebildiği oluyor ama tabii benim kadar geç gelmez o.

Evet olumsuz etkiliyor. Dersin erken bitmesi yetiştiremediğim için canım sıkılıyor ve öğleden sonraki derste pek kendimi veremiyorum. Öbür çalışmamı bitiremediğim için.”.

K4 canlı modelden desen çalışma sürecinde modelin çalışma saatlerinin düzensizliği nedeniyle kendi işlerini yetiştiremediğini ve bu durumun onun motivasyon ve odaklanmasını olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir.

‘Ürün ortaya koyma sürecinin belli zaman aralığına sıkıştırılması’ alt teması bağlamında K2 şu görüşleri bildirmiştir:

“Biz ilk sene sabah dokuzdan akşam beşe kadar atölye dersi alıyorduk. Şimdi sabah dokuzdan öğlen bire kadar derslerimiz var. Atölye dersleri saati düştü. Bu beni olumsuz yönde aşırı derecede etkiledi. Çünkü bizim çalışmalarımız yağlı boya üzerine, akrilik üzerine tuvale oluyor ve yetişmiyor bir haftada. Sadece beni değil atölyede çalışan bütün arkadaşlarımı etkiledi bu durum. Saatler değişmeden önce mesela sabah gidiyorduk dokuzda rahat rahat düzgünce yapıyorduk çalışmalarımızı. Sabah dokuzda başladık, akşam beşte ders bitiminden sonra da ben kalırdım atölyede. Atölye hocalarım da biliyor. Mesela sekize kadar yediye sekize kadar yine sessiz herkes gitmiş olurdu, bir dinginlik olurdu akşam sessizliği. O saatlerde de atölyede çalışmalarına devam ederdim. Bu durum benim motivasyonumu o kadar yükseltiyordu ki. Sabah dokuzda başlaması ya da geç bitmesi seni etkilemiyordu yani çünkü gün içinde vaktin çok fazlaydı. Keşke dersler daha da erken başlasa benim için çok çok daha iyi olurdu, yani ne kadar bol zaman aslında o kadar avantajlı oluyor, şu anki durum çok kötü oldu.”.

Öğrencinin görüşleri çerçevesinde sanat ürünü çıkarırken kullanılan tekniğin gereklilikleri nedeniyle şu an uygulanan ders saatlerinin yeterli gelmediğini ve bu durum onu olumsuz yönde etkilediğini vurgulamaktadır. Ürün ortaya koyma sürecinde ders saatlerinin uzun olmasının verimliliği arttırdığını belirtmiştir.

‘Atölye ders saatlerinin çok geç bitmesi’ alt teması kapsamında K5 görüşlerini şöyle dile getirmiştir:

“...Yani bazen olumsuz etkiliyor tabii ki. Çok akşama kaldığımızda özellikle kış zamanlarında çok yorgunu hissediyorum kendimi. Hava karardığı zaman direkt üstüne bir yorgunluk çöküyor. Bazen sınıfta kimseye hiçbir şey yapmadan oturuyor böyle hava karardığında. Yani o gün günlük enerjime bağlı biraz da. Bazen çok uzun zaman olması kötü de etkiliyor, iyi de etkiliyor. Ne güzel, iyi kaldık akşama kadar falan diyorum. Yani genel olarak mevsimsel bir etkisi var benim için.”.

Ve K5 şöyle devam etmektedir:

“Hava karardığı zaman daha bir motivasyon düşüyor benim için açıkçası. Çünkü siz böyle düşünüyorsunuz. Sabah dokuzdan beri buradayım. Yani çok yorulduğum zaman bir de mesela gün içinde yaptığım resim de iyi gitmediyse tamamen motivasyonum düşüyor benim. Geç saatlere kadar kalmakta öyle bir sıkıntı yaratıyor.”.

K5 atölye dersleri geç bittiğinde ve hava karardığında motivasyon ve odaklanmasında düşüşler olduğunu vurgulamıştır.

‘Atölye giriş-çıkış saatlerinin mesai saati ile sınırlanması’ alt teması ile ilgili görüşlerini bildiren K2 şunları söylemiştir:

“Bunun dışında okul da akşamları çalışmamız yasak. Atölyeler yediden sekizden sonra kilitleniyor. Atölyelerin aslında gecedan sabaha kadar öğrencilere açık olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü şöyle bir durum oluyor, örneğin bizim ders saat beşte bitiyor ama gün gece on ikide, birde bitiyor bizim için beşten gece on ikiye kadar da bayağı bir saat var aslında ve boş geçiyor denilebilir. Boş günlerde o saatleri atölyede, okulda değerlendirilebilir”.

K6 ise bu alt tema kapsamında görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Bitiş saati olarak da olumsuz etkiliyor. Çünkü daha uzun sürsün isterdim. Yani en azından dersler bitse bile bize biraz daha kalmamız için vakit tanısınlar isterdim. Şahsen zorlamalarla fazladan kalıyorum atölyede yani. Hani şöyle oluyor. Nöbetçi kişi gelip altıda çıkmanız gerekiyor diyor bizi uyarıyor. Kendisine evet çıkacağım diyorum. O çıkıyor ama ben kalmaya devam ediyorum mesela. En azından böyle bir korku hissetmeden gelip beni biri buradan alacak ya da okulda kilitli kalacağım korkusu hissetmeden daha fazla kalabilmek isterdim. Hatta bunun için bir önerim de vardı. Hatta hocama da bir önerim oldu bu konu hakkında. Kendisi de rektörlüğe iletmışti diye hatırlıyorum. Hani bir bekçi gibi bir şey olsa, hani en azından daha fazla kalabilsek, daha fazla çalışma imkânımız olsa atölyelerde diye böyle bir teklifte bulunmuştum ama olumsuz cevap aldık. Bu şekilde yani. Saatin biraz daha uzun olmasını isterdim yani. Bitiş saatinin biraz daha geç olmasını isterdim. Başlamanın da yaklaşık iki saat geç olmasını isterdim. Bu beni olumsuz etkiliyor.”

Öğrencilerin ortak noktada buluştukları konu atölyede mesai saatleri dışında da atölyede kalabilmek ve sanatsal süreçleri bölünmeden çalışmalarını sürdürebilmek vurgusunu yapmışlardır. Bu bağlamda K6 atölyede daha fazla zaman geçirmek istediğini ama buna izin verilmediği için atölyede kitli kalma korkusu bile yaşadığını ve bu durumun onu olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

‘Atölye dışı çalışma gereksiniminin olması kaynaklı atölye sürecini verimli kullanamama’ alt teması kapsamında K7 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Etkin katılım sağlanmaya öğrenciler öğlenden sonra bir uyku moduna giriyor. Bu genel olarak hepimizde olan bir durum. O yüzden işler genelde evden yürütülmeyi de tercih edildiği için bir noktada atölye burada işlevsiz kalıyor gibi geliyor bana. O yüzden ders zaten uzun olması bir şey ifade etmiyor bence.”

K7 öğrencilerin genel çalışmalarını atölye dışı devam ettirme isteği olduğu için atölye sürecini verimli kullanamadıklarını vurgulamıştır.

‘Atölye içinde teknolojik olanakların sınırlı olması’ alt teması bağlamında K7 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Atölye içinde koşullar nedeniyle de bu böyle oluyor. Teknolojinin yetersizliği, uygun imkanların olmayışı vesaire. Eğer koşul uygun olsaydı, uygun imkanlar sağlanmış olsaydı tabii ki ders saati uzatılın. Ama uygun imkanlar yokken ders saati uzun olması hiçbir şey ifade etmiyor bir noktada.”

Aynı konu kapsamında K7 ayrıca şu ifadeleri kullanmıştır:

“...Bunun yanında zaten yeterli teknolojik donanım da yok ki grafik alanında yani böyle bir çağda en çok gerekli olan aslında bir noktada imkanlarla hareket edebilme. Tabii bu noktada başka faktörlerin de etkisi vardır illaki. Burada benim yorum yapabilmem pek ideal olmayabilir. Sadece bu açıdan beni hiçbir şekilde tatmin etmiyor. Aksine çok da mutsuz hissediyorum kendimi atölye ortamında. Çünkü her şey yetersiz ve bir noktada orada niçin varım sorusu devreye giriyor. E bu da beni mutsuz kılıyor.”

Öğrenci motivasyon ve odaklanmasını atölye imkanları ile bağdaştırmış durumda olduğunu ve teknolojik eksikliklerin oluşu onu olumsuz yönde etkilediğini atölyede bile durmak istemediğini vurgulamıştır.

‘Atölye içi kimyasal madde kullanımının olumsuz yansımaları’ alt teması altında K3 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Çünkü yeni uyanmış oluyoruz. Daha afyonumuz patlamıyor. Bir an bir an önce girip resim yapmak zorundayız. Bazılarımız yağlı boya yapıyor. Mesela tiner kokusu çok ağır oluyor sabah. Yağ kullansak daha iyi olur belki ama genellikle herkes tiner kullanıyor inceltmek için bu çok etkiliyor.”

K3 sınıf ortamında kimyasal madde kullanımının atölyedeki kişileri olumsuz etkilediğini ve bunun yerine alternatif ürünler kullanılabileceğini vurgulamaktadır. Atölyede kullanılan kimyasal resim malzemesinin fiziksel olarak öğrenciyi etkilediği ve bu durumun kendisinde olumsuz etkilere neden olduğundan bahsetmiştir.

‘Tercih dışı sosyal olay kullanımı’ alt temasında K1 görüşlerini şu şekilde belirtmiştir. “Atölyede çalan müziğin tarzı bile, yarattığı atmosfer çizdiğim resmi etkiliyor.” Bu sözleriyle öğrenci kendi dışında bir etmene maruz kaldığında bu onu olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Buradaki olumsuz durum ise kendi dinlemek istemediği müziklerin sınıf arkadaşları tarafından açılması ve duruma müdahale edememesinin onun çalışmasını bile etkilediğinin altını çizmiştir.

‘Atölye dersleri sırasında verilen molalar bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler’ ana temasından birçok etmen bulunmuştur. Bu etmenler alt temalar çerçevesinde ele alınmış ve yorumlanmıştır. Alt temalar ise Tablo 5.4’te gösterilmiştir.

Tablo 5.4. Atölye dersleri sırasında verilen molalar bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ana temasına yönelik alt temalar

	Alt tema	Katılımcılar
	Molalarda sanat ürününün gözden geçirilmesi	K1
	Molalarda sanatsal süreç hakkında hocadan destek alma	K1
	Atölye dersleri esnasında verilen molaların önemi	K3; K4, K7
	Esnek mola zamanlarının yansımaları	K2
	Uzun süren atölye derslerindeki molaların yansımaları	K5
Sanatsal Süreç	Mola sürelerinin düzensizliğinin yansımaları	K7
	Molaların uzamasının ardından yaşanan yansımalar	K4; K5
	Mola sayılarının ve sürelerinin fazla oluşu	K7
	Hocanın mola verme konusunda esnek oluşu	K3; K6

‘Atölye dersleri sırasında verilen molalar bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler’ ana teması altında öğrencilerin atölye derslerindeki sanatsal süreçleri sırasında verdiği molaların/araların sanatsal süreçlerine ve sanat ürünlerinde oluşan yansımalar öğrencilerin verdiği cevaplar çerçevesinde incelenmiştir. Aşağıda ise bu yansımalar alt temalar ile desteklenmiştir.

‘Molalar esnasında sanat ürününün gözden geçirilmesinin olumlu yansımaları’ alt teması bağlamında K1’in görüşleri şu şekildedir:

“Tabi ki etkiliyor bazen es vermek iyi geliyor. Sadece çok fazla odaklanıp o işe kilitlendiysem o zaman molaya çıkmıyorum. Ya da model olduğunda pek molaya çıkmıyorum. Yani ama onun haricinde tekrar aynı konuya değineceğim, ara verdiğimiz zaman resimde görmediğimiz şeyleri görebiliriz.”.

K1 ayrıca şu ifadelerde bulunmuştur:

“Ama son saatlere geldiğim zaman örneğin saat beşe doğru. İnsan ister istemez bir şeye sürekli odaklandığı zaman sıkılıyor, dışarıya bakmak istiyor. Çalışmaya da bir es verilmeli ve uzaktan bakılmalı çünkü sürekli aynı şekilde devam edersek ve bir hata varsa o hata hep devam eder ama uzaktan baktığımız zaman veyahut da dışarıdan aldığım bir yorum veya arkadaşımın yaptığı bir çalışma olsun o beni etkilerse resmi artı yönden daha çok bir karakteristik hava katar.”.

K2 ise bu alt tema kapsamında görüşlerini şu şekilde belirtmiştir:

“Verdiğim molalarda kısa oluyor genelde ama bir nefes alma deriz ya hani derin nefes alma oluyor benim için. Yaptığım resme bir daha uzaktan bakma inceleme olanağı buluyorum. Molalarda bile düşünüyorum ben yaptığım resmin nasıl ilerleyebileceğini. Mesela resim yapmıyorum ama neler yapabilirim resim hakkında? Mesela nasıl değiştirmeler yapabilirim? Çalışırken yorgunluktan görmedim hataları moladan dinç bir şekilde geldikten sonra daha

rahat bir şekilde görebiliyorum. Molanın bana olumlu yönde etkisi oluyor. Olumsuz hiç olmadı yani.”.

K6 ise bu alt başlık altında ki ifadelerini belirtmiştir:

“Molalar bazen gerekmiyor gibi görünse de resim anlamında da şöyle, mesela resim yapıyorum bazen hani ihtiyacım olmasa bile moral olarak iyi hissetsem bile bazen bir resmi yapıyorum ama ondaki hatayı göremiyorum. Mola vermem şart oluyor. Mola verip geldikten sonra yaptığım yanlışları düzeltmem gereken kısımları daha iyi görebiliyorum. O yüzden bu molaların ben bir hani isteğe bağlı değil de zorunluluk olması gerektiğini düşünüyorum. Zaten dediğim gibi bugüne kadarki tüm hocalarım bana bunun için yeterli fırsatı verdi. Ama diğer hocalar tabii ne kadar yapıyor bunu bilmem ama zorunlu olmasını isterim. Yani beni çok etkiliyor.”.

Öğrenciler sorulara verdikleri cevapların genelinde atölye dersleri esnasında sanatsal süreçte verilen molaların sanat ürününü temiz bir zihinle tekrardan incelemek adına olumlu bir yansıması olduğunu ve motivasyonlarında artış sağladıklarını belirtmişlerdir. Bu molaların keyfi değil zorunlu olması gerektiğini, sanatsal süreç uzadıkça odaklanmalarını kaybettiklerini ve sanat ürünlerine istedikleri titizlikle devam edemediklerini belirtmişlerdir.

‘Molalarda sanatsal süreç hakkında hocadan destek alma’ alt teması bağlamında K1’in görüşleri şu şekildedir:

“...Onun dışında molalarda mesela hocaya özel olarak bir şey sorabilirim. Hani odasındaysa ve müsaitse hocamız ona özel şahsi fikirlerimi danışabilirim. Derste söyleyemediğim belki, çoğu arkadaşımız da bunu önemsiyor belki bu yönden olumlu etkileyebilir o yüzden memnunum mola verme konusunda.”

K1 molalar esnasında atölye hocasına sanatsal süreç hakkında sorunlarını sorabildiği ya da özel sorular yöneltebildiğini ve bu durumun onun motivasyonunu olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir.

‘Atölye dersleri esnasında verilen molaların önemi’ alt teması kapsamında görüşlerini belirten K7 “...Etkili bir çalışma sonrası pozitif etkiliyor illa ki çünkü ister istemez kafanı toparlama sürecine giriyorsun. O verimlilik sağlıyor ister istemez düşünmeye zamanın kalıyor yine o boşlukta. Bu açılarından tabii ki o molalar önemli bir noktada.”. Bu alt tema kapsamında K4 ise görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Tabii ki etkiliyor. Yani bence mola çok hani hatta en önemli şeylerden biri mola. Çünkü hani model çalışıyorsun sürekli ona bakıyorsun, kâğıda ona, kâğıda ona bakıyorsun. Bir insan molaya ihtiyaç duyuyor, kahveye bir kafanı boşaltmaya ihtiyaç duyuyorsun. Dışarıda bir hava almaya ihtiyaç duyuyor. Bence o çok önemli diye düşünüyorum”.

K3 ise bu konu hakkındaki görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Kesinlikle çok etkiliyor. Çünkü ben bir şeye başladığım zaman o bitene kadar ya da bundan sıkılana kadar devamlı çalışmak istiyorum. Yani bazen hiç mola vermediğim bile oluyordu. Belki sabah kahvaltı edemediysem mesela ilk molada çıkıyordum arkadaşlarımla. Bazen mesela öğle yemeği saat ikide bitiyor okul da ben bir buçuk, bir kırk beşte de yetişmeye çalışıyordum. Sabahtan öğlene kadar hiç ayrılmadan çalışıyordum. Mesela arkadaşlarım sürekli çıkıyordu. Ben çıkmadığım için bir şeyler alamıyordum, onlar da yardımcı oluyordu ‘biz çıkarız, istediğin bir şey varsa alalım’ diye. Biz atölyedeki samimiyeti yakaladıktan sonra mesela uyku geldiği zaman model koltuğuna yatıp uyuyordum arkadaşlarım ihtiyaçlarını alıp geliyordu. Ben hiç çıkmıyordum atölyeden kalkıp resim yapmaya devam ediyordum. Örneğin bir keresinde uyumuşum yine model koltuğunda atölyede hiç de çıkmamıştım molalara, sabah da erken kalkmıştım kahvaltı edeyim donanımlı gideyim derse diye. Arkadaşlar da yemekten gelmişler. Ben de orada uyuyakalmışım. Oturmuşlar beni çizmeye başlamışlar. Kalkmıyor diye. Verdiğim moladan model olarak uyandım. Gözümü bir açtım. Ne yapıyorsunuz? Deyince herkes bozma, bozma demişti. Aslında molalar çok önemli.”.

Öğrencilerin belirttiği görüşleri sonrasında sanatsal süreç esnasında verilen molaların sağlıklı bir süreç geçirmek adına çok önemli olduğunu, motivasyon ve odaklanmayı canlı tutmak adına yapılan en önemli eylemlerden biri olduğunu belirtmişler ve olumlu etkilerinden bahsetmişlerdir.

‘Atölye içi esnek mola zamanlarının olumlu yansımaları’ alt teması bağlamında K2 ifadelerini şu şekilde belirtmiştir:

“Verdiğim molaların beni kötü anlamda etkilediğini hatırlamıyorum. Çünkü şöyle oluyor. Atölye hocalarımızın genellikle mola saatlerinde bir katı kuralları yok. Bir saat çalışacağız on dakika mola yapacağız diye bir kural yok. Atölyede bu biraz esnetilmiş. Ve hocamdan da dolayı mesela ben örnek veriyorum. Atölyeye geliyordum yarım saat çalışıyordum mesela dinç bir şekilde motivasyonlu bir şekilde, ondan sonra bir beş on dakika mola veriyordum sonra iki saat çalışıyordum. E bundan dolayı olumsuz bir yönü olmuyor yani. Bana bağlı molaların süresi.”.

K2 mola sürelerinin ve mola verme zamanlarının öğrencinin kendi elinde olmasının motivasyon ve odaklanma yönünden olumlu etkilediğini belirtmiştir

‘Uzun süren atölye derslerindeki molaların yansımaları’ alt teması bağlamında K5 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Yani onun dışında rahatlamamı sağlıyor. Bir şeyler içip yani kafamı dağıtmamı sağlıyor. Resme böyle yaklaşık kırk dakika odaklanınca biraz mola vermek gerekiyor tabii ki. Uzaklaştığında tekrar bakıp burayı değiştireyim, burayı değiştireyim diye. Hani farklı bir gözle bakabiliyorsun. O sayede bence olumlu bir şey mola vermek.”.

Atölye ders saatleri uzaması durumunda odaklanmanın daha zor bir hal aldığını belirten K5 bu uzun ders süresinden sonra verilen molanın motivasyonu ve konsantrasyonu toplamak açısından olumlu yansımaları olduğunu belirtmektedir.

‘Mola sürelerinin düzensizliğinin yansımaları’ alt teması kapsamında K7 şu ifadeleri söylemiştir:

“...Ama mola verip döndükten sonra kesinlikle odaklanmak zorlaşıyor buradaki asıl sıkıntı mola süresinin bazen tam istendiği şekilde karşılanamaması yani aslında bazen ya çok uzuyor ya da ekstra çok kısa oluyor. Bu uzayan süreçte ekstra kendini kaybediyorsun. Kısa olan süreçte de o molanın da etkisini görmüyorsun. Bu noktada verimi sağlama durumu da aslında iki taraf arasında oluyor. Yani ya uzunluğu o sürenin ilk durulmasıyla alakalı diyebilirim.”.

Öğrenci molaların önemli olduğunu fakat molaların düzensiz bir şekilde kısa veya uzun olmasının molanın olumlu yanlarının yitirilmesinde rol oynadığını belirtmektedir. Motivasyon ve odaklanma sürecinde olumsuz etkileri belirtilmektedir.

‘Molaların uzamasının ardından yaşanan yansımalar’ alt teması altında K4 “Şöyle bir şey oluyor. Şimdi moladan sonra bir rahavet oluyor. Hatta geç girebildiğimiz de oluyor. O sebepten dolayı biraz zamandan tasarruf edemiyorum. Öyle söyleyeyim. Zaman biraz boşa gitmiş oluyor.” Ve bu konu hakkında K5 şunları söylemiştir “Molalar beni etkilemiyor aslında. Hatta bazen olumsuz oluyor benim için. Yani benim için bazen molanın uzun olması olumsuz etkiliyor aslında.”.

Öğrenciler molaların uzun sürmesinin ardından odaklanmakta zorluklar yaşadıklarını ve durumun onları olumsuz bir şekilde etkilediğini belirtmişlerdir. Uzun süren molalardan sonra rehavete kapıldığını ve bu durumun sanatsal sürecini olumsuz yönde etkilediğini vurgulamıştır.

‘Atölye dersleri esnasında verilen mola sayılarının ve sürelerinin fazla oluşunun olumsuz yansımaları’ alt teması kapsamında K7 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Bu noktada bence ders arasında çok çok fazla mola veriliyor. Ama bu dediğim gibi zaten o motivenin sağlanmayışıyla o anki ruh haliyle de alakalı olabiliyor. Yani o dediğim gibi bir önceki bahsettiğimiz altı saatlik süreç hiçbir şekilde verimli geçmiyor. Ve bunun için de ekstra molalar artı molalar olarak bölünme durumu var. Yani ekstra zaman kaybı ve ekstra mola girince işin içine ne üretim oluyor ne aktif bir zaman oluyor. E böyle olunca molalar da genellikle uzun. Pek etkili olmuyor sanırım.”.

Öğrenci atölye derslerindeki sanatsal süreci verimli geçiremediği zamanlarda birde ekstra mola verdiğinde bu verimi daha da düşürdüğünü ve olumsuz anlamda etkilendiğini belirtmiştir. Sanatsal süreçte geçirdiği zamanın zaten yetersiz geldiğini birde fazla mola verildiğinde kendisinin olumsuz anlamda etkilendiğini vurgulamıştır.

‘Atölye hocasının mola verme konusunda esnek oluşunun olumlu yansımaları’ alt teması kapsamında K3’ün ifadeleri şu şekildedir:

“Motivasyon dediğim gibi ben ve atölyedeki hocamla alakalı arkadaşlarım, çevrem hiç beni etkilemiyor çünkü. Bir de hocam mola verme konusunda çok toleranslı. Eğer ara vermediysem bana zaman tanıyabiliyordu. O yüzden hiç problem yaşamadım. Ve o da tabii ki motivasyonumu çok etkiliyor. Yani çünkü özgür oluyorsun. Örneğin teorik derslerde zaten bu kısıtlanmayı hep yaşıyoruz. Hep belirli bir saatte, belirli zaman içerisinde öğretmen o konuyu oraya sıkıştırmak zorunda mecbur çünkü. Bu şekilde olması hem fiziki hem de bilişsel olarak çok etkiliyor motivasyonu, dersi sevmeyi.”.

K6’nın ise bu konudaki ifadeleri şu şekildedir:

“Bunu hani birinci sınıfta desen derslerinde de yaşıyordum. O zamanlar henüz birinci sınıftım ve ortama adapte olamamıştım. Sürekli motivasyon kaybı yaşıyordum. Geliyordum resim yapıyordum hızlı hızlı. Sonra motivasyonum düşüyordu. Moralim bozuyordu. Zaten yüz ifademden hemen kendini ele veren bir insanım. Hani hocamız hemen bize bir mola olanağı sunuyor bu zamanlarda. Hani istediğiniz zaman çıkıp hava alıp, mola verip gelebilirsiniz diyordu. Ve bu beni çok rahatta tutuyordu. Gerçekten kısa bir yürüyüş yapıyordum. Geliyordum ve tekrar motivasyonumu sağlamış bir şekilde resme devam ediyordum. Hani bu bir alışkanlığa dönüştü hatta bende.”.

K3 bu konu hakkında atölye dersleri ve teorik dersler olarak iki kapsamda ele almıştır. Atölye derslerinde mola verme durumunun daha esnek tutulabildiğini ve durumun dersi sevmeyi ve motivasyon ile bağlantılı olduğunu savunmuştur. Mola zamanını seçme konusunda özgür oluşunun kendisini olumlu yönde etkilediğinden bahsetmiştir. Ama bu durumun teorik derslerde mümkün olmadığını çünkü belirli konuların belirli zaman içerisinde işlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu zamanlama konusunda esnek olmayışının kendisini olumsuz anlamda etkilediğini vurgulamıştır. K6 ise okula ilk başladığı dönemlerde sürekli motivasyon kaybı yaşadığını sanatsal sürecini istediği yönlendiremediğinden bahsetmiştir. Hocasının bu durumu anladığını ve hemen mola vermem gerektiğini söyleyip ona motivasyon sağlıyormuş. Verilen molaların motivasyonunu artırıcı bir etkiye sahip olduğundan bahsetmiştir. Bu molalarda fiziksel aktiviteler yaparak motivasyonunu toparladığı ve ona iyi geldiğini belirtmiştir. Molalar konusunda atölye hocalarının esnek davranmalarının artı bir motivasyon sağladığını belirtmişlerdir.

‘Atölyenin iç düzeni bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler’ ana temasından birçok etmen bulunmuştur. Bu etmenler alt temalar çerçevesinde ele alınmış ve yorumlanmıştır. Alt temalar ise Tablo 5.5’te gösterilmiştir.

Tablo 5.5. *Atölyenin iç düzeni bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ana temasına yönelik alt temalar*

	Alt tema	Katılımcılar
Atölye içi fiziki koşullar ve düzen	Atölye iç düzeninin kalabalık ve karmaşık olması	K1;K4;K5;K6;K7
	Atölye atmosferinin estetik bir dizayna sahip olmaması	K7
	Atölyenin fiziki koşullarının istenildiği gibi olmayışı	K1;K2;K3;K5;K6
	Atölye içi düzenin sade oluşu ve ihtiyaç olan malzemelerin temin edilişi	K2
	Atölye içinde alana yönelik ilham verici objelerin oluşu	K1;K4;K5
Atölye ortamının planlanması	Atölyede istenilen malzemelerin eksikliği	K2;K4;K5;K6;K7
	Canlı modelin ve atölye içi objelerin konumlandırılması	K2
	Atölye ortamında yapılmak istenilen değişikliklerin yapılamaması	K3
	Atölye ortamını benimseme ve en kullanılabilir hale getirme çabası	K3;K4;K5;K6
	Başka atölyelerin gözlemlenmesi ve yapılan çıkarımlar	K1
Diğer sorunlar	Atölye içerisindeki eksiklikler hakkında fikir alışverişinde bulunmak	K1
	Okulun ortak malzeme temini etmesi isteği	K2;K4

‘Atölye iç düzeninin kalabalık ve karmaşık olmasının olumsuz yansımaları’ alt teması kapsamında K6 “Atölye ortamı düzenli değilse kesinlikle motive olamıyorum.”. K4 ise “Dağınıklık, bir nizamın olmaması etkiliyor ve çalışırken de pek kendimi veremiyorum. Çok da abartmamak gerekiyor titizliği ama bence bir nizamda olmalı yani.” K1 ise bu konu hakkında şu ifadeleri belirtmiştir:

“Bence atölyenin düzeni minimal olmalı. Yani çok kalabalık olduğu zaman insanın dikkati odağı, ister istemez dağılıyor. Kalabalık görünen bir atölye olsa bile düzenli olmalı bu kalabalık. Ama mesela çok fazla sandalye, fazla kablolar bir düzensizlik, disiplinsizlik hâkim olursa bu beni olumsuz etkiler, odaklanmamı bir nebze de olsa kırar.”

K5 ise görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Yani, dağınık olması etkiliyor ama hani düzenli, dağınıklık diye bir tabir vardır ya. Tamamen dağınık durmakla bir fark var onun. Hani dağınık durduğunda tabii ki gözü rahatsız ediyor. Etrafta mesela mont olduğunda, çantalar olduğunda o rahatsız ediyor herkesi zaten hani biz askıya asıyoruz genelde. Yani yerde resim çantaları boylu boyunca yatınca falan rahatsız ediyor bayağı ama genel olarak bu kalabalığın düzenli bir şekilde oluşu o şekilde beni çok rahatsız etmiyor. O daha iyi bence.”

K7 ise bu alt temadaki görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Eşyaların fazla olması ve düzensiz olması da ben çok etkiliyor, hatta gidip elimi atıp değiştiresim geliyor çoğu zaman. Yani hani bir müdahale edebilsem keşke. Ve dediğim gibi ama bu noktada zaten imkanlar kısıtlı atölye ortamının imkanları kısıtlı. O yüzden bir noktada verilmiş kararlar var. Senin etkili olabileceğin bir durum değil. Ama dediğim gibi bu noktada kesinlikle çok mutsuzum ve kesinlikle verim alamıyorum. Beni de çok mutsuz hale dönüştüren bir ortam yani diyebilirim.”.

Öğrenciler genel olarak atölyenin düzensiz ve çok fazla eşyaya sahip olmasından dolayı sanatsal süreçlerinin sekteye uğradığını, istedikleri verimi alamadıklarını ve odaklanma, motivasyon konusunda problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Atölyede bir düzen olması gerektiğini ve minimal bir yapıda olması gerektiğini vurgulamışlardır.

‘Atölye atmosferinin estetik bir dizayna sahip olmaması’ alt teması bağlamında K7’nin ifadeleri “Kesinlikle çok olumsuz etkiliyor. Yani bilmiyorum ben bu konuda takıntılıyım sanırım estetik algı konusunda. Kesinlikle benim hiç tatmin etmiyor. Atölye ortamları hiç verimlilik sağlayabilecek atmosfere sahip değil.” Şeklinde. K7 sanat atölyelerinin estetik bir dizayna sahip olmasının gerektiğini savunmuştur.

‘Atölyenin fiziki koşullarının istenildiği gibi olmayışı’ alt teması kapsamında K5 “Sınıfın büyük olmaması, küçük olması, sıkışık olması yani o durumlar beni etkiliyor...” şeklinde ifadelerini belirtmiştir. K3 ise bu alt tema hakkında şu ifadelerde bulunmuştur:

“Atölye derslerinde şöyle ki ben eğitim sürecimde iki atölye seçtiğim için ilk atölyemde odaklanmayı sağlayamıyordum. Çünkü müzik vesaire aslında benim için çok problem değil. Etrafındaki insanlar da değil ama sıkışık bir ortam olduğu zaman bu beni çok etkiliyor. Çünkü benim çizmek istediğim yer farklı oluyor, açı istediğim açı olmuyor. Bunlardan çok etkileniyorum tabii ki. Ama genel olarak geniş bir atölyede olduğum zaman odaklanmada hiç problem yaşamıyorum diyebilirim.”.

K1’in ifadeleri ise şu şekildedir:

“Ben atölyemizin pencerelerinin büyük olmasını isterdim. Büyük camlar, ince çerçeveler isterdim. Atölyeye daha çok ışık girmesini arzu ederdim. Örneğin tavanın bile cam olmasını bu sayede doğal ışık alarak çalışmalar yapmak isterdim. Çünkü böyle boğuk ve dar bir alanda çalışınca insan ister istemez odaklanma problemi yaşıyor. Mesela kitap okurken kitabı okuyorsunuz ama aklınızda başka şeyler var, bunun gibi şeyler olabiliyor. Atölyede değiştirme şansım olsa daha çok pencere olmasını isterdim. Bunların dışında en önemli olan şey ise atölye dar ve ortam kalabalıksa bu daha çok olumsuz etkiliyor, ama atölye genişse, kalabalık varsa ve dediğim kaliteli insanlar varsa bu olumlu etkiliyor. Atölyede ortalama biz on kişiydik ama yedi, sekiz kişi oluyorduk genelde mesela bu sayı bence yeterliydi ama atölyemiz birazcık daha büyük olmasını isterdim.”.

K2 ise ifadeleri şu şekilde belirtmiştir:

“...Örneğin gün ışığını daha rahat aldığımız bir atölye olmasını isterdim. Gün ışığını, doğal ışığı daha çok alan büyük camlar olsa mesela tabi ki daha artı bizim için. Çünkü yapay ışıktaki floresanın altında resim yapıyoruz. Perdeyi kapatıyoruz. Güneş vuruyor bir taraftan. Bu durum zor oluyor bizim için.”

K6 ise görüşlerini şu şekilde belirtmiştir:

“Şöyle keşke atölyemiz olsa da diyeyim şey biraz daha alan. Aslında biz az kişiydik. Yani grup olarak sekiz, dokuz kişilik bir gruptuk. Hani belki gözünüze yeterli gelebilir ama şövaleler arasında bir iki metrelik bir alan olması bence çok fayda sağlıyor. Çünkü her zaman resim yaptığım zaman bir hani birkaç adım geriye gidip görme ihtiyacı duyuyorum. Ama dokuz kişi o atölyede dizildiğimiz zaman bunu yapamıyorum. Yani arkadaşlarımı engellemiş oluyorum bir şekilde. Ya da onlar yapamıyor bunu. Hani olmuyor. Alanımız yetersiz. Biraz daha alan olmasını dilerdim.”

Öğrenciler ‘atölye fiziki koşullarının istenildiği gibi olmayışının getirdiği olumsuz yansımalar’ alt temasında üç ana bağlam üzerinde durmuşlardır. Bu üç ana bağlam şu şekildedir; Atölyenin sıkışık ve dar olması, atölyede istenilen yerde konumlanıp sanat ürünü üretememek ve az pencere oluşuna bağlı yeterli ışık edinememek. Bu bağlamların her biri öğrencilerin sanatsal süreçteki motivasyon ve odaklanmasını olumsuz anlamda etkilediğini vurgulamışlardır.

‘Atölye içi düzenin sade oluşu ve ihtiyaç olan malzemelerin temin edilmesinin olumlu yansımaları’ alt teması bağlamında K2 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Benim atölyemde olan eşyalar beni olumlu yönde etkiliyor. Çünkü bizim atölyemiz sade bir atölye. Aslında sadece bize gerekli olan materyaller var orada. Temel olan materyaller. Ve bu sade oluşu çok olumlu. Atölyelerimizde de fazla eşya olması aslında kafa karışıklığı yaratıyor. Çizim yaparken ya da bir kompozisyon oluşturacağım zaman mesela bir bardak koyuyorum, sürahi koyuyorum sade olması aslında daha avantajlı oluyor ama fazla malzeme olduğunda ister istemez bir kafa karışıklığı oluyor. Ama sade olması az olması benim için daha iyi.”

Öğrenci atölye içerisinde bulunan düzenin sade oluşunun ve istenilen materyallerin bulunmasının motivasyon ve odaklanma bağlamında olumlu etkilerinin olduğunu vurgulamıştır.

‘Atölye içinde alana yönelik ilham verici objelerin oluşunun olumlu yansımaları’ alt teması bağlamında K4 şu ifadeleri kullanmıştır “Tabii ki atölyenin kurgusu o içinde yer alan resimler konseptte uygun resimler beni etkiliyor. Daha şevklendiriyor diyebilirim. Hatta okul dolabıma da böyle sevdiğim bazı eserleri asmıştım. Beni motive ediyor.” Bu konu hakkında K1 ise şu ifadeleri kullanmıştır:

“Atölyenin tasarımı iştah açıcı olmalı mesela örnek alacağımız sanatçıların resimleri olursa beni daha çok olumlu yönde etkiler. Atölyenin içinde gramofon gibi estetik bir malzemeler olursa, renkler, dokular, armoniler bir ritimde varsa beni olumlu yönde etkiler, otomatikman çalışmamı da. Yani kendimi daha huzurlu hissetmeliyim. Çiçekler, bitkiler de olmalı.”.

K5 ise bu konu hakkındaki görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Atölyenin içindekiler de tabii ki çok etkiliyor. Yani düz duvarlar arasında resim yapmaktansa orada sana ilham veren bir şeylerin olması çok etkiliyor gerçekten. Bazen mesela resmin kadrajın içinde olmasa bile başka bir tarafta olan bir nesneyi o resme eklemek isteyebiliyorsun yani. O açıdan olumlu oluyor bence. Daha çok eşya alması benim için daha iyi olurdu.”.

Sanat eğitimi verilen sanat atölyelerinin iç dizaynında bulunan ilham verici objelerin, renklerin, duvarlarında ilham verici sanatçıların eserlerinin olması durumunun öğrencilerin motivasyonunu ve odaklanmasının olumlu anlamda etkilediği vurgulanmıştır.

‘Atölyede istenilen malzemelerin eksikliği ve olumsuz yansımaları’ alt teması kapsamında K2 “...Bir iki tane var. Aslında bizim atölyelerimizde torsk yok. Torsk ile çalışmayı çok seviyorum ben. Onun eksikliğini hissediyorum. Çok müzik dinlediğimiz için atölyede ses sistemi olabilir.” İfadelerini kullanmıştır. K4 ise” Biz müzik açarken genelde telefonlarımızdan açıyoruz. Böyle müzik açmamız için özel alet olsa atölyemizde daha iyi olabilir. Bu lükse kaçır mı bilmiyorum ama daha iyi olabilir diye düşünüyorum. Bunun eksikliğini hissediyoruz.” İfadelerini kullanmıştır. K5 ise görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Yani biraz kumaş eksikliği var sanki atölyede. Ben kumaş çizmeyi bayağı seviyorum. Yani kumaşlar olabilirdi. Aslında zaten hepimiz kendi evimizden, etrafımızdan bulabildiğimiz her şeyi getirdik, koyduk yani. Yani çok düşünmedim keşke şu da olsa falan diye. Belki biraz kumaşlarla hani bir şeyler yapabiliirdik daha fazla hani kumaş kaplayabiliirdik bazı yerleri. Yani onun dışında tabii ki antika eşyalar daha çok olsa daha hoşuma giderdi.”.

K6 ise bu alt tema hakkında şu ifadeleri kullanmıştır:

“...Şöyle bir şey var. Her hocamız kendi atölyesinde kendi bulduğu nesneleri toplıyor. Bildiğim kadarıyla da ya öğrencilerin ya da hocalarımızın bir yerlerden bulup getirdikleri nesnelerle dolu atölyelerimiz. Biz onları çiziyoruz, çalışıyoruz. Ama bu nesneler o kadar çeşitli değil. Şöyle olabiliyor bir atölyede bulunan nesne başka atölyemizde olmayınca keşke burada olsaydı diye dilediğim olabiliyor yani. Oradaki nesnenin bizde olmasını dileyebiliyorum ama onu izinsiz almam tabii ki mümkün olmayabiliyor. Yani belki biraz lüks bir ihtiyaç gibi gelebilir ama atölyeler için biraz daha çizim nesnesi gerekli olduğunu düşünüyorum. Yani mesela demlik olur, dikiş makinesi olur. Başka bir atölyede gramofon var, biraz daha bitki çoğunluğu var mesela. Bir başka atölyede da çok güzel sürahiler var.

Hepsine göz diktim bu arada. Hepsinin ayrı ayrı gidip fotoğraflarını çektim. Ayrı ayrı çalıştım. İçimde kalmasın diye. Yani ama daha çok olsun isterdim yani. Hani böyle Şunları çizmek zorundayız diye kendimizi kısıtlamayalım isterdim. Özellikle natürmort çalıştığımız zamanlarda. Ve kesinlikle bir perde. Şimdi şöyle bilirsiniz belki hani bir gösteri salonunda projeksiyon cihazı kullanılan alanlarda koyu tonlu perdeler tercih edilir. Ortam daha karanlık olsun diye. Şimdi biz bizim modelimiz oturuyor. Perdeleri kapatıyoruz ve modelimiz oturduktan sonra ona yan taraftan bir ışık yansıtıyoruz bir ışık cihazı aracılığıyla. O ışığın sert gelmesini istiyoruz mesela modelin yüzüne. Onun çalışmak için. Öyle bir kompozisyon belirliyoruz. Ama perdelerimiz yırtık, beyaz ve eski olduğu için ışık geçiriyor mesela. İsteddiğimiz görsel etkiyi yakalayamayabiliyoruz. Bu yüzden atölyemiz için dilediğim en güzel, en faydalı nesne koyu bir perde çünkü gerçekten bazen karanlığa ihtiyacımız oluyor.”.

K7 ise bu alt tema bağlamında şu ifadeleri kullanmıştır:

“Şunlar olsa çok mutlu olurum diyeceğim şeylerde var aslında. Dediğim gibi ilk olarak zaten burada teknolojik bilgisayarların vesaire geliştirilebilirliğinden bahsettik ben grafik öğrencisi olarak bunları söyleyebilirim. Ama bunun yanında mesela şey bile çok eksik gibi geliyor bana. En basitinden müzik hoparlörünün bile olması atölye ortamının en aktif hale getiren şeylerden biri diye düşünüyorum. Tabii ki bilgisayarlardan da açılan müzikler mevcut ama bence iki şeyin bir arada yürümesi hem sanatsal anlamda da aktifleşme yönünde etkili olabilir. İlk aklıma gelen bu oldu şu an için. Tabii ki geliştirilebilir. Ama bu bile eksikse bence e bir noktada çok şey düşünmek gerekiyor gibi geliyor bana. Çok ince detaylar var. Hani oturduğumuz sandalyeden, oturduğumuz masaya kadar her şey bu noktada aktif hale geliyor. Çünkü altı saatlik bir zamandan bahsediyoruz ve orada oturduğumuz sandalye bile bir noktada bizim için orada olduğumuzu sorgulamamıza vesile oluyor. E bu noktada zaten en önemli mesele aslında budur diyebiliriz.”.

Öğrencilerin bu alt tema hakkında ki görüşlerini iki bağlamda incelersek; sanatsal süreç için gerekli olan malzemeler ve sanat ürünü çıkarmada gerekli olan malzemeler olarak karşımıza çıkıyor. Bu iki bağlamda incelediğimiz eksiklikler öğrencilerin sanatsal süreçteki motivasyon ve odaklanmalarını olumsuz etkilemektedir.

‘Canlı modelin ve atölye içi objelerin konumlandırılması’ alt teması kapsamında K2 “...ya da model çalışırken istediğimiz yeri, istediğimiz açıyı seçemediğimiz de problem yaşıyorum ama bunlar yüzeysel bir etkilenme aslında. Atölyelerde mesela modelin olduğu konum, bizim objeleri dizdiğimiz yer ve atölyenin genişliği bize rahatlık sunuyor.” İfadelerini kullanmıştır.

‘Atölye ortamında yapılmak istenilen değişikliklerin yapılamamasının olumsuz yansımaları’ alt teması kapsamında K3 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Eski atölyemi düşündüğüm zaman orası birazcık daha dardı tabii. Oradaki düzenlemeleri kendi hocamız yapıyordu. Ama o zamanda şu olmuştu onun yaptığı düzene göre gördüğümüz

bir şey çizmemiz gerekiyordu. Ama onda da yine değişiklikler yapıyorduk. Ben gene çizmek istemediğim zaman yerlerini değiştiriyordum. Hani onlara karışmıyordu.”.

‘Atölye ortamını benimseme ve en kullanılabilir hale getirme çabası’ alt teması kapsamında K4 “Yani benim bir parçam gibi benim hani ev nasıl yaşadığımız bir yer. Atölyede yaşadığım bir yer benim için diyebilirim.” İfadelerini kullanmıştır. K5 ise “...Tabii ki yani biz hatta ilk resim derslerimize başladığımızda atölyeyi değiştirme, tekrar yenileme, böyle yeni eşyalar koyma süreci yapmıştık. Yani her dönemde yapıyorduk aslında. Sürekli bir atölyenin düzenimi değiştirsek diye konuşuyorduk.” Görüşlerini belirtmiştir. K6 ise şu görüşleri belirtmiştir:

“Her zaman yani geç kaldığım zamanlarda bunu yapmam mümkün olmuyor. Atölyeye erken geldiğim zamanlarda ya da okul çıkışında herkes çıktığı zaman yalnız çalışacağım zaman mutlaka atölyeyi toparlarım. Eşyaların yerlerini düzenlerim ve öyle çalışırım. Hatta dağınık bırakan olursa şikâyet ederim neden böyle bırakıyorsun diye kızarım. Hatta bunu hocamıza da söylemişim. O da benim için konuşmuştu arkadaşlarla. Yani çok da düzen takıntısı olan bir insan değilim. Ama dağınık bir ortamda çalışmak beni olumsuz etkiliyor. Bu yüzden hani nesnelerin, eşyaların düzeni benim için önemli. Düzenlediğim zaman içim rahat bir şekilde tamam artık resmime başlayabilirim deyip daha kolay motive oluyorum.”

K3 ise görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Evet olumsuz etkilediği takdirde zaten ben el atıyorum. Yani atölyenin düzenini neredeyse ben atölyeye geldikten sonra dört defa değiştirdik sanırım. Sürekli genel bir temizlik yapıyoruz. Arkadaşlarım zaten her şeye uyumlu oldukları için ben de biraz çevreme, kendime göre düzenlemeyi ve arkadaşlarıma göre hani hep birlikte kullandığımız için daha ne kadar iyi şekilde bu alanı kullanabiliriz diye düşünüp sürekli değişiklikler yapıyorduk. Atölyede kalan bazı resimler oluyordu eski dönemlerden hocamızda onları hep atölyemizin duvarına asıyordu. Sürekli onların yerlerini değiştiriyorduk. Bu şekilde yaptığım zaman aslında çok olumlu etkiliyordu, yani atölyem beni hiç olumsuz etkilemedi. Atölye düzenine el atmayı seviyorum biraz. Yani kendimden bir şey katmam lazım olduğum yere. İkinci atölyemde, atölyeyi düzenledikçe hocamızın da çok hoşuna gidiyordu biz farkına varıyorduk. O yüzden çok motive edici oluyordu. Yani bayağı olumlu etkisini almıştım ben. Bazen sınıfta otururken ya atölyenin duvarlarını mı boyasak diye düşünüyorduk. Temiz. Rahat, ferah dursun istiyoruz. Bu yüzden bazı kurallar koymuştuk. Atölye kuralları. Örneğin başka sınıflarda atölyeyi kullandıkları için en son bulduğunuz gibi bırakın yazısı asmıştık. Biz şövalyeleri bile dizerek koyuyoruz böyle düzenli tertipli, o kadar güzel bir atölyemiz var gerçekten. O yüzden olumlu etkiliyor tabii ki. Olumsuz etkisi olduğu zaman zaten mecburen ben el atıyorum. Ona karşı koyamıyorum. Hiç el atayım, hani şuraya da şöyle yapalım dediğim zaman, hayır ora öyle kalsın diyen de olmadı tabii ki. O yüzden olumsuz bir etkisi hiç oldu diyemem.”.

Atölye derslerinde en çok vakit geçirilen yerin atölye olduğu, öğrenciler tarafından benimsendiğini ve en verimli duruma nasıl getirilebilir sorularına cevaplar aranmış ve öğrencilerin verdiği çabalar vurgulanmıştır. Bir ev ortamı gibi benimsenen atölyelerin istenilen hale getirilmesinin sonucunda öğrencilerin motivasyonlarını ve odaklanmalarını olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir.

‘Başka atölyelerin gözlemlenmesi ve yapılan çıkarımlar’ alt teması kapsamında K1 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Onun haricinde yurt dışında ki birkaç sanat atölyesini takip ediyorum onların atölyelerinde mesela çok disiplin hâkim değil ama ekipmanları çok daha iyi. Mesela arkadaki örtüler, ışıklar, tripodlar gibi nesnelerin oluşu işte şövalyelerin dizayn edilişi daha az yer kaplaması, onun haricinde kolay kullanımı olan paletler vesaire bunun gibi şeyler olmasını isterdim.”.

Öğrenci başka sanat atölyelerini gözlemleyerek kendi atölyesi hakkında çıkarımlar yapmış ve eksiklikler hakkında bilgi toplamıştır. Öğrenci sanatsal sürecini devam ettirdiği atölye ortamında bu istediği malzemelerin olması halinde motivasyon ve odaklanma adına daha olumlu yansımalar alacağını belirtmiştir.

‘Atölye içerisindeki eksiklikler hakkında fikir alışverişinde bulunmak’ alt teması kapsamında K1 şu görüşleri bildirmiştir:

“Benim tavsiyem önerim. Örneğin atölye şartları değiştirilebilir. Atölyenin genişliği konusunda tartışılabilir. Atölyenin düzeni hakkında bir oturup istişare edilebilir. Mesela ayda bir kere bile olsun atölye içerisinde herkes bir grup halinde bir tartışma, bir beyin fırtınası yapılabilir. Atölyemizde ne eksik? Ne yapılabilir? Motivasyonumuzu ne yükseltebilir gibisinden bir konuşma olabilir.”

‘Okulun ortak malzeme temini etmesi isteği’ alt teması bağlamında K2 “Resim malzemelerimizin temini zor maddi yönden. Okulun bize bu malzemeleri temin etse harika olurdu. Örneğin tuval, boyalar. Bunların temini fazlaca motivasyon yüksekliği yaratır.” İfadelerinde bulunmuştur. K4 ise bu alt tem hakkında şu görüşleri paylaşmıştır:

“...ama atölyenin fiziksel yapısıyla ilgili ya da o içinde bulunan materyallerle ilgili bir önerim olabilir belki. Dedğim gibi tabii bu bir maliyet gerektiriyordu ve bu maliyeti sağlayacak olan da üniversite diye düşünüyorum. Üniversitenin bütçesinden. Bir boya temini ya da işte malzeme temini olması, bir müzik çalar olması gerekir diye düşünüyorum. Yani okulun boya temin etmesi pozitif etkisi olur.”.

Öğrenciler ortak bağlamda düşünceleri okuldaki bazı ortak ihtiyaçların okul bütçesinden karşılanmasının öğrencilerin motivasyonu üzerinde olumlu etkiler yaratacağını üzerinedir.

‘Atölyede bulunan kişi sayısı bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler’ ana temasından birçok etmen bulunmuştur. Bu etmenler alt temalar çerçevesinde ele alınmış ve yorumlanmıştır. Alt temalar ise Tablo 5.6’te gösterilmiştir.

Tablo 5.6. *Atölyede bulunan kişi sayısı bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ana temasına yönelik alt temalar*

	Alt tema	Katılımcılar
Atölye kişi sayısı	Ders işleyişinde atölye mevcudunun önemi	K7
	Atölyedeki kişi sayısının fazla oluşu	K1;K2;K5
	Atölyedeki kişi sayısı ve atölyenin fiziki koşullarının doğrusal anlamda olumsuz yansımalar	K2;K3;K4;K5
	Atölye içi sosyal etkileşim	K1;K3;K5
Atölyedeki mevcut kişi sayısı bağlamında kişiler arası sosyal etkileşim	Atölyede bulunan kişi sayısı bağlamında öğrenci-hoca arası etkileşim	K6
	Atölyedeki mevcut kişi sayısı bağlamında öğrenciler arası sanatsal etkileşim	K1;K6;K7
	Atölyedeki kişi sayısının az olmasının sanatsal etkileşimdeki yansımaları	K2

‘Ders işleyişinde atölye mevcudunun önemi’ alt teması kapsamında öğrenci K7 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Ama ben şu ana kadar bulunduğum atölye ortamlarındaki sayıdan açıkçası tatmin oldum. Genelde en fazla beş kişiyle on kişi arasında gidip geldim şimdiye kadar. O yüzden beş kişiyle de yapılan dersler gayet aktif oluyordu. On kişiyle yapıldığında aksine biraz daha yavaşlayabiliyordu ders. Bir arada toparlamak aynı noktada konuşmak daha da zorlaşabiliyordu benim adıma. O yüzden bence atölye kişi sayısında ben diyebilirim ki az olması benim için daha ideal olanı. Şu an atölyemiz altı ya da yedi kişi. Bu sayı bence gayet ideal. İletişimlerimiz gayet kendi içinde olabiliyor. Bu ideal bir grup gibi geliyor bana. Bu noktada iyi.”.

K7 atölye dersleri esnasında atölyede bulunan öğrenci mevcudunun etkileşim açısından önemli bir yeri olduğunu belirtmiştir. Şu anki sınıf mevcudunun bu etkileşim için yeterli olduğunu bu sayının az ya da fazla olmasının etkileşimi olumsuz yönde etkilediğini vurgulamıştır.

‘Atölyedeki kişi sayısının fazla oluşunun olumsuz yansımaları’ alt teması altındaki görüşlerini K1 “...Ama öğlen saatlerinde mesela atölyede kalabalık oluyor, dışarıdan gelen oluyor, camı tıklatan oluyor, gel kahve içelim diyen oluyor beni etkileyenler oluyor ama sabah geldiğim zaman değişik bir atmosfer oluyor daha sakin oluyor. Yani daha çok

Çalışma isteğim geliyor.” şeklinde ifade etmiştir. K2 ise şu şekilde görüşlerini söylemiştir:

“...Ama kalabalık olduğunda da mesela rahat resim yapamıyoruz ama bende de şöyle bir şey var mesel, atölye kalabalık olsun, yere oturur, resim yaparım, problem olmaz. Ama yine de kalabalık da çok iyi olmuyor. Ortası olmalı sanki sekiz ila on on iki kişi oluyoruz bazen ama tam ortada oluyor.”

K5 bu alt tema hakkındaki görüşlerini şu şekilde söylemiştir:

“Bizim sınıfa şu an yetiyor ama fazla kişi olduğumuz zamanlar oldu. O zamanlar gerçekten çok sıkışık oluyor. Yer bulmakta zorlanan arkadaşlar oluyor. Mesela birkaç kişi sonradan geliyor. Böyle elinde çantasıyla bakıyor kalıyor. Herkes yerleşiyor. O çok kötü bir durum. Ben de yaşadım onu. Biraz daha geniş olması daha iyi olurdu bence. Yani mesela modeli ortaya koyup biz etrafına yerleşebilirdik. Daire şeklinde. Hani arkadan da görmek isterim ben ama n tarafından bakabiliyoruz maalesef. Hani o kadar geniş değil. Yani geniş olması benim için daha iyi olurdu.”

Öğrenciler bu alt tema altında ki görüşlerinde bazı konulara vurgu yapmışlardır. Atölyede mevcudun fazla olması durumunda problem yaşadıklarını söylemişlerdir. Ayrıca K1 daha sessiz ve kalabalık olmayan bir atölye ortamında daha iyi motivasyon ve odaklanma yaşadığını belirtmiştir.

‘Atölyedeki kişi sayısı ve atölyenin fiziki koşullarının doğrusal anlamda olumsuz yansımalar’ alt teması kapsamında K2 ise “...Birde şunu ekliyeyim kişi sayısının fazlalığı birde şu problemi yaratıyor, büyük çalışmalar yaptığımızda mesela atölyeler kesinlikle yetmiyor bize. Sığmıyoruz. Kimse kimsenin ne yaptığını göremiyor. Ne modeli görebiliyoruz ne bir şey yapabiliyoruz. Anca küçük boyutlarda çalışmalarda yetiyor. Bunu da söyleyeyim.” İfadelerinde bulunmuştur. K3 ise bu konu hakkına şu ifadeleri kullanmıştır:

“...Evet olumsuz çok etkiliyor özellikle beni. Sıkışmış bir yerde kendimi çok rahatsız hissediyorum. Yani orada motivasyonumu sağlayamıyorum. Çünkü daha önce böyle bir durumla karşılaştım kalabalık bir atölyem olmuştu. O atölyede şövale kullanmak istemiyorum. Mesela yere oturup çizim yaptığım da olmuştu. Çok sıkıldığım için çünkü şövalyeler zaten çok büyük. Ayrıca herkesin yaptığı çalışmalar büyük oluyor. Özellikle desen çalışıyorsak zaten çok büyük bir problem oluyor. Bir de istediğim şey benim daha çok rakrsili zor kompozisyonları seviyorum. Çünkü hep basit kompozisyonları çalışmak keyif vermiyor. Düşünerek çizdiğim için sürekli. O beni çok etkiliyor. O yüzden olumsuz bir etkisi oluyor. En son sanırım sekiz kişiydik. On kişi on bir kişi olduğumuz da olmuştu ama. nc sınıfın başında da on kişiydik. Mesela ikinci atölyemde sıkışıklık yaşamadım çünkü zaten bir tek eşya bizim eşyalarımız ve bize ait şeylerdi, sığabiliyorduk. Ama ilk atölyem, ikinci atölyeme göre dardı. Çünkü çok masa vardı, çok gereksiz sandalyeler vardı. Çiçekler,

saksılar. Aslında onlarla çok güzel kompozisyon yapılıyor. Örneğin çiçekler onların dokuları çok ilgi çekici olabiliyor resimde. Ama tabii onlarla ilgilenmiyorsan senin için problem haline geliyor. Çok fazla eşya olması beni olumsuz etkiliyordu.”.

K4 ise şu konulara vurgu yapmıştır:

“...Kesinlikle buna artı olarak atölyenin darlığı, genişliği de etkiliyor tabii. Zaten kocaman şövale kullanıyoruz. Yetmiş yüz duralitler falanlar bir boğulmuyor değil insan. Bir de hani model çalışıyorsun, kısılıyorsun arada. Az kişi olması, atölyenin de geniş olması olumlu etkiler diye düşünüyorum. Bir de çok ses olmaması. Sakin olması.”.

K5 şu görüşleri bildirmiştir:

“Evet yani kişi sayısı fazla olduğunda tabii ki böyle bir daralıyor insan. Zaten atölyede hani maksimum yedi kişi olabiliyoruz atölye fazlası için yer yok bence. Yani böyle bir daralıyor insan. Üstüne üstüne geliyor bütün sınıftakiler yer dar olunca. O kullandığımız şövalyeler, onlar da bayağı büyük böyle çok yer kaplıyorlar. Onun dışında bazılarımız yetmiş yüzden büyük çalışıyor. Bazılarımız küçük boyutlu tuvalerde çalışıyor. Büyük çalışmalarını görünce böyle bir garip oluyorum ben. Küçük hissediyorum kendimi. Boyum da çok kısa zaten. Hani çok çok fazla ufak hissediyorum. Çok fazla insan ve eşya olduğu zaman.”.

Bu alt temada öğrenciler belirttikleri görüşlerinden iki bağlam ele alınmıştır. Bunlar atölyedeki kişi sayısı ve atölyenin fiziki koşullarının doğrusal anlamda olumsuz yansımaları. Atölyenin fiziki koşullarının yeterli olmaması ve atölye mevcudunun fazla olması durumunda öğrencilerin motivasyon ve odaklanmalarını olumsuz yönde etkilediği vurgulanmıştır.

“Atölye içi sosyal etkileşim” alt teması kapsamında K3 “...Çünkü bir an önce hani atölyeye gideyim de hani hocamdan fikir alayım. Ya da arkadaşlarımdan fikir alayım düşüncesi bayağı etkiliyor.” Şeklinde ifadelerini kullanmıştır. K1 ise şu görüşleri bildirmiştir:

“...Onun geri kalanında atölye içerisinde olan samimiyetten geliyor. Veyahut da hocalarımızı sevmemizden, atölye hocamızı sevmemizden ya da atölye içerisindeki arkadaşlarımızı sevmemizden kaynaklı olabiliyor. Çünkü atölye içerisinde yeni şeyler keşfettikçe insanın merakı ve odağı o resme daha çok kitlendiği için beni daha çok resme odaklıyor açıkçası. Yani bazen resim molalarına bile çıkasım gelmiyor. O yüzden daha keyifli ve motive oluyor. Ama bunun yüzde elli kalan geri kısmında tabi ki atölye hocamızdan kaynaklı.”.

K5 ise şu görüşleri bildirmiştir:

“...Ya da işte hocam gelip yorum yaptığında, güzel yorum yaptığında tabii ki motive oluyorum bu zamanda. Yani ne güzel yapmışım bak güzel yorum yapıyor hoca diye. Bazen arkadaşlarımızın resimlerine bakmakta çok yardımcı oluyor. Onların resimlerindeki onların bulduğu noktaları görünce aaa diyorsun hani benim niye aklıma gelmedi? Ben niye

yapmadım burayı falan diyorsun. O şekilde de motive edebiliyorum kendimi. Bu şekilde yani.”.

Atölye içi mevcudunun öneminin bir nedeni de atölye içindeki sosyal etkileşimdir. Atölye mevcudunun sosyal etkileşim üzerinde olumlu ve olumsuz yansımaları vardır. Öğrencilerin görüşlerinde ise motivasyon ve odaklanma üzerinde olumlu bir tarafı olduğu vurgulanmıştır.

“Atölyede bulunan kişi sayısı bağlamında öğrenci-hoca arası etkileşim” alt teması bağlamında K6 görüşlerin şu şekilde ifade etmiştir.

“...Atölye genişliği ile ilgili ilişkilendireceksek hani atölyemiz büyümeyecekse sonsuza dek o ölçüde kalacaksa o zaman belki yedi kişilik bir atölye daha uygun olabilirdi mesela. Çünkü hocanın öğrencilerle konusunda da daha kalabalık bir sınıfta herkese söz hakkı veremeyebilir. Ama yani çok az kişi olursa da farklı fikirler de ortaya çıkmıyor pek. Hoca herkesle ayrı ayrı ilgilenebiliyor. Yetiştirebiliyor herkese.”.

K6 atölye mevcudu ve öğrenci-hoca ilişkisini beraber ilişkilendirmiştir. Atölye mevcudu arttıkça hocanın öğrencilere ayırdığı zamanın daha kısa bir süreye düştüğünü belirtmektedir. Bu durumda olumsuz yönde etkilediğini vurgulamıştır.

‘Atölyedeki mevcut kişi sayısı bağlamında öğrenciler arası sanatsal etkileşim’ alt teması bağlamında K7 “...Bu noktada beni hiç etkileyen bir durum olmuyor sanırım. Herkes bir noktada bireysel hareket etmek durumunda kalıyor. Grafik tasarım dediğimizde. Tabii ki fikir paylaşımı için sayının ideal olması çok önemli.” İfadelerini kullanmıştır. K1 ise bu alt tema ile ilgili şu ifadeleri kullanmıştır:

“Etkiliyor. Evet olumlu yönde etkilemesi illaki oluyor. Nasıl oluyor bu? Örneğin atölyede çalışan sayısı fazla olduğu zaman ve çalışan insanlar gerçekten de sanata gönül vermiş severek işini yapan insanlar olduğu zaman beni daha çok mutlu ve motive eder. Çünkü farklı tarzda, karakteristik resimler görüyorum bu beni etkiliyor daha çok mutlu oluyorum. Bu durum bana yeni bir fikir veriyor. Belki ondan gördüğüm bir şeyi kendi çalışmamda kullanabilirim ama değiştirerek çalışmama bir yenilik katabilirim bana ilham olabilir. Bu durum iletişim, sosyalleşme açısından da çok önemli. Atölye arkadaşlarım benim bilmediğim sanatçıları bana tanıtabilir, Türk sanatçıları, yabancı sanatçıları ya da ben onlara bilgilerimi aktarabilirim. Hani bir grup, takım çalışması gibi olur. Bu söylediklerim beni olumlu yönden etkiler.”.

K6 ise şu görüşleri bildirmiştir:

“Yani Daha kalabalık olsaydı dediğim gibi dokuz kişiyiz, daha kalabalık olsaydık olumsuz etkileyebilirdi. Ama şu an olumlu ya da olumsuz etkilemiyor. Çünkü bazen farklı görüşlerimizin paylaşıldığı etkinlikler yapıyoruz. Hatta şöyle bir şey yapıyorduk bir ara. Beğendiğimiz sanatçılardan resimler getiriyorduk. Ve o resimler hakkında sohbet edip tartışıyorduk. Farklı fikirler duymak güzel oluyordu. Belki iki üç kişilik ya da üç dört kişilik

bir grupta o kadar farklı çıkmayabilir. Ama hani mesela dokuz kişilik sınıfın en azından yedi sekiz öğrencisi geldiyse güzel bir atmosfer oluyordu yani farklı fikirler paylaşmak. Ve aynı zamanda birimizin görmediği yanlışı diğerimiz görebilirdi. Yanlış dediğim de bu arada resimdeki eleştiri anlamında bahsediyorum. Tabii ki resimde yanlış yoktur. Ama hani düzeltmek istediğimiz ya da fark etmediğimiz detaylar olabilir ya da olumlu eleştiriler olabilir. Hani bu tür eleştirileri duymak için de ideal bir rakam olduğunu düşünüyorum ben dokuzun. Hani fazlası zarar olurdu.”.

Görüş alınan öğrenciler bu alt tema altında atölyedeki kişi sayısı ve sanatsal etkileşimi bağlayarak gözlemlemişlerdir. Bu bağlam altında da belli yorumlara ulaşılmıştır. Örneğin K1 belirttiği ifadelerinde atölyedeki arkadaşlarının sanat ürünlerinden ilham aldığından ve bu yüzden atölye mevcudunun önemli olduğunu belirtmiştir. Sanatsal süreçte atölye içindeki arkadaşlar ile bu süreç hakkında alışverişin olması alınan verimin daha çok olacağını vurgulamışlardır. K6 ise atölyedeki arkadaşlarının olumlu yorumlarıyla sanatsal sürecinin olumlu etkilendiğinden bahsetmiştir. Bazen fazla odaklandığında gözden kaçırabildiği şeyler olduğunu ve bunları olumlu, yapıcı bir dille arkadaşlarından dönütler alarak düzeltmesi onun motivasyonunu arttırdığını vurgulamıştır.

‘Atölyedeki kişi sayısının az olmasının sanatsal etkileşimdeki olumsuz yansımalar’ alt teması bağlamında K2 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Ortalama bir sınıf mevcuduna sahip olduğumuz için mesela şövalelerimiz yetiyor hepinize. Tam denk geliyor yani. Şu an biz sekiz kişiyiz atölyede. Gayet güzel bir mevcut bu. Bu sayı daha az olsaydı nasıl etkilerdi diye. Mevcudumuz daha az olsa şu olurdu; Olumsuz yönü az kişi olurdu ve az resim çıkardı. Az resim çıktığı için de biz ufkumuzu geliştiremezdik. Atölyede daha çok resim olduğunda, sen de ondan bakarsın, bir tık daha üstüne koymaya çalışırsın. Ama mesela az kişi olduğunda bu oran biraz düşer.”.

K2 mevcudun az olması sonucunda daha az sanatsal ürünün çıkacağını ve bu durumun ilham boyutunda olumsuz yansımaları olacağını belirtmiştir. Bu durumda genel bağlamda motivasyon ve odaklanmayı olumsuz etkileyecektir. Sanatsal süreçte sınıf içinde kendi sanatsal süreçlerini devam ettiren sınıf arkadaşlarıyla bu süreç hakkında iletişim kurmasının kendisini olumlu olarak etkilediğini belirtmiştir. Sınıf mevcudu az olduğunda ise istediği bu etkileşimi alamadığını ve motivasyon ve odaklanmasını olumsuz anlamda etkilediğini vurgulamıştır.

‘Atölye içi ilişkiler ve iletişim bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler’ ana temasından birçok etmen bulunmuştur. Bu etmenler alt temalar çerçevesinde ele alınmış ve yorumlanmıştır. Alt temalar ise Tablo 5.7’te gösterilmiştir.

Tablo 5.7. Atölye içi ilişkiler ve iletişim bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ana temasına yönelik alt temalar

	Alt tema	Katılımcılar
Atölye içi iletişim ve ilişkiler	Atölye içindeki arkadaşlık ilişkisinin önemi	K3;K6;K7
	Atölye içerisindeki arkadaşlar ile pozitif iletişimin getirileri	K1;K2
	Atölye arkadaşları arasında sanatsal süreç hakkında olumlu, olumsuz etkileşim	K1;K3;K7
	Atölye içerisindeki arkadaşlar ile negatif iletişimin olumsuz yansımaları	K1;K2;K6
	Ders hakkında olan iletişimin yetersiz oluşu	K7
	Atölye içi hoca-öğrenci negatif iletişiminin sanatsal sürece yansması	K5;K6
	Atölye içi iletişimde motive edici konuşmalar	K6
Diğer sorunlar	Atölye içi uyulması gereken kurallara uyulmaması ve getirdiği olumsuz yansımalar	K2;K3
	Hocanın duygusal durumunun öğrenciler üzerinde yansması	K5

‘Atölye içindeki arkadaşlık ilişkisinin önemi’ Alt teması bağlamında K7 “İlla ki etkiliyor çünkü ister istemez iletişimin olduğu bir ortamda ne kadar kötü bir atmosfer olursa oradaki geçirdiğin zamanda o kadar anlamsızlaşabiliyor bir nokta ne kadar iyi iletişim sağlanabilirse de o gün o kadar verimli geçiyor bir noktada.” ifadelerini kullanmıştır. K6 ise şu ifadeleri belirtmiştir:

“Benim odağım ve motivasyonum olduğu için biraz düşünmem gerekebilir. Genellikle ben başkalarını yükseltmeye çalışan bir insan olduğum için. Yani başkalarının, atölye arkadaşlarımla huzursuz olduğunu ya da bir şeylerde zorlandıklarını hissettiğim zaman yanlarına gidip yardımcı olmaya çalışıyorum genelde. Onlar iyi hissettikleri zaman ben de iyi hissediyorum. Ama bunun dışında kendi kendime hani başkalarının mutsuzluğundan falan etkilenmiyorum sanırım. Yani negatif ilişkim olmadığı için şu an ona cevap veremedim. Herkes sever beni. Ben de herkesi severim. Yani anlaşılmadığım bir insan var şu an okulda sadece. O da daha doğrusu benim konuşmak istemediğim bir arkadaşım var. O da benim motivasyonumu etkilemiyor. Yani yan yana çalıştığımız da oldu. Ama beni etkilemedi.”.

K3 ise şu görüşleri bildirmiştir:

“...Yani onun dışında kişisel pek problemim olmadı kendi kabuğumda takılan bir insan olduğum için. Herkesle arkadaşımdır ama atölyedeyken tek başımayım. Yani nasıl anlatabilirim? kendimi olabildiğince soyutlamaya çalışıyorum. Atölyedeyken sadece işim ve ben olsun diye. Çünkü başka şeyler kafamı kurcaladığı zaman resim gidişatı farklı bir yere gidiyor. Ben de onu spontaneye bırakmayı biraz pek sevmiyorum. İstedğim dışında şeyler oluyor çünkü. Atölye içerisinde öğretmen ve öğrenci ilişkisinden sonra arkadaş ilişkisi gerçekten önemli. Çünkü içerisinde bulunan arkadaş ortamını seni aşağıda çekebiliyor, yukarıda çekebiliyor. Bu da senin çalışmana çok yansıyor...”.

Öğrenciler atölye içerisindeki etkileşimin önemini vurgulamış daha sonrada arkadaşlar arasında olan ilişkinin önemini belirtmişlerdir. Motivasyon ve odaklanmayı etkileyen etmenlerin içinde arkadaşlık ilişkilerinin önemini vurgulamışlardır.

‘Atölye içerisindeki arkadaşlar ile pozitif iletişimin getirdiği olumlu yansımalar’ alt teması bağlamında K2 “...Evet etkiliyor. Büyük oranda etkiliyor. Atölye içindeki arkadaşlarım sevdiğim insanlarsa ve onlarda resim yapmasını seven insanlarsa onlarla birlikte resim yapmayı çok seviyorum. Bana enerji veriyor, mutluluk veriyor yani böyle motive ediyor.” İfadelerini kullanmıştır. K1 ise görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...O oluyor. Sınıfta çalışmasını sevdiğim insanlar oluyor bu insanlar resim yapmak yan yana daha olumlu etkiliyor. Daha çok isterim yani. Atölyeye daha çok gitmek isterim. Hatta onu da teşvik ederim. Örneğin bir saat daha fazla kalalım atölyede, hafta sonu atölyeye gidelim gibi.”.

Öğrencilerin ifadeleri sonucunda arkadaşların arasında oluşan olumlu iletişimin sanatsal süreci de olumlu etkilediği belirtilmiştir. Sanatsal sürecin olumlu olmasının da motivasyon ve odaklanmaya olumlu yansıdığı vurgulanmıştır.

‘Atölye arkadaşları arasında sanatsal süreç hakkında olumlu, olumsuz etkileşim’ alt teması bağlamında K7 “Bunun dışında atölye ortamındaki iletişim de bir noktada işe yarıyor diyebilirim. Fikir paylaşımları, konu hakkında konuşmalar biraz daha odaklanmayı arttırabiliyor.” İfadelerini kullanmıştır. K3 ise şu ifadeleri belirtmiştir:

“Aşağı çekildiğim dönem çok oldu. Çünkü belli bir süreden sonra arkadaşlarımda bir yakınlığım olduğu zaman yaptığım her resmine de her şeye bir yorum getirebiliyorlar. Bu hakkı bulabiliyor insanlar kendilerinde. Ben bunu açıklamak istemediğim zaman ya da anlatmak istemediğimde hani bunu ben yapamıyormuşum da onlar bana fikir veriyormuş gibi bir durum oluşabiliyor. Ya tabii bu duruma ses çıkartmamıştım ama bu beni çok kötü etkilemişti. Kulak tıkamayla da öğrendim bu sayede. Desen konusunda kendimi iyi görüyorum. Yani anatomi bilgisi çok iyi düzeyde öğretildi. Ama yani bir el anatomisi bile doğru çıkaramayan insan gelip ‘ya bak elinde şurası şöyle olmuş’ dediği zaman motivasyonumu kaybediyordum. Tabi ki yanlış yaptıysam hemen düzeltip teşekkür ederim ama doğru bir yorum olması gerekiyor bunun. Ya da ben onu bozuk yapmak istedim yani. Öyle olsun istedim. O yorum da tabii beni çok olumsuz etkiliyordu. Hatta atölyemi de bu yüzden değiştirdim. Yani bunun etkeni de çok olmuştu, arkadaş etkeni. Bu yüzden daha önce bu münakaşalara da çok girdim. Dediğim gibi yani insanların kendinde bu hakkı bulması beni sinirlendiren bir durum.”

K1 ise görüşlerini şu şekilde paylaşmıştır:

“Yani çok fazla muhabbet etmesek de resim çalışmamıza devam ederken bana gelip yani ufak bir eleştirisi bile etkiliyor. Örneğin arkaya bir ağaç yapmışım işte ağacın yanına şunu

yap gibisinden fikir vermesi yani bana pozitif yönde bir dönüş sağlaması beni olumlu yönden etkiliyor. Ama negatif yönde de dönüş sağlaması da beni etkiliyor. Çünkü kötü eleştiri de aslında insanı geliştiriyor. Zaten kötü eleştirileri en yakın dostumuzdan bekleriz genellikle. Sürekli bir resme iyi olmuş, iyi olmuş derse bu sefer, beni kandırmış olur. O yüzden iyi oluyor benim eksikimi söylemesi. Ama bu eleştiriye aldığım zaman bunları artıya çevirmeyi sağlıyorum. Yani iyi yorum ve her kötü yorum aldığım zaman bu benim resmimi etkiliyor. Resmi beğenmesem bile o resmi tekrar geri dönüp başka bir yerden bakıp veyahut da dışarı çıkıp işte resme bir saat, iki saat bakmayıp da geri geldiğinde farklı şeyler görebiliyorum. Ya da dışarıdan aldığım o kötü eleştiri resmi düzeltmemi de sağlayabiliyor. O yüzden her türlü eleştiriye açık olmak lazım, ben de her türlü eleştiriye açık olarak motivemi o şekilde yükseltiyorum.”

Öğrencilerin bu alt tema hakkında genel bağlam anlamında sanatsal süreçleri devam ederken arkadaşlarıyla olumlu, olumsuz etkileşim sonucunda sanat ürününe olan değişimlerden bahsetmişlerdir. Bazı öğrenciler için bu durum olumlu iken bazı öğrenciler için bu durum motivasyon ve odaklanmalarını olumsuz etkilemektedir.

‘Atölye içerisindeki arkadaşlar ile negatif iletişimin getirdiği olumsuz yansımalar’ alt teması kapsamında K1 şu ifadeleri kullanmıştır:

“...Sınıfta eğer sevmediğim bir insan varsa o insanı soyutluyorum genelde. Olsa da olmasa da benim umurumda olmuyor. Sınıfa girdiğimde gittiğim zaman merhaba, merhaba o kadar. Yani soyutladığım zaman daha iyi oluyor. Sınıftaki varlığını kafama takarsam sürekli onun yüzünden sınıfa girmeyeceğim. Örneğin bu durumda bir haftalık resmimi yapmayacağım anlamına geliyor. Çalışmama devam etmeyeceğim. Kötü etkileyecek ama ben bunu fırsata çevirip soyutlarsam bir problem yaşamıyorum dersimden de geri kalmıyorum.”.

K2 ise şu görüşleri bildirmiştir:

“...Ama bazı olumsuz durumlar da oluyor herkesin istemediği gibi. Mesela sevmediğimiz arkadaşlar oluyor. Atölye içinde derste ben fazla sohbet girmiyorum bu arkadaşlarımla. Ama illaki kafamızın uyuşmadığı, düşüncelerimizin uyuşmadığı veya resimlerini sevmediğim arkadaşlar olduğunda da sohbet etmediğimiz sürece ben de bir motivasyon eksikliğim olmuyor. Yani beni rahatsız eden bir durum olmadığı sürece motivasyon eksikliği olmuyor. Yokmuş gibi davranıp çalışmama devam edebiliyorum.”.

K6 görüşlerini ise şu şekilde ifade etmiştir:

“...Ya bu o kişiyi ne kadar önemseydiğime bağlı. Genellikle ben herkesi önemseyen bir insanım. Çok nadiren bir insana önem veririm ya da önemsemem. Yani bir negatif bir ilişki geliştirse diyelim ki o gün okula geldim. Böyle bir şey yaşanmadı da örnek bir hikâye oluşturunca şu geldim ve bir arkadaşım ile bir tartışma yaşadım. Evet resme odak hani odaklanırmıydın? Odaklanamaz mıydın? Bunu soruyorsanız. Arkadaşımın sakinleşmesini bekleyip, aramızdaki problemi halledip o şekilde resme dönerdim. Yani sanırım aramızdaki

bu negatif durum benim resme odaklanmamı etkiliyor o zaman. Çünkü sorun çözmeye çalışmaya gidiyorum sürekli örneklerde. Demek ki etkiliyormuş.”.

Bu alt tema bağlamında öğrencilerin verdiği cevaplardan atölye dersi esnasında arkadaşları ile yaşadıkları negatif iletişim sanatsal süreçlerini olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir. Bu durum genel bağlamda ise öğrencinin motivasyonunu ve odaklanmasını olumsuz etkilemektedir.

‘Ders hakkında olan iletişimin yetersiz oluşunun olumsuz yansımaları’ alt teması kapsamında K7 şu ifadeleri kullanmıştır:

“...Atölye arkadaşlarımla pozitif enerji içerisinde olduğuma inandım çoğu zaman. Çünkü ne kadar aslında konuyla alakalı konuşsak da derslerle ilgili olmasa bile o anki iletişim genel olarak günü kurtarmaya yönelik de olsa bu iyi yönde etkileyen bir durum oluyor. Ama şu noktada negatif yönünü söyleyebilirim. Paylaşım paylaşım dedik sürekli. Fakat burada paylaşımlar biraz bireysel kalıyor gibi geliyor bana. Yani herkes fikrini kendine saklıyormuş. Düşüncesi biraz beni geriyor galiba. Çünkü ben bu noktada yaratıcılığın da paslaşma doğrultusunda genişletilebileceğini düşünüyorum bu noktada negatif yorum yapabilirim sadece. Ama günlük anlamda gayet pozitif bir şekilde ilerleyebiliyoruz aslında.”.

Öğrenci atölye dersi esnasında arkadaşlarıyla ders hakkında kurduğu iletişimin kendini olumlu yönde etkilediğini vurgulamıştır. Bu iletişimin olmaması onu olumsuz yönde etkilemiştir. Bu konuda genel bağlam olarak da odaklanmasını ve motivasyonunu olumsuz etkilendiği belirtmiştir.

‘Atölye içi hoca-öğrenci negatif iletişiminin sanatsal sürece yansması’ alt teması kapsamında K5 şu görüşleri bildirmiştir:

“...Ama hocanın gelip hani sınıfa karşı bir kötü söylemi olursa tabii ki o yönden bir sıkıntı oluyor. Herkes bir gerginleşiyor işte. Bazen hocamız geliyordu sınıfa bitiremediniz mi daha falan diyordu bize. Birazcık bizi teşvik etmeye çalışıyordu aslında. Ama biz anlamıyoruz tabii bunu. Ay beğenmedi ne yapacağız falan diye böyle panik yapıyorduk. Bizim sınıfımız çok rehavete kapılmaya meraklı zaten. Herkes ay ne yapacağız şimdi? Elimiz, ayağımız titriyor. Onun dışında zaten çok tartışmıyoruz biz sınıf içinde. Genel olarak konuşarak anlaşmayı tercih ediyoruz. Ya da çok nadir oldu.”.

K6’nın görüşleri ise şu şekildedir:

“Minyatür dersi için zorlanmıştım. Hocalarımız kendi kendilerini bizi motive etmek için bir çaba sarf ediyorlar. Ama bazı hocalarımız istemeyerek de olsa bizi başka şeylere zorlayabiliyor. Mesela ben tüm derslerimde AA almaya çalışan bir insanım. Ama bir hocamız geçen dönem verdiği görevlerde bizi çok zorladı. Yani bizden mükemmel işler bekledi. Hani bana verilen bir görev varsa onu en iyi şekilde yapmalıyım diye düşünen bir insanım ve yetişemediğim için o kadar üzüldüm ki. Yani o dersten AA aldım. Yine çoğu dersten AA aldım ama yani minyatürdeki o başarısızlığım beni o kadar üzdü ki. Hani ona yetişememek.

Diğer derslere de yetişmeye çalışırken onu bırakıyordum. Ona yetişmeye çalışıyordum falan. Yani kimi hocamız tamam sakın olun bunu aşabiliriz. Motivasyonu aşılarak tüm hocamızın hadi çalışın enerjisi vermesi. Bence kötü bir şey. Hani dediğim gibi ben bir şekilde bunu yaptım ama özel olarak konuştuğum bazı arkadaşlarım vardı. Mesela ailesinden uzak. Eskişehir'de yalnız başındaydı. Yani bu da kötü bir durum. Yalnız kalmak. Çünkü hayatı boyunca yalnız kalmış bir insan da değil o arkadaşım. Mesela benim dördüncü senem yani ben alışkınım. Yalnız bir şeyleri yapmaya ya da yurt ortamına falan bir şekilde yüzleşmeye alışkınım. Ama böyle yalnız kalan arkadaşlarım, bilgisayar olmayan arkadaşlarım çok sıkıntı yaşayanlar oldu. Bu yüzden bir tolerans sağlanacaksa bunun tüm hocalar tarafından sağlanmasını dilerdim arkadaşlarım için. Çünkü hatta şunu bile hatırlıyorum. Ben bu dersi bırakacağım hani yapamıyorum deyip ağlıyor da arkadaşım. Ben onu motive etmeye çalışıyordum. Hayır yapma. En azından elinden geleni yap falan diye. Ama hani onun haklı olduğunun da farkındaydım mesela. Hocalarımın fikrini değiştirmem tabii ki de mümkün değil. Ama en azından hani bize olmadı da bizden sonraki öğrenciler için biraz daha yani anlayışlı olmalarını bekledim ve bu dört yıllık eğitim hayatımda çok az haksızlık yapıldı bana. Ya haksızlık derken de ödevimi hak ettiğim değer hani altında bir not verilmesi gibi haksızlıkları düşünün. Çok az oldu. Mesela yüz yüz almam gerekirken doksan aldığımı fark ettim gibi çok az olmuştu. Ama geçen dönem çok büyük bir haksızlık oldu. Hepimizi, tüm sınıf olarak bizi etkiledi. Tüm dördüncü sınıfları etkiledi ve hiçbir şey söyleyemedik. Şöyle oldu. Bir hocamız sınav notlarımızı yanlış girdi. Eğitim fakültesinden bir hocamız bu arada. Hani bizim bölüm hocalarımızdan biri değil. İlk sınav vize notlarımızı yanlış girdi. Olması gerektiği gerekenden düşük girdi. Çok düşük girdi. Mesela ben şöyle söyleyeyim. Seksen dört almam gerekiyor. Bana altmış dört girmiş. Yine seksen dört olması gereken birine elli girmiş. Bir başkasına yetmiş girmiş, bir başkasına doksan iki girmiş. Düşünün seksen dört olması gereken birkaç kişiden bahsediyorum. Hani hepimizin dört beş yanlış vardı sanırım, biz saplamıştık bu durumu. Sonra bunu hocamıza ilettik. Hocam puanlamada bir hata olabilir mi? Böyle böyle aynı puanı almamız gerekiyor. Ama kimimiz elli küsur almış görünüyor. Kimimiz doksan görünüyor. Hocamız dedi ki tamam çocuklar ben onu telafi edeceğim. En kötü ihtimal bir sonraki sınavda telafi ederiz dedi. Ama maalesef telafi etmedi. Benim ortalamam hani birin ilki üç doksan ikiydi. Üç yetmiş küsura düştü o ders yüzünden. Bu da benim motivasyonumu tabii ki de düşürdü. Bu tarz durumlarda benim motivasyonumu ve odaklanmamı çok olumsuz etkiliyor.”.

Öğrenciler bu alt tema altında hocaları ile yaşadıkları olumsuz deneyimleri ve olumsuz iletişimleri nedeniyle motivasyon ve odaklanmalarında yaşadıkları olumsuz yansımaları belirtmiştir.

‘Atölye içi iletişimde motive edici konuşmaların olumlu yansımaları’ alt teması bağlamında K6 şu ifadeleri kullanmıştır:

“...Ben bu rolü de sınıf ortamında kendim üstlendiğimi düşünüyorum. Ya çünkü arkadaşlarımın moralleri, motivasyonları düşebiliyor. Yani fark edebiliyorum. Hani yakın

arkadaşlarımla aynı sınıftayım zaten. O zaman onların enerjilerini yükseltebiliyorum. Kendinizi bir sanat eğitimi alan öğrenci olarak görüyoruz. Ve kendimize inanmıyoruz çalışırken arkadaşlarım genellikle bu şekilde. Hani şu an bile son sınıfız. Yaptığı işten emin değil. Hani resim yapıyor. Ama kendini oldu mu acaba olmadı mı diye düşünüyor mesela. Hani benim orada sen bu işin dört yıllık eğitimini aldın. Sen yapmazsan kim yapacak? Motivasyonlu aşılamam. Arkadaşlarıma faydalı geliyor. Bunu gördüm. Hani bu zamana kadar da bunu çok yaptım. Özellikle güzel sanatlar lisesi çıkışta arkadaşlarım. Bak hani bu konuda senin yapman gerekiyor. Senin iyi olman gerekiyor. Bak bugüne kadar neler neler yapmışsın. Bunumu yapamayacaksın falan gibi böyle kısa motivasyon konuşmaları. Arkadaşlarımı olumlu etkiliyor gibi.”.

K6 arkadaşlarının motivasyonları düştüğünde kendisinin bu tarz motivasyon yükseltici konuşmalar yaptığını ve bu durumun çok etkili olduğunu belirtmiştir. Bu konuşmaların motivasyon artırma üzerinde çok etkili olduğu bir çok arkadaşının kendisi sayesinde motivasyon ve odaklanmada artış yaşadığı üzerinde durmuştur.

‘Atölye içi uyulması gereken kurallara uyulmaması ve getirdiği olumsuz yansımalar’ alt teması kapsamında K2 “Öncelikle atölye derslerinde kendi motivasyonumu etkileyen durumlar şöyle oluyor; Bazen atölye derslerinde kurallara uymayıp gürültülü konuşan arkadaşlar oluyor bu benim motivasyonumu olumsuz etkiliyor.”.

K3 ise bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Ya tabii insanların kişilik yapıları herkese göre farklı. Ben herkese farklıyım. İnsanlar bana göre çok farklı. Tabii insanlar bana göre de şekil alamaz. Bazen konuşulan konular ya da işte atölye içerisinde mesela özellikle erkek öğrencilerin atölye düzenini unutabiliyorlar. Yani yaşlarını unutabiliyorlar. Atölyede mesela yapılmaması gereken hareketler yapabiliyorlar. Bir keresinde böyle bir konuda tartıştığım arkadaşım olmuştu. En çok o etkilemişti beni. Çünkü onu da kalbini kırmak istememiştim aslında. Yani orada maket bıçağı var, şövalyeler, metal birisi birbirini itse, birine bir şey olsa. Onlar için endişelendiğim için uyarmıştım ve ses tonum biraz yüksekti sanırım o yüzden alınmışlardı.”

Görüş bildiren öğrenciler atölye ortamında belirli kuralların olduğunu ve bu kurallara uymayan arkadaşları olduğunda bu durumun onun motivasyon ve odaklanmasını olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir. Sınıf içerisinde uyulması gereken belli başlı kurallar olduğunu ve bu kurallara uymamanın getirdiği bazı olumsuzlukların olduğundan bahsetmiştir. Alanda kullanılan bazı aletlerin tehlike arz edebildiği ve bu kurallara uymama durumunda kazalara neden olabileceği üzerinde durmuştur. Bu kurallara uyulmamasının sonucunda dikkatinin dağıldığını ve çalışmasına istediği motivasyon ve odaklanmayı sağlayamadığından bahsetmiştir.

‘Hocanın duygusal durumunun öğrenciler üzerinde yansması’ alt teması kapsamında K5 ise “Öğretmenin ruh hali de etkiliyor. Benim atölye hocamın morali bozursa bunu illa bir şekilde yansıtıyor ve benim de moralim bozuluyor. Hani çok motivasyonlu olamıyorum o günlerde.” İfadelerini kullanmıştır. Hoca öğrenci arası etkileşimde atölye hocasının ruh halinin öğrencilerin üzerinde etkisi olduğunu, odaklanma ve motivasyonlarına yansıdığını belirtmişlerdir.

‘Atölye dersleri dışında olan dersler bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler’ ana temasından birçok etmen bulunmuştur. Bu etmenler alt temalar çerçevesinde ele alınmış ve yorumlanmıştır. Alt temalar ise Tablo 5.8’te gösterilmiştir.

Tablo 5.8. *Atölye dersleri dışında olan dersler bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ana temasına yönelik alt temalar*

	Alt tema	Katılımcılar
Atölye derslerinin diğer derslerle olan etkileşimleri	Diğer derslerde yaşanan başarısızlığın ya da olumsuz bir durumun atölye derslerine yansımaları	K6
	Diğer derslerde yaşanan olumsuzluklardan sonra, atölye derslerinin oluşturduğu olumlu yansımalar	K5
	Diğer derslerden alınan olumlu bir dönüt sonrası oluşan motivasyonun atölye derslerine olumlu yansması	K2;K6
	Diğer derslerdeki başarının atölye derslerine yaptığı olumlu/olumsuz yansımalar	K3
	Sanat tarihi derslerindeki başarının atölye derslerindeki başarıyı doğrusal oranda yansıtması	K1;K2
	Atölye derslerindeki başarının diğer derslerdeki başarıya doğrusal anlamda yansıtması	K4;K7
	Derslerde alınan başarıların ya da etkileşimlerin birbirini etkilememesi	K5;K7

‘Diğer derslerde yaşanan başarısızlığın ya da olumsuz bir durumun atölye derslerine yansımaları’ alt teması kapsamında K6 şu görüşleri belirtmiştir:

“Kesinlikle etkiliyor. Örnek vermek gerekirse geçen dönem minyatür ders almıştım ve o derste işleri yetiştirememiştim. Yani hem resim yapmak hem o derste çalışma yetiştirmek hem diğer derslerimde iyi olmak beni zorlamıştı. Ve motivasyonum düşmüştü. Normalde hep iyi not alan bir öğrenciyim. O derste doksan mı aldım. Hani doksan kimi için tabii ki de yüksek olabilir ama hani benim skalamdaki biri için. Hani ben hep yüksek alan bir öğrenci olduğum için benim için düşüş oldu yani o. Hala ona yanarım yani. O ders beni neden bu kadar etkiledi? diye.”

K6 bu alt tema altında atölye dersleri dışında olan diğer derslerde yaşadığı başarısızlık ve olumsuzlukların atölye derslerindeki motivasyon ve odaklanmasını etkilediğini belirtmiştir.

‘Diğer derslerde yaşanan olumsuzluklardan sonra atölye derslerinin oluşturduğu olumlu yansımalar’ alt teması kapsamında K5 görüşlerini şu şekilde belirtmiştir:

“Başka dersler zor geçtiğinde moralimi bozduğunda bile kafamı dağıtmak için bile atölyeye girip resim yaptığım oldu benim. Depresif bir moda büründüğüm zaman da hani gidip resim yapabiliyorum. O yüzden hani benim için birazcık da çıkış yolu. Hani o kötü ruh halinden.”.

Öğrenci belirttiği deneyimlerinde olumsuz geçen bir dersten sonra motivasyonunu toparlamasını sağlayan etmenlerden birinin de atölye dersleri ve o sanatsal süreç olduğunu vurgulamıştır.

‘Diğer derslerden alınan olumlu bir dönüt sonrası oluşan motivasyonun atölye derslerine olumlu yansması’ alt teması bağlamında K2 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Bir de şöyle bir etkisi oluyor mesela. Bir derste örnek veriyorum mesela normal bir teorik dersidir ve hoca mesela söylediğim bir şeyi taktir etmiştir. Ondan sonra ana sanat atölye dersine girdiğimde atölyede daha motivasyonlu çalışabiliyorum. Bana bir neşe geliyor. Mesela sabahtan hoca ne güzel beni övdü, şimdi bu derste de çalışayım diye bir olumlu yönde motive ediyor.”.

K6 ise bu konu hakkında şu görüşleri belirtmiştir:

“...Aynı şekilde başka derste övüldüğüm zaman, takdir edildiğim zaman, mesela grafikte hocam yaptıklarımı beğeniyor. Ve beni övüyor mesela. O kadar mutlu oluyorum ki. Atölye dersimde resmimi de o motivasyonla yapıyorum mesela. Aslında çok yakın alanlar ya birbiriyle hepsi görsel dersler sonuçta. Birindeki başarısızlık ötekini de etkiliyor bende. Ama aynı şekilde birinde bir başarı ötekini yükseltiyor.”.

Öğrenciler bu alt tema kapsamında atölye dersi dışında bir derste olumlu bir dönüt veya taktir aldıklarında atölye derslerine de yansıdığını ve olumlu yönde etkilediğini genel bağlamda ise motivasyon ve odaklanmasına pozitif bir yansıması olduğunu belirtmişlerdir.

‘Diğer derslerdeki başarının atölye derslerini olumlu/olumsuz etkilememesi’ alt teması kapsamında K3 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Benim için resim ve teorik dersler her zaman çok farklı yerde oldu. Yani üniversite öncesinde de bu hep böyle oldu. Hiçbir zaman resme verdiğim ağırlığı teorik derslere vermedim. Bu benim çok büyük eksikliğim aslında. Teorik derslerden düşük almış olmam beni hiç etkilemiyor. Eğer mesela içerisinde resmime katkı bulunacak bir ders ise mesela sanat tarihi, sanat eleştirisi ya da estetik ile ilgili derslerse daha çok dikkatimi çekiyor. Eğitim bilimleri, eğitim psikolojisi gibi derslerde etkileyebiliyor çünkü bunlarla ilgilide yetkinliğimi

arttırmam gerekiyor. Ben bir eğitimci olacağım ve ben ne kadar iyi bir şey öğrenirsem ve benden sonraki nesillere de bunu doğru şekilde aktarabilirim. Bu dersler içinde kaygım olabiliyor ama asla resim derslerindeki motivasyonumu etkilemiyor benim. Motivasyonu hiç düşürmüyor yani.”.

Öğrenci her zaman atölye dersleri ile diğer derslere farklı önem verdiğini ve diğer derslerde alınan olumlu bir sonuç veya olumsuz sonucun atölye derslerini etkilemediğini vurgulamıştır. Diğer derslere göstereceği ilgiyi de ancak atölye derslerine katkı sağlayabilecek sanat tarihi derslerine verdiğini belirtmiştir. Motivasyonunda herhangi bir olumsuz durum oluşturmadığından bahsetmiştir.

‘Sanat tarihi derslerindeki başarının atölye derslerindeki başarıyı doğrusal oranda yansıması’ alt teması kapsamında K1 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Sanat tarihi dersleri alıyoruz. Bunun yanında ana sanat atölye dersimiz oluyor. Sanat tarihi dersinde başarılı olduğumuz zaman ister istemez o dersten bir şeyler öğrenmiş oluyoruz. Bir temel almış oluyoruz. Yani eski sanatçıların resimlerine bakıyoruz. Sanat tarihi dersinin başarısı aslında ana sanatı da etkiliyor. Yani o derste başarılı olmasak bile dışarıda okul dışarısında da araştırma yapsak bu bizi etkiler. O yüzden sanat dersleri, teorik olan dersler ana sanat atölye dersimizi de bence otomatikman etkiliyor.”.

K2’nin görüşleri ise şu şekildedir:

“Olumlu yönde etkiliyor aslında. Diğer derslerde başarılıysam özellikle sanat tarihi derslerinde bu çalışmalarımı yaparken de bana katkı sağlıyor. Ufkumu daha genişletmiş oluyorum, daha önce yapılmış resimleri görmüş oluyorum, daha önceki sanatçılar hakkında bilgilerim oluyor ve kendi çalışmamı atölyede gerçekleştirirken bu sanatçılardan, bu eserlerden ve sanatçı hayatlarından örnekler alarak zenginleştirebiliyorum. Bu yönde olumlu oluyor.”.

Bu alt tema altında öğrenciler atölye derslerine yakın gördükleri sanat tarihi derslerinin bağlantılı olduğunu bu derslerden ilham aldıklarını ve bunun sonucu olarak da sanat tarihi derslerindeki olumlu etmenlerin doğrusal oranda atölye derslerine de yansıdığını belirtmişlerdir.

‘Atölye derslerinde başarılı oluşun diğer derslerdeki başarıya doğrusal anlamda yansıması’ alt teması bağlamında K4 “...Hatta tam tersini de söyleyebilirim. Atölye derslerinde iyi oluşum. Diğer derslerimi de hatta en çok atölye derslerimin iyi olması diğer derslerimdeki enerjimi etkiliyor. Olumlu yön etkiliyor.” İfadelerini belirtmiştir. K7 ise bu konu hakkında görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Aslında evet çünkü zaten dediğim gibi çok uzun bir süreçten çıktığımız ders aralığını var sayarsak oradaki geçen verimsiz zaman diğer dersi otomatikman zaten kendiliğini yansıtmış oluyor. Çünkü orada zaten bitmiş duruma geliyorsun. Bu bir sonraki gün bile olsa böyle

oluyor aslında. Diğer anlamda atölye verimli geçtiği zaman zaten bireysel anlamda kendini tatmin ettiğinden diğer günlerin otomatikman iyi oluyor. O günler iyi geçiyor. Haftada iyi geçiyor denilebilir. Bu noktada tabii ki atölye dersinin verimliliği, aktifliği motivasyonu diğer derslere illa ki etki sağlıyor.”.

Bu alt tema altında öğrencilerin atölye derslerinde aldıkları olumlu dönütler ve olumlu durumların diğer dersleri de doğrusal oranda olumlu etkilediğini belirtmişlerdir.

‘Derslerde alınan başarıların ya da etkileşimlerin birbirini etkilememesi’ alt teması kapsamında K7’nin görüşleri şu şekildedir:

“...Atölye derslerinde başarılı olmam diğer derslerimi galiba etkilemiyor. Çünkü dediğim gibi bu derste biraz bireysel açıdan baktığımda diğer dersleri bu konuda ayırıyorum direkt. Çünkü burada bir uygulama mevcutken diğerlerinde genellikle daha pratik ya da teoriye yönelik bilgiler diyebilirim pratikten çok. O yüzden atölye dersinin oralarda pek etkisi olmuyor. Ama dediğim gibi burada grafik tasarım olduğu için de etkili olabilir. Çünkü resim olsaydı belki sanat tarihine gidebilirdik. Tabii ki grafik ve sanat tarihinde mevcut ama. Genel anlamıyla resim üzerinden ilerlediği için E bu konuda pek oluyor diyemeyeceğim ne yazık ki. Çünkü kısıtlı kalıyor. Bizim yani çerçevesini oluşturan ders konuları. O yüzden diğer derslere pek etkisi olmuyor.”.

K5 ise şu ifadelerle açıklamıştır:

“Açıkçası öyle bir durum pek yaşamadım ama. Yani genelde bir derste yaşadığım bir şeyi o derste bırakmaya çalışıyorum. Çünkü bu şekilde her derse etkilerse benim için bayağı sıkıntı olur. Yani o yüzden o derste olan o derste kalır diye düşünüp. Öbür derse geçiş yapıyorum. Duygularımı o tarz durumlara katmamaya çalışıyorum. Çok da ders içindeki olaylardan etkilenmemeye çalışıyorum. Unutuyorum beş dakika sonra. Önceki derste yaşadığımı. O derse odaklanıyorum ben genelde.”

Öğrenciler genel bağlamda bir derste yaşadıkları olumlu/olumsuz deneyimleri diğer dersleri etkilemesine izin vermediklerini belirtmişlerdir.

5.2.2. Odak grup görüşmeleri

Öğrenciler ile yapılan bireysel görüşmelerden sonra gruplar oluşturarak odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Yapılan odak grup görüşmelerinde öğrencilere bireysel görüşmelerdeki aynı sorular yöneltilmiştir. Birbirleri ile kurdukları etkileşim sonrasında aynı konulardaki farklı deneyimlerini tespit etmek amaçlanmıştır. Bu odak grup görüşmelerinde ise bireysel görüşmeleri destekleyen bağlamlar ortaya çıkmıştır. Bireysel görüşmelerdeki ana temalar altında odak grup görüşmelerinden çıkan ekstra alt temalar bu bölümde incelenmiştir.

‘Atölye içi Motivasyon ve Odaklanmaya Yansıyan Etmenler’ ana teması altında oluşan ‘Sınıf içi genel motivasyon durumunun olumlu/olumsuz yansımaları’ alt teması kapsamında K7 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Benim ortamdaki çalışma motivasyonumu sağlayan şeylerden biri de aslında birlik olarak bir çalışma isteğinin olup olmaması. O gün herkes çalışma konusunda isteklimi yoksa herkes çökmüş bir durumda. O gün bıkkın bir şekilde mi bu beni çok etkiliyor. Eğer başkalarında o istek varsa ben de o motivasyonu sağlayıp benim de bir şeyler yapmam gerektiği konusunda daha çok hırslanmak belki de diyebilirim. Bu noktada motivasyon sağlanabiliyor ki onu da onun da yanında aynı zamanda kişilerin bilgi paylaşımları yine iletişim var mı aslında atölye dahilinde bu çok önemli benim için. O iletişim sağlıklı bir şekilde sağlanabiliyorsa fikirler paylaşılabilirse bence motivasyon kendiliğinden de gelişmiş oluyor bu noktada.”.

Öğrenci kişisel motivasyonun yanında sınıf içi toplu motivasyonunda kendisini etkilediğini belirtmiştir. Sınıf içerisinde herkesin motivasyonlu bir şekilde sanatsal sürecini devam ettirmesinin kendisinin motivasyonunu da olumlu etkilediğini vurgulamıştır. Bu toplu motivasyon durumunun fikir alışverişini kolaylaştırdığını ve bu durumun genel motivasyonuna olumlu bir yansıma sağladığını belirtmiştir.

‘Atölye içi Motivasyon ve Odaklanmaya Yansıyan Etmenler’ ana teması altında oluşan ‘Sanat ürününün ön planlama aşamasının motivasyona olumlu yansıması’ alt teması kapsamında K2 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Ya ben atölye derslerinde odaklanmak için yapacağım çalışmayı düşünüyorum hep. O yüzden bir insanın içine bir motive oluyor yani. İşte sağını nasıl yaparım, solu nasıl yaparım gibisinden...”.

Öğrenci K2 sanatsal süreci ve sanat ürününü düşünerek atölye derslerine gittiğinde motivasyonunda olumlu yönde artış olduğunu vurgulamıştır.

‘Atölye içi Motivasyon ve Odaklanmaya Yansıyan Etmenler’ ana teması altında oluşan ‘Sanatsal ürünün planlandığı gibi gitmemesinin motivasyon üzerinde yansımaları’ alt teması kapsamında K1 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Benim motivasyonumda mesela resme başladığım zaman böyle heyecanla başlıyorum. Yeni bir şey çıkacak, işte yeni bir teknik öğreneceğim diye böyle heyecanla başlıyorum. Ama işte resme başladıktan sonra eğer resim hoşuma gitmezse o resimden uzaklaşıyorum yani bir on beş dakika. Dışarıdaki işte ağaçlara bakıyorum, geziyorum, dolaşıyorum. Kafamdan çıkartıyorum o resmi. Sonra geliyorum, aklıma yeni bir şey gelirse o resme ekliyorum. Yeni bir şekline de resim ufak bir toparlar gibi olunca da zaten motivem kendisi artıyor...”.

K2 ise şu ifadeleri kullanmıştır:

“...Ama kötü gittiğinde mesela örnek veriyim. Aklımda planlayıp şöyle yaparım, güzel yaparım diye düşünüyorsun ama bazen olmuyor. Genelde hepimize de olur. Güzel resimler

çıkıyor. O zaman çile gibi geliyor atölyede durmak. Resmi de bırakıp dolanasım geliyor. Gidesim geliyor. Motivasyonum düşüyor.”

Öğrenciler sanat ürünlerini planladıkları ya da istedikleri gibi sürdüremediklerinde motivasyon ve odaklanmalarının olumsuz bir şekilde etkilendiğini vurgulamışlardır.

‘Atölye içi Motivasyon ve Odaklanmaya Yansıyan Etmenler’ ana teması altında oluşan ‘Sanat etkinliklerine daha çok katılım sağlamanın olumlu yansımaları’ alt teması kapsamında K3 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Sanat müzelerine geziler olabilir motivasyonumuzu arttıracaklarını düşünüyorum. Sanat etkinliklerine daha çok katılım sağlasak mesela. Çünkü biraz güzel sanatlar olarak şey gibi geliyor bana diğer bölümlerden çok farklıyız. Daha enerjik ve daha farklı açılardan bakıyoruz hepimiz. Farklı bakış açılarımız var. O yüzden hepimizin bir arada olduğu şeyleri yapmak hepimiz çok farklı yönde etkiliyor. Yani hepimize fikir kazandırıyor.”

Öğrenci sanat etkinliklerinin sanat ile uğraşan bireylerle iletişimizi kuvvetlendireceğini ve ilhamımızı arttıracaklarını belirtmiştir. Sanat etkinliklerine katılımın artmasının motivasyon üzerinde doğrusal bir artış oluşturacağından bahsetmiştir.

‘Atölye içi Motivasyon ve Odaklanmaya Yansıyan Etmenler’ ana teması altında oluşan ‘Sanatsal süreçten sonra sergilemenin yetersiz oluşunun olumsuz yansımaları’ alt teması kapsamında K7 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Genel olarak soru sorulduğu için bunu da söyleyebilirim. Sergi anlamında da bence yani işleri sergileme, motive etme durumunda da bence fakülte ya da atölye ortamları kısıtlı kalıyor diye düşünüyorum ben. Dönemden döneme bir sergi oluyor ve bu biraz az kalıyor bizim için. Tabi ki işin yapılma süresi işlenme süresi, sergilenme süresi bunlar ister istemez olayları etkiliyor ama bence öğrenci hırslandıran bir durum da rekabet gibi geliyor bana. O rekabet ortamı ne kadar oluşturulursa ki bu ancak serginin gösterildiği kadarıyla öğrencilerin birbirinden alabileceği ilhamlarla oluyor. Bu ne kadar kısıtlı olursa bence işlerin yapılması ya da kısıtlı yapılması motivasyonu düşük şekilde olması bu da etkiliyor gibi geliyor bana ve daha çok nitelikli sergi olmalı belki de. Bu noktada böyle düşünüyorum. Yani işlerin değerlendirilmesi anlamında sergilenmesine daha çok önem verilmeli...”

Öğrenci motivasyon açısından sergilerin daha çok yapılması gerektiğini vurgulamıştır. Sergilemenin kişiyi hırslandıran ve motive eden bir durum olduğundan bahsetmiştir.

‘Atölye içi Motivasyon ve Odaklanmaya Yansıyan Etmenler’ ana teması altında oluşan ‘Eğitimin kişiyi sorgulayıcı ve meraklı bir yapıya yönlendirmesinin yansımaları’ alt teması kapsamında K7 şu ifadeleri kullanmıştır:

“...Birde ama bu geçerli olur mu bilmiyorum. Yani durmadan aynı noktaya değiniliyorum aslında ama ben alana yönelik konuşulan konuları yetersiz kaldığını düşünüyorum. Yani

verilen ders içeriklerinin bir noktada ezber bilgiden ibaret kaldığını düşünüyorum. Bunun bence dışına çıkılmalı. Daha çok yorum ya da eleştiriye yönelik durumlara girilmeli diye düşünüyorum. Teoride de aynı eğitim derslerine de aslında aynı. Biraz lisenin devamı formatında ilerliyoruz gibi hissettim ben üniversite yaşantımda. O yüzden yorumlama yeteneğim gelişmedi ya da kendimle ekstra bir şey katabilme ortamını yaratabildim gibi hissetmedim. Bu noktada yine öğrenci artı hoca kendi kendini geliştirmeye yönelik hareket etmek zorunda gibi hissediyorum. Nitelikli bir üniversite eğitimi için bu şart en azından. Şu an birçoğumuz bence yorumlama yeteneğinden aldığımız eğitim sonucu eksik kaldık. Ve en nihayetinde hepimiz öğretmen olacağız. Bu noktada bu noktada özellikle kısır kalmak bence daha da sıkıntılı bir durum. Normal kişisel çalışmalarımız bir yere kadar ilerler ama insan eğitme noktasında alacağımız eğitim daha da önem taşıyor. Ben kesinlikle başlıca da özellikle eğitim alanına yönelik, daha çok geliştirilebilir formatlar olmasını düşünüyorum ki belki çok uçuk olur ama bir günü sadece konuşmaya, vakit geçirmeye, hoca ve öğrenciler toplanıp bir şeyleri sorgulamaya, eleştirmeye yönelik hareket edilebilirler. O yüzden çok uçuk bir fikir belki ama fakülte ortamının iki yüz elli kişi olduğunu varsayarsak da bunun hafta hafta yapılabilecek bir şey olacağını da düşünüyorum. Kendi arasında atölyeler bile yapabilir. Bu tarz fikirler geliştirebilirim.”.

Öğrenci verilen eğitimin ezberci bir yapıya sahip olmasını değil öğrencilerin sorgulayıcı ve meraklı bir yapıya yönlendirmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu tarz bir eğitimin motivasyon ve odaklanma açısından daha olumlu yansımalarının olacağını vurgulamıştır.

‘Atölye derslerinin süresi, başlama-bitiş saatleri bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ‘ana teması bağlamında oluşan ‘Atölye derslerinin süresinin uzunluğu/kısalığının kişisel farklılıklara dayanması’ alt teması kapsamında K6 şu ifadeleri kullanmıştır:

“...Kişiye göre kesinlikle çok değişiyor bunlar. Çünkü mesela hani ben başlangıç saatinin yaklaşık bir saat geç olması taraftarıyım ama ders saatinin de benim için yeterli olmadığının taraftarıyım mesela. Normalde dersler mesela beşte bitiyorsa ben yediye sekize kadar kalıyordum atölyede mesela. Bu kişiden kişiye de değişebilir. Ama sanırım bunun için en mantıklı çözüm yolu şu olabilirdi. Sık aralıklı uzun bir ders saati olsa. Yani ara sıra mola vereceğimiz bir aralık olsa daha iyi olurdu sanırım. Biz sadece öğle arasında rahat rahat dışarı çıkabiliyorduk, geziyorduk, dolaşıyorduk. Onun dışındakiler kaçamaktı. Bu yüzden hani bu öğle arası gibi aralıkların hani yirmi otuz dakikalık aralıkların sıklaştırılmasıyla belki bu sıkıcılık, bu dağınıklık azaltılabilir. Belki odaklanmak daha kolay hale getirilebilir. Ama dediğim gibi bu bireysel düşünceler çok önemli. Bireyden bireye göre değişebilir. Alandan alana göre de değişebilir.”.

K6 atölye derslerin başlama-bitiş saatleri ve süresinin kişilerin çalışma düzenine göre düzenlenmesi durumunda motivasyon ve odaklanmaya daha olumlu bir şekilde

yansıyacağını vurgulamıştır. Başlama-bitiş saatinin ve süresinin kişinin çalışma düzenine ve alanına göre değişkenlik gösterebileceğinden bahsetmiştir.

‘Atölye derslerinin süresi, başlama-bitiş saatleri bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ‘ana teması bağlamında oluşan ‘Ana sanat atölye dersinin ders programında ayrı günlere bölünmesinin yansıması’ alt teması kapsamında K7 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Benim de aklıma şöyle de bir fikir geldi. Bence aynı güne atölye dersi konulması bir noktada dikkat dağıtıyor belki de. Program buna göre düzenlenirse haftanın iki günü atölye olacak gibi düşünülürse üç saat olarak bölünür. Bence verim daha iyi sağlanır gibi geliyor. Yani ki ders programları genelde çok sıklıkla da olmuyor. Ayarlanacak bir durum gibi de düşünüyorum. Yani tabii ki işler nasıl ilerliyor bilmiyorum ama bu şekilde verim daha fazla alınır gibi düşünüyorum.”.

K7 atölye derslerinin tek bir gün içerisinde olmasının öğrencilerde odaklanma problemleri yarattığını ve atölye ders saatlerinin başka günlere paylaştırılması durumunda bu problemin yaşanmayacağını vurgulamıştır.

‘Atölye dersleri sırasında verilen molalar bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ‘ana teması bağlamında oluşan ‘Molaların öğrencilerin çalışma tarzına göre ayarlanması’ alt teması kapsamında K4 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Öğrencinin kendine göre ayarlaması gerekiyor bunu. Hatta buna biz öz disiplin, öz denetim diyoruz. Yani bir öğrenci ama bunu kendini bilerek yapmalı diye düşünüyorum. Çünkü öbür türlü böyle biraz savsaklamış gibi olunuyor. Hem de bir rehavete kapılma durumu oluyor ama öğrenci hani hangi saatlerde, ne kadar sürede çalışabileceğini hesaplırsa ona göre bir mola programı oluştursa daha verimli ilerler bence.”.

K5 ise görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Bence bunun bir sisteme değil de aslında öğrencinin kendi çalışma tarzına dayalı olarak oluşturulması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü yani arkadaşımın dediği gibi hani biz çıkıyoruz belki ama sınıftan başka biri o an belki de yaptığı şeyden çok mutlu oluyor. Ama o an ara veriliyor mesela. Onu öğrencinin kendine göre ayarlaması gerektiğini, öğretmenlerin serbest bırakması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü öyle olunca motivasyon düşüyor. Sınıf bir anda ayağa kalkıyor. Herkes montlarını giyiyor falan. Öyle karmaşa da oluyor işte. Yani o da dikkat dağıtıyor.”.

Öğrenciler atölye derslerinde verilen molaların kişilerin çalışma düzenine göre kendilerinin ayarlaması gerektiğini vurgulamışlardır. Belirli bir mola zamanının olmasının kişinin sanatsal süreci sekteye uğrattığından bahsetmişlerdir.

‘Atölye içi ilişkiler ve iletişim bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ‘ana teması bağlamında oluşan ‘Atölye içi iletişimin sanatsal süreç hakkında olması gerekliliği’ alt teması kapsamında K5 şu ifadeleri kullanmıştır:

“... Yani molalarda zaten o kişisel olaylar hallolur bir şekilde. Sadece bir arkadaşınla tartışmışsındır ya da işte bir şey olmuştur. O an derse girdiğinde motivasyonun düşüyordur yani. Öyle bir şey yaşanabiliyor tabii ki. Ama yani sınıfta en iyisi sanatsal süreç hakkında konuşmak oluyor genelde.”.

K7 ise şu görüşleri ifade etmiştir:

“Ben bu konuda ayrım yaparak gideceğim biraz. Yani atölyedeyiz ve bence konuşulması gereken şey iş bir noktada. Kişisel ilişkiler bir noktada aralar da zaten gerçekleşen şimdi yani bu sorunun da atölye dahilinde olduğumu varsayarsam bence fikir paylaşımları en önemli şey bir atölyede. İletişimsizlik mevcutsa bence üretim de çok verimli olamıyor gibi düşünüyorum ben. Ne kadar çok paylaşım varsa o kadar fazla üretim olduğunun kanaatindeyim. O açıdan konuştuğum şeyler bana bir şey katıyorsa atölye dahilinde tabii ki motivasyonunu sağlıyor ama konuşulan muhabbet benim günlük hayatımda çok da aslında önemli olmayan o gün o şekilde zamanımı harcamamam gereken bir muhabbetse çok da dahil olmamayı tercih ediyorum. O yüzden genel anlamda bunu iş kapsamında değerlendirip, paylaşılan şeyleri verimliliği arttıracığı noktada motivasyonu sağlanabildiğini anca söyleyebilirim.”.

Öğrenciler atölye içerisinde sanatsal süreçte kişisel durumlar yerine sanatsal süreç hakkında bir iletişimin olması gerektiğini belirtmişlerdir. Sanatsal süreç hakkında olmayan konuların motivasyon ve odaklanmayı sekteye uğrattığından bahsetmişlerdir.

‘Atölye içi ilişkiler ve iletişim bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ‘ana teması bağlamında oluşan ‘Hocanın olumlu ve anlayışlı iletişiminin yansımaları’ alt teması kapsamında K6 şu ifadeleri kullanmıştır:

“...Hocaların daha anlayışlı olması gerekiyor bazı durumlarda. Bunu her hocamız için söylemiyorum. Bazı hocalarımız bizimle iletişim kurmak için çaba gösteriyor. Ama bazı hocalarımız aramızda bir duvar örüyor. Hani biz onlara ulaşmaya çalışsak da buna engel olacak sınırlar koyabiliyor. Hani o otorite sınırını koyabiliyor. Bu bir şeyleri sormamıza da engel olabiliyor bence. Öğrencilerle iletişim çok önemli. Onlara bu fırsatı tanımak, soru sorma fırsatını tanımak çok önemli. Hani şöyle, bir sorunuz var mı çocuklar? Değil. Biraz daha samimi bir şekilde hani aradaki otoriteyi kaldırarak benim çünkü soracak olacağım soru dersle ilgili değil de o alandaki iş imkanlarıyla ilgili de olabilir mesela. Hani biraz daha sosyal bir konu da olabilir.”.

K7 ise şu görüşleri ifade etmiştir:

“Hocalarla olan iletişim kesinlikle. İlk olarak bence o sıcaklığın sağlanması önemli gibi geliyor bana. Zaten motivasyonun birinci kaynağı bir noktada verilen eğitimin ne kadar

kendine çektiğiyle alakalı bir durum. O yüzden atölye ortamında öğrenci ve hoca ilişkisi daha da çok önem taşıyor. Bu noktada daha çok ve üniversite eğitimi için bunu tabii ki devreye soktuğumuzda biraz daha arkadaşça tabii ki sınırları aşmadan o tavırla otoriteden çok anlayış gösterilerek bir eğitimin verilmesi taraftarı olabilirim. Atölye eğitimlerine yönelik. Ve gün içinde daha fazla paylaşım yapabildiğim bir alan olmalı diye düşünüyorum. İstedğim zaman rahatlıkla sorabileceğim sorular, çekinmeyeceğim noktalar olduğunda rahatlıkla gidebilmeliyim diye düşünüyorum. Bence bir noktada bunlar geliştirilmeli. Yani yine iletişime giriyor bir noktada konu.”.

Öğrenciler hocalarının anlayışlı ve olumlu bir iletişim sağlamasının onunla etkileşim kurmak açısından önemli bir durum olduğunu vurgulamaktadır. Otorite ağırlıklı kurulan iletişimin sosyal konulardaki iletişimin önüne geçtiğini belirtmişlerdir. Hoca ile rahat ve olumlu iletişimin motivasyon ve odaklanma açısından önemli olduğunu belirtmişlerdir.

‘Atölye dersleri dışında olan dersler bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ‘ana teması bağlamında oluşan ‘Bir dersin getirdiği yoğunluk sebebi ile diğer derse zaman ayıramamanın olumsuz yansımaları’ alt teması kapsamında K3 şu ifadeleri kullanmıştır:

“Mesela başka bir derse daha çok vakit harcamak zorunda kalıp. Atölye dersini kenara atmak zorunda kalmak çok kötü etkiliyor. Ya başarıyı da etkiliyor. Motivasyonumu zaten tamamen etkiliyor. Mesela örneğin nasıl diyebilirim? Sözel derslerimizden bahsetmeyeceğim. Çünkü onlar zaten evde çalışıp yapabileceğimiz şeyler biraz ama mesela atölye derslerimizin dışında baskı dersimiz oluyor. Yine o da atölye dersi. Baskıyı çok önemseyip, atölyeyi kenara atınca bu sefer dengeler şaşıyor. Ya ikisi de yapmam gereken bir şey ve önemli. Ama biri çok daha çok zamanımı alıyor. Bu sefer diğerine zaman ayıramıyorum...”.

Öğrenci bir dersin çok yoğun olması sonucunda diğer derslere istediği zamanı ayıramadığını ve bu durumun onda motivasyon ve odaklanma kaybı yaşattığını belirtmiştir.

5.2.3. Öğretim elemanlarının ana sanat atölye derslerindeki sanatsal süreçte motivasyon ve odaklanmaya ilişkin görüşlerine dayalı bulgulara

Ana sanat atölye derslerinde sanatsal süreç ve bu süreçteki motivasyon, odaklanma arasındaki ilişkiye dayalı öğrencilerin ve öğretim elemanlarının içinde bulundukları durumlara yönelik görüşmeler yapılmış ve bu görüşler incelendiğinde üç ana tema karşımıza çıkmaktadır. Bunlar ‘Ana sanat atölye derslerindeki öğrencilerin sanatsal süreçlerindeki motivasyon ve odaklanmalarına ilişkin gözlem, deneyimler’, ‘Ana sanat atölye derslerindeki öğrencilerin sanatsal süreçlerinde motivasyon ve odaklanmalarına

ilişkin problemler’ ve ‘Ana sanat atölye derslerindeki sanatsal süreçlerindeki problemlere ilişkin öneriler’ adı altında nitelendirilmiştir. Ana temalar Tablo 5.9.’da gösterilmiştir.

Tablo 5.9. Öğretim elemanlarının motivasyon ve odaklanma ile ilgili görüşlerine dayalı ana temalar

Ana sanat atölye derslerindeki öğrencilerin sanatsal süreçlerindeki motivasyon ve odaklanmalarına ilişkin gözlem, deneyimler
Ana sanat atölye derslerindeki öğrencilerin sanatsal süreçlerinde motivasyon ve odaklanmalarına ilişkin problemler
Ana sanat atölye derslerindeki sanatsal süreçlerindeki motivasyon ve odaklanma problemlerine ilişkin öneriler

‘Ana sanat atölye derslerindeki öğrencilerin sanatsal süreçlerindeki motivasyon ve odaklanmalarına ilişkin gözlem, deneyimler’ ana temasından birçok yansıma bulunmuştur. Bu yansımalar alt temalar çerçevesinde ele alınmış ve yorumlanmıştır. Alt temalar ise Tablo 5.10’da gösterilmiştir.

Tablo 5.10. Ana sanat atölye derslerindeki öğrencilerin sanatsal süreçlerindeki motivasyon ve odaklanmalarına ilişkin gözlem, deneyimlere yönelik alt temalar

	Alt tema	Katılımcılar
Ana sanat atölye derslerindeki öğrencilerin sanatsal süreçlerindeki motivasyon ve odaklanmalarına ilişkin gözlem, deneyimler	Alanı benimseme ve hazır bulunuşluk	Ö1; Ö2; Ö3; Ö4
	Öğrencilerin bireyselleşmesi	Ö5
	Öğrencilerin üniversite ve eğitim hakkında beklentileri	Ö4
	Sanatsal süreçte kişisel motivasyon	Ö1;Ö3
	Atölye içi iletişimin önemi	Ö1;Ö4
	Hoca-öğrenci arasında simbiyoz	Ö1;Ö3;Ö4
	Öğrencilerin alanında uzman kişilerden edindiği deneyimin önemi	Ö5
	Teknolojinin motivasyon üzerindeki yansımaları	Ö5
	Disiplinler arası öğrenimin önemi	Ö4

‘Alanı benimseme ve hazır bulunuşluk’ alt teması kapsamında Ö1 şu görüşleri bildirmiştir:

“Yani benim gözlemim sanat eğitimi bireysel eğitim olduğu için çok farklılaşıyor bireyden bireye. Yani öğrenciden öğrenciye çok farklılık gösteriyor. Bazı öğrenci zaten çok hazır bulunuşluğu yüksek. Atölyede olmaktan mutlu. Üretmekten mutlu. Bu işi gerçekten severek yapıyor. Hatta ben öğrencilerimin arasında bu işi aşkla yapanı biliyorum. Aileden hiç geliri yok. Hiçbir kaynak yok. Kendi paralarını biriktirip ve tüm parasını tuvale, beze, boyaya ayıran öğrencim de oldu. Ama öbür tarafta her türlü imkân sağlanıp atölyeye girmek istemeyenler de var. Şimdi dediğim gibi bireysel tutumlar çok çok önemli diye düşünüyorum.”.

Ö2 ise şu ifadeleri kullanmıştır:

“...Motivasyonun diğer kaynaklarından bir göstergelerinden bir tanesi de sağlıklı olarak herkesin dersi isteyerek gelmesiyle ilgili. Yani evinden çıktığı zaman buraya gelmek isteği duyuyorsa aslında hem meslek yaşamında hem öğrencilik yaşamında bu çok önemli. Bu ikisi birbirinden ayrılmıyor ve birbirini destekleyen etkileşim halinde olan bir yapı sergiliyor...”.

Ö3 ise şu görüşleri bildirmiştir:

“...Nasıl güzel örnekler var. Mesela lise mezuniyetiyle beraber buraya geldiği takdirde bazı öğrencilerin gelecek planları kafalarında olan öğrenciler var. Ne yapacağını bilen öğrenciler var. Bunlar hani birkaç sınıf içerisinde yer alabiliyor. Ben aklıma gelen birkaç tanesini söyleyeyim. Hani doğrudan öğretmen olacağını bilincinde olup gelen var. Ve buna değer verdiği için her türlü derse dört elle sarılan öğrencimiz de var. Hani atölye, teorik. Hani edinebildiği bildiği tüm bilgileri, yenilikleri, araştırma becerilerini, işte arkadaşları ya da hocalarından edinebileceği bilgileri ya da bu üniversitenin ona sağladığı imkanları sonuna kadar kullanma tavrı içinde olan davranışı içinde olan öğrenciler de var. Birinci grup o. İkinci grup hani buradan öğretmen olarak mezun olacağını biliyor ama önceliği daha çok sanatsal üretimlerde olup öyle burada eğitim almak isteyenler var eğer mümkün olursa hani burada bitirdiği zaman sanatsal etkinlikler ya da sanatsal alanda serbest anlamda kariyer yapmayı düşünen öğrenciler var. Hani öğretmenliği biraz daha hani bu işler olmazsa eğer B planı olarak düşünen öğrencilerimiz var. Ama tabii motivasyonu yine yüksek. Resim atölye bağlamında diye düşünüyorum. Bunlar şey yapıyor. Yani olabildiğince resim atölye derslerini yoğun bir şekilde kullanıyorlar. İşte bizlere gelip soru soruyorlar ve şey de değil. Hani vizyonları açık öğrenciler oldukları için hani benim dersimdeyse bile gidiyor bir başka hocasına gidiyor. Ya da alan olarak da şey yapmıyor, sınır tanımıyor. Ne yapıyor? işte resimle ilgileniyor ama grafikte de ilgileniyor. Ya da medya ortamlarıyla da ilgileniyor. Teknolojiyle de ilgileniyor. Çünkü sanatın gittiği o boyutu güncel hayatın içerisinde, dünyada ve Türkiye’de gelişmeleri de takip ediyor. Ve kendi alanının içerisinde oraya da bakıyor. Ve o oraya bakıştı. Kendini geliştirmek için neler yapabilirim? Hangi kaynakları kullanabilirim? İnsan kaynakları var. Medya var. Kütüphane var. E film var. Edebiyat ve hani birçok yönde kendini besliyor o çocuk ve öyle olunca o yarışmaya katılıyor. O sergi açıyor. O ortak projeler yapıyor ve böylelikle de başarı hikayelerini oluşturuyorlar. Böyle öğrencilerimiz de var. Bunlar hazır bulunuşluk ile gelen öğrencilerimiz”.

Ö4 ise görüşlerini şu şekilde bildirmiştir:

“Şimdi Motivasyon, odaklanma. Genel anlamda aslında öğrencinin hazır bulunmuşluğuyla çok ilgili. Yani bu bölüme isteyerek mi geldi? Kendini burada nasıl buldu? Yani bilinçli bir şekilde hazırlanıp buraya gelmek isteyip işte bir şekilde kendine göre tam kariyer planı olmasa da hayatına yönelik planın bir yerinde burası varsa zaten o belli bir motivasyonla geliyor. Yani birincisi şey diyelim, öğrencinin burayı isteyerek mi geldi, istemeyerek mi geldi bu çok önemli. Daha hiç atölye derslerinden bahsetmiyorum. Yani gelen öğrencinin durumunu anlatmaya çalışıyorum...”.

Öğretim elemanları gözlemleri ve deneyimleri ile birlikte öğrencinin bu bölüme isteyerek gelmesi, tercihlerinin bu yönde olmasının motivasyon ve odaklanma üzerinde bir etmen olduğunu belirtmişlerdir. Belli bir hazır bulunuşluk ile bu alanı tercih etmeyen öğrencilerin ana sanat atölye dersinde motivasyon ve odaklanma kaybı yaşadığı, bu alanı benimsemiş ve belli bir hazır bulunuşluk ile gelen öğrencinin ise daha fazla motivasyon ve odaklanma ile sanatsal süreçlerini geçirdiklerini vurgulamışlardır.

‘Öğrencilerin bireyselleşmesinin motivasyon ve odaklanma üzerinde yansımaları’ alt teması kapsamında Ö5 şu görüşleri bildirmiştir:

“...Önceki öğrencilerim birbirleriyle hep yardımlaşıyorlardı. Bir iş yapacakları zaman. Şimdi kendi döneminin başka bir gruptaysa ya da başka bir ana sanatta okuyorsa onu tanımıyor. Dördüncü sınıfa gelmiş. Yani biz de öğrencilik yaptık. Biz kendi dönemimizi bırakın diğer bölümlerdeki kişileri de tanırdık. Bir ilişkisizlik de var. Yani biraz daha bireyselleşme mi onu bilmiyorum bu da motivasyon ve odaklanmayı etkileyen durumlardan biri...”.

‘Öğrencilerin üniversite ve eğitim hakkında beklentileri’ alt teması kapsamında Ö4 şu görüşleri bildirmiştir:

“...İkincisi öğrencinin aldığı eğitim. Yani öğrenci okul kavramını nasıl değerlendiriyor? Kafasında okul denilen kavram nasıl? Mesela motivasyonu en fazla etkileyen şeylerden bir tanesi özellikle lise çağında üniversite kavramını nasıl görüyor lisede? Şimdi en fazla bir kere kampüse gelmişlerdir, gezmişlerdir. Üniversiteyi o kadar biliyor öğrenci. Onun dışında acaba üniversiteyle ilgili kafasındaki kavram nasıl? Çünkü o kavram o kavramı örtüştürdüğü derece yani üniversiteyi kazandı geldi diyelim. Kafasında da liseden, ortaokuldan işte izlediği filmlerden, abilerinden, ablalarından, üniversiteye giden insanlardan oluşmuş bir yargı var diyelim üniversiteyle ilgili bir kavram var. Ön yargı diyelim hatta. Böyle bir ön yargı var. O ön yargı hani genelde bizi olumsuz olarak kullanıyoruz ama illa olumsuz ön yargı olmak zorunda değil. Üniversiteyi gözünde çok büyütüyor olabilir. Mesela diyebilir ki ya burası lise tabii burada böyle olacak. Şu imkân olmayacak, bu imkân olmayacak. Mesela özgün baskı atölyesi olacak. İşte efendim orada hocalar, profesör, doçent, onlar daha iyi hocalar olacak diye böyle beklentiler ön yargı olabilir. Veya tam tersi de olabilir. Yani ya üniversite üniversite diye abartıyorlar ama aslında üniversitelerde yani gideceğiz gene. Ama mecburuz. Ne yapalım? Başka türlü iş bulamıyoruz filan diye. Şimdi burada da motivasyon çok önemli. Örtüşürse beklentisiyle okul. Ama o beklentilerin ayağa yere basan beklentiler olması gerekiyor Şimdi dizilerde, Türk dizilerinde veya Amerikan dizilerinde iki ülkenin dizilerinden örnek vereyim. Bir üniversite portresi çiziliyor. Bir lise portresi çiziliyor. Şimdi biz biliyoruz ki ne Türk dizilerinde çizilen ne de Amerikan dizilerinde çizilen üniversite veya lise portresi gerçeklikle çok ilgili değil. Övüyorlar. Dolayısıyla bizim öğrencilerimiz de bunu bu bombardımanın altında üniversite denildiği zaman acayip bir şey bekliyor. İşte efendim en güzel sınıflarda oturacağız. Kendi alanımdan, alanımızdan örnek vermek gerekirse. İşte hepsi çok donanımlı olacak. Atölyelerimiz müthiş olacak vesaire. Dolayısıyla bence benim

gözlemlediğim bazen öğrencilerimizin doğrudan söylediği, hocam üniversite diye geldik, burası lise gibi. Bir, daha işin başında. Yani bunu da birçok öğrenci düşünüyordur belki. Bir hayal kırıklığı oluyor. Buna ben hayal kırıklığı diyeyim. Beklenti yükseliyor. Buraya geldiği zaman hayal kırıklığı yaşıyor. Bir de bir de bizim özel durumumuz var. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinden mezun olanlar belli bir motivasyonla geliyorlar. Sonra yıllardır biz üzerinde uğraşmamıza rağmen bir türlü değiştiremediğimiz bir problemle karşılaşıyorlar. O da şu. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde ne ders varsa. Neredeyse burada da aynı dersler var. Yani öğrenci diyor ki ben artık güzel sanatlar lisesinden mezun oldum. Şimdi neler yapacağım? Değişik neler yapacağım. Yani fiziksel şartlar diğer beklentiler anlamında, hayal kırıklığına uğrayabilir. Bir de müfredat anlamında hayal kırıklığına uğruyor. Geliyor buraya. Evet diyor, hoca diyor ki, çıkarın kâğıt kalemi. Model, desen çizeceğiz. Belki liseden en büyük farkı kadrolu modelimiz var bizim. Onun dışında aynı şövale aynı sınıf. Aynı kurşun kalem. Aynı kâğıt. Dolayısıyla orada da bir derslerin içeriğiyle ilgili hayal kırıklığı yaşıyor. Bunların hepsi motivasyonu doğrudan etkileyen şeyler...”.

Ö4 bu ifadelerinde öğrencilerin belirli önyargılar ve beklentiler ile geldiğini vurgulamıştır. Bu durumda motivasyon ve odaklanma açısından önemli bir yere sahip olduğunu belirtmiştir.

‘Sanatsal süreçte kişisel motivasyonun önemi’ alt teması kapsamında Ö1 şu görüşleri bildirmiştir:

“...Ama bazı grupların enerjisi çok düşük oluyor. Bazı gruplar daha üretken, daha motivasyonu bu da yani motivasyonu olumlu etkiliyor ve daha motivasyonu yüksek gruplar oluyor. Yani benim gözlemim bu yönde. Bir de dikkat ettiğim başarılı çocukların motivasyonu daha yüksek. Yani yaptığından emin olmayan, yaptığından mutlu olmayanlar çok böyle sebat edip uğraşmıyor gibi geliyor bana. Tabii genelleyip konuşuyorum hani öyle olmayan da var.”.

Ö3 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Ve gerçekten eğitim hayatımızın önemli etkenlerinden biri motivasyon. Resim atölye derslerinde motivasyon konusunda genel izlenim yani yoğunluklu olarak hiyerarşik olarak konumlandığında motivasyonun düşük olduğunu görüyoruz yani ben görüyorum. Genelde de arkadaşlarımla konuşurken de aynı şeyi hissediyoruz. Ama tabii bunun ne var? Sıra dışı örnekleri de var. Hani hep böyle bir motivasyon düşük mü? Hayır. Kişisel motivasyonu ve odaklanması iyi olan öğrencilerimiz de oluyor atölyelerde. Ve kişisel motivasyon sanatsal süreçte çok önemli. Hani sayı olarak düşündüğümüzde motivasyon ve odaklanmayla ilgili daha düşük bir sayı oran olmasına rağmen orada güzel örnekler var...”.

Öğretim elemanları bu alt temada sanatsal süreçte motivasyon ve odaklanmanın en önemli etmenlerinden birinin kişisel motivasyon olduğunu ve bu kişisel motivasyonun her öğrencide bulunmadığını vurgulamışlardır. Başarılı öğrencilerde kişisel motivasyonun daha fazla olduğundan bahsetmişlerdir.

‘Atölye içi iletişimin önemi’ alt teması kapsamında Ö1 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Tabii atölye ortamı da çok önemli beraberinde. Atölyede hoca öğrenci arasındaki iletişim, ilişki atölyede öğrencinin diğer öğrencilerle olan ilişkileri. Bunların hepsi motivasyonu etkileyen faktörler. Eğer öğrenci atölyede bir arkadaşıyla tartışmışsa ne yaparsanız o atölyede mutlu olamıyor. Ve mutlak atölyelerde duygusal bir bağ kuruyoruz. Yani öğrenciler öyle. Hani ben burada üretmeliyim, çalışmalıyım. Ya da işte bu dersi almam gerekiyor. Atölyede olabildiğince maksimum fayda sağlamam gerekiyor gibi daha böyle akılcı düşünmeden çok duygusal, seviyorum, sevmiyorum üzerine kuruluyor birçok şey. Oradan da sorunlar yaşanabiliyor diye düşünüyorum. Eğer dediğim gibi öğretmenle, hocayla da ilişki iyiye öğrencinin bir sorun olmuyor...”.

Ö2 ise ifadelerinde şunları söylemiştir:

“...Bunları yapabildiğimiz takdirde o zaman partner ilişkilerine de geçebilir yani siz yanınızdaki arkadaşlarınızla çok iyi çalışabiliyorsunuz. Çünkü aynı dili konuşan insanlar düzey olarak birbirlerine yakın oldukları için paylaşmayı daha çok arttırabiliyorlar. Ama düşünün ki aynı grupta çalışmayan ve çalışanları yan yana getirdiğinizde çalışanlar grubun dinamiği oluyorsa diğerleri katılmakta zorlanıyorsa o zaman eşitsiz bir durum gerçekleşiyor. Bunu başaranlar yapıyor. Diğerleri arkasına takılıyor. İş yapmamayı düşünüyor. Bu doğru bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmıyor ama dediğimiz gibi yani yarın gideceğimiz çevremiz. Bunu beraberinde getirmek zorunda yani siz zümre arkadaşlarınızla birlikte olacaksınız. Yine aynı şekilde diğer arkadaşlarla iyi ilişkiler sürdürmek zorunda kalacaksınız. Bir de dış bir gözün bile sizi orada farklı şekilde disipline edilmiş, motive edilmiş ve öğrencilerle iyi anlaşılan bir birey olarak donanımlı olarak görmesi aslında size saygınlığı orada da devam ettiriyor anlamı çıkıyor...”.

Öğretim elemanları bu alt başlık altında sınıf içerisinde öğretmen-öğrenci ilişkisi, öğrenci-öğrenci ilişkisinin sanatsal süreçte olumlu/olumsuz yansımaları olduğunu bu yansımaların sanat ürünü üretirken ve atölyede geçirilen zamanın kalitesine kadar etkilediğini ve bu ilişkilerin her zaman önemli olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca burada kazanılan olumlu ilişkilerin ilerideki meslek hayatlarında da uygulayacakları olumlu yansımaları olacağını belirtmişlerdir.

‘Ana sanata atölye derslerinde hoca-öğrenci arasındaki simbiyoz ve yansımaları’ alt teması kapsamında Ö1 şu görüşleri belirtmiştir:

“...Yani kendi adıma ciddi bir problem yaşadığımı hatırlamıyorum açıkçası bunca yıldır. Ama zaten hoca olumluysa ve pozitifse bir şekilde aynı şekilde karşılık alıyor diye düşünüyorum. Bilmiyorum hani böyle bir etki tepki. O yansıyor enerji. Sadece bizim derslerimiz daha çok yani eleştiri çok önemli olduğu için bizim öğretim biçimimizde yöntemlerimizde. Bazı çocuk doğası gereği eleştiriye kapalı kaldıramıyor. Halbuki

eleştirilerle tabii ki üslubunuz, dozunuz hepsi etkili, hepsi önemli. Hani bir yerden yere vurmak var. Bir de düzgünce söylemek var. Hepsi önemli. Eğer hoca öğrenci arasındaki o iletişim iyiye çok da sorun yaşanmıyor...”.

Ö2 ise görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Kaygıları giderebilmesi için buradaki partnerlerden bir tanesi hoca, bir tanesi de öğrenci ve olarak gerçekleşiyor. Ortamın aslında bunu taşıyabilmesinde en çok öğrenci ve öğretmenin grup ilişkilerinin daha dinamik seviyede olması lazım. Bir de düzey konusu söz konusu. Yani insanların birbirlerini tanımaları önemli o zaman aynı dili konuşuyor oluyoruz. Hoca ve öğrenci olarak. Hocalar bu konuda zaten dikkat ederseniz bir ayırım yapmıyorlar. Ayrımları ancak ne oluyor? İlgili, ilgisiz öğrencileri aslında kendine saygısızlık olarak gördükleri için. Çünkü ilgili olan öğrenci öğretmeni ya da hocayı biraz daha ne yapıyor? Çalışmaya teşvik ediyor. Evet. O gün gelirken biraz daha iyi adımlarla gelmesine neden oluyor...”.

Ö3 bu konu hakkında görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Hani dinlemek, hani sadece konuşmak da değil. Karşıdakini dikkatle dinlemek. Bir konu hakkında sorgulamalar yapmak, soruları ortaya koymak, yanıtlar bulmaya çalışmak. Ve bunu bireysel de yapabilirim öğrencilerle. Büyük grupla da yapabilirim. Yani o işte projeyi verdiğimdeki kaotik durumu, onların kafalarındaki motivasyon eğer düştüyse o projeye dair. Bu şekilde çözmeye çalışıyorlar. Bireysel ya da grup içerisinde sohbetler, tartışmalar, geziler gibi şeylerle hani çeşitlendirmeye çalışarak olabildiğince buradaki şeye özet olarak baktığımda kişilerin birbirleriyle geçirdikleri vakit niteliği çok önemlidir ya. İşte bu istersen anne çocuk olsun, istersen sevgili geçirdiğin vakit olsun, istersen öğrencinle geçirdiğin vakit. Vakti nitelikli geçirdiğin zaman ve bu niteliği arttırabileceğini düşündüğün şeyler neler? Onları uyguladığın zaman sanki motivasyondaki o sıkıntıları hani süreci daha nitelikli hale getirebiliyoruz. Uzun vadede, kısa vadede değil belki ama uzun vadede de kariyer planlarındaki kimlik gelişimlerinde etki edebilirim. Edebilme ihtimalini yükseltmiş oluyorum. Ettiğimi söyleyemem ama edebilme ihtimalini yükseldiğini düşünüyorum. Ama şey değil tabii ki. Hani bu bir formüldür. Bunu yapınca evet hepsi oldu mu? Hayır. Olmayabiliyor. Ama sonuçta şu var. Benim öngördüğüm bir şey var ve bu konuda bir mücadele veriyorum. O mücadeleye karşıdaki öğrenci inanıyorsa eğer onlar da o mücadelenin içine girip belki ben neden değilim. Sadece küçük bir inanma duygusuyla kendi kendini geliştiriyor belki orada. Sevebilme ihtimalini var ya. Ben hani bu ihtimali sevdim.”.

Ayrıca Ö3 şu görüşleri bildirmiştir:

“Her zaman da ifade ederim. Sen hani bir şeyi öngörüyorsun? Vermeye çalışıyorsun hani. Vermeye değil de yani böyle didaktik bir şekilde değil de hani onların sezgileriyle, kendi sorgulamalarıyla fark etmelerini sağlamaya çalışıyorsun. Ama bir yandan dönükler geliyor ya sana da. Olumlu ya da olumsuz. Ve oradan senin öğrendiğin şeyler de oluyor. Hani sadece öğrenci öğrenmiyor. Yani öğretmen de öyle. Yani birbirimize açık olmamız gerekiyor. Ne konuda açık olma? İyi niyetimiz konusunda açık gerekiyor. Hani yaş ya da belli bir

uzmanlıkla bakıp kendini hiyerarşik olarak bir yere konumlandığı zaman hani hayatın gerisinde kalan güzellikleri yakalamayı engelleyecek tutumlardan kaçınmanız gerekiyor. Hani ben öğrencilerimden de çok şey öğrendim. Bu karşılıklı oldu yani. Çocuklar birbirlerinden öğrendiler. Yani öyle ben öyle hani nasıl diyeyim? Öyle algıladım en azından. Realitede böyle midir bilemiyorum ama algıladığım şeyler de vardı bu yönde. Hani o öğrenmeler de güzeldi. Bazen şu da vardı. Bir konuyu merak ettiğimde onlarla konuşurken, tartışırken doğrudan ya da hani dersin konusu olsun ya da olmasın. Şey yaparken bilmediğim konuda onların bilgi verdiğini gördüm. Bu da güzel bir şey. Bunlar güzeldi. Sonra tabii ki bu şey olmuyor. Sınıfta gelip ya da ikide benim ana sanat atölyeme gelip dörtte kesilen pastalar gibi değil. İnsan ilişkileri bunlar. Bu ilişkiler bağlar, güçlü ya da zayıf bir şekilde devam ediyor. Ve burada resim atölye dersinden mezun olan öğrencilerim ve şimdi meslektaşlarım olan öğretmen adayları kimisi akademisyen olanlar da var. Baktığım zaman aramızdaki diyalogda yaptıkları öğretmenlikle, açtıkları sergilerle, sanatçı kimlikleriyle, gurur duyduğum insanlar olduğunu görüyorum. Ve şey o motivasyon sadece işte hani belirlemiş olduğumuz akademik takvimle sınırlı kalmıyor. Hani zaman aralığı açısından baktığımızda bu birbirimizin hayatına girdiğimiz andan itibaren belki de ölene kadar devam edecek bir ilişki ve bağ oluşmaya başlıyor. Motivasyon bence oralara kadar uzanıyor. Hani mezun edildiğinde ya da bir on yıl geçtikten sonra sen onu unutmuyorsun ya da o seni unutmuyor. Uzaktan birbirinizi takip ediyorsunuz. Hal, hatır soruyorsunuz. Yaptıklarınla gurur duyuyorsun. Bir şeyler yapmak istediğinde diyorsun ki sırtıma ben şu öğrencilerime verirsem, onlarla bu projeyi yaparsam güzel şeyler çıkar diye biliyorum. Ya da o senin desteğini isteyebiliyor. Yani o bağlar da devam ediyor. Bunların hepsi bence motivasyon ve odaklanmanın ileriki süreçteki ürünleri olarak ifade edebilirim.”.

Simbiyoz tanımı ortak yaşam anlamına gelmektedir. Ortak yaşam alanında yardımlaşarak yaşamak. Hoca-öğrenci arası simbiyoz ise ortaklaşa bir alanda yardımlaşarak bu süreci sürdürmeleri. Karşılıklı fayda alacakları eylemleri olmaları anlamına gelmektedir. Öğretim elemanları bu alt tema altında öğrencilerle karşılıklı yardımlaşarak kendilerinin de birçok şey öğrendiklerini ve öğrencilerine birçok şey öğrettiklerini belirtmişlerdir. Hoca öğrenci arasındaki simbiyozun sanatsal süreçte ki motivasyon ve odaklanmaya katkıda bulunduğunu vurgulamışlardır.

‘Öğrencilerin alanında uzman kişilerden edindiği deneyimin önemi’ alt teması bağlamında Ö5 şu görüşleri bildirmiştir:

“...Bunun dışında önceden seminerler düzenlenirdi, konferanslar verilirdi, davetli sanatçılar olurdu. Bu işi bilen kişilerin bir saatlik konuşması bile öğrencilerin motivasyonunu artırıcı çok önemli bir şeydi. Çünkü şöyle bir şey oluyor, hocasına alıştığı için artık bizim söylediğimiz şeyler rutin hale geliyor. Bizim söylediğimizi başka yerden gelen bir misafir diyelim. Biz aynı şeyi söyleyelim istersek. Ona şey oluyor yani sağlaması yapılmış gibi. O onaylıyor artık. Ha demek ki bu doğruymuş. Söylemek istediğim bu tür yan etkinliklerini

de yapılamıyor olması da biraz daha hani odaklanmaya ya da motivasyonlu etkileyen önemli şeylerden.”

Öğretim elemanı alanımızla ilgili seminerlerin, konferansların sanatsal süreçte olumlu bir şekilde etkilediğini belirtmiştir. Davet edilen misafir sanatçılardan alınan ilham ve bilgilerin sanatsal süreçteki motivasyon ve odaklanmayı olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir.

‘Teknolojinin motivasyon üzerindeki etkisi’ alt teması bağlamında Ö5 şu ifadeleri kullanmıştır:

“...Başka biraz kolay kaçma şunu da belirteyim bu önemli olur mu bilmiyorum ama fotoğraftan resim yapma bu benim motivasyonumu düşürüyor. Şimdi desen dersinde bile gözleme dayalı bir eğitim aslında biliyorsun. Fotoğrafını çekiyorlar dersteyken telefona bakıp yapıyorlar. Yani işte bu tür şeyler yani aslında biraz kendilerini kandırıyorlar. O anlamda da bu şeyleri hatırlattığım zaman da motivasyon düşüyor. Yani aslında teknolojiyle ilgili. Teknoloji onların yoğunlaşamamasına da bence neden oluyor. Çoklu seçenek var çünkü. Birçok alternatif var. Ama o alternatifler içerisinde bence seçememe, doğru yolu seçememe gibi bir şeyleri de var. Bence bu da bir motivasyon düşürücü. Yani teknoloji tamam kullanabildiğin ölçüde gerçekten sana birçok şey avantaj sağlayabilir ama klasik bir ana sanat eğitimi anlamında gerçekten artık gözlemi bırakmış gibiler. Bakmıyorlar artık. Modele bakmıyorlar. Bunlar da olumsuz.”

Bu bağlamda teknolojinin olumsuz bir yansımasından bahsedebiliriz. Öğretim elemanı öğrencilerin teknolojiyi olumsuz bir yönde kullandığını ve bu durum onların sanatsal sürecinde olumsuz yansımaları olacağını savunmuştur. Ayrıca öğretim elemanın bu durumun kendisini de motivasyon olarak olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

‘Disiplinler arası öğrenimin önemi’ alt teması bağlamında Ö2 şu görüşleri ifade etmiştir:

“...Motivasyon kaynaklarının artırılabilmesi için bölümün dışındaki alanlardan da dersler almak da önemli. Yani bizim diğer alanlara girerek o alanlardaki işte birtakım bilgileri kendi alanımızın transfer ettiğimiz zaman evrenimizin ne kadar geliştiğini görebiliyoruz. Diğer insanlar neler yapıyor onları gözlemleme şansımız oluyor. Yani biz çok yönlü bir bakış açısına sahip olma şansına sahip oluyoruz şimdi. Motivasyon kaynağında bir sorun yaşamıyoruz...”

Öğretim elemanı motivasyon kaynağı olarak başka bölümlerden dersler almanın önemini vurgulamıştır. Disiplinler arası öğrenimin kendi alanımızı geliştirmek adına önemli bir kaynak olduğunu vurgulamaktadır. Bu durumun çok yönlü bir bakış açısına sahip olmak adına önemli olduğunu bu durumda motivasyon ve odaklanma üzerinde yansımalarının olduğunu belirtmiştir.

‘Ana sanat atölye derslerindeki öğrencilerin sanatsal süreçlerinde motivasyon ve odaklanmalarına ilişkin problemler’ ana temasından birçok yansıma bulunmuştur. Bu yansımalar alt temalar çerçevesinde ele alınmış ve yorumlanmıştır. Alt temalar ise Tablo 5.11’de gösterilmiştir.

Tablo 5.11. Öğretim elemanlarının ana sanat atölye derslerindeki öğrencilerin sanatsal süreçlerinde motivasyon ve odaklanmalarına ilişkin problemlere yönelik alt temalar

	Alt tema	Katılımcılar
Ana sanat atölye derslerindeki öğrencilerin sanatsal süreçlerinde motivasyon ve odaklanmalarına ilişkin problemler	Öğrencilerin üniversite hakkında olan beklentilerinin karşılanamamasına dair problemler	Ö1
	Alanı benimsememek ve hazır bulunuşluk eksikliği	Ö4
	Sanatsal süreçte öğrencinin kişisel motivasyonunun düşük olması	Ö1
	Öğrencinin fiziksel ortamının yetersizliği	Ö1;Ö4
	Ana sanat atölye ders saatlerinin kısa oluşunun olumsuz yansımaları	Ö1;Ö5
	Ana sanat atölyesi dersini destekleyici derslerin programlarda az oluşu	Ö5
	Mesai saatleri dışında öğrencilerin atölyede çalışamaması	Ö5
	Atölye derslerine yeterli önem verilmemesinin olumsuz yansımaları	Ö5
	Hoca-öğrenci arası simbiyoz problemi	Ö3
	Hocanın motivasyon kaybının olumsuz yansımaları	Ö3;Ö5
	Mezun olduktan sonra iş bulma problemleri	Ö3;Ö4

‘Öğrencinin fiziksel ortamının yetersizliği’ alt teması kapsamında Ö1 şu ifadeleri kullanmıştır:

“...Tabii biz buradaki kısmını görüyoruz. Evi görmüyoruz. Hani çocuğun yurtta ya da evde çalışma ortamı yoksa öyle öğrencilerim de oldu. Evinde tek bir odada, üç kardeş, anne yaşıyordu, masa yok bizim her işimiz masada yapılıyor. Yani birçok faktör var. Motivasyon açısından...”.

Öğretim elemanı bu konu kapsamında motivasyon ve odaklamanın atölye dışı da etmenleri olduğunu ve bu etmenlerden biride öğrencinin fiziksel ortam yetersizliği olduğunu vurgulamıştır.

‘Öğrencilerin üniversite hakkında olan beklentilerinin karşılanamamasına dair problemler’ alt teması bağlamında Ö4 şu ifadeleri kullanmıştır:

“...Sonra başka bir hayal kırıklığı yaşıyor burada. Bu da tamamen bizim liselerimizin ve üniversitelerimizin öğrenciye yaklaşımdaki farklılıkların farklılığından kaynaklanıyor. Lise öğrenci benim dediğimi yap diyor. Lise genel olarak. Yani diyor ki sen bugün bunu yap.

Haftaya ödevin şu. Şunu yap. Şunu araştır. Hatta bazen diyor ki onu araştırma. Bunu araştır. Üniversite ise hiç öğrenciyi böyle didiklemiyor. Çalıştın mı, yaptın mı, yapmadın mı? Getir kontrol edeceğim demiyor. Üniversitedeki hocalar. Çünkü burada biz diyoruz ki artık yetişkin on yedi, on sekiz yaşında insanlar bunlar. Ne öğrenmek istediklerini? Görsel tasarım alanında nasıl bir yol çizmek istediklerini kendileri belli oranda biliyorlardır. Dolayısıyla şunu yap bunu yap demek yerine sen ne yapmak istiyorsun? Şimdi ikinci bir önemli hayal kırıklığına uğruyor öğrenciler. Çünkü belki de buraya gelene kadar hiç kimse onlara sen ne yapmak istiyorsun? Görsel tasarım kocaman bir alan. Sen bunun neresinden tutmak istiyorsun demiyor. Sonra yani burada da bir öğrencinin beklentisiyle, üniversitenin sunduğu arasında ben öğrenci işte bize şunu yaptıracak hoca, bunu yaptıracak, şöyle yaptıracak, böyle yaptıracak diye düşünüyor. Atölye derslerinde. Oysa hoca üniversite mantığında size bunu bunu filan sen yapacaksın, yapacaksın, yapacaksın. Hoca da diyecek ki bir de şöyle dene bakalım diyecek. Dolayısıyla orada da bir uyumsuzluk oluyor. Bu motivasyonu düşürüyor. Her öğrenci bununla baş edemiyor. Yani diyor ki ya ben lisede ne güzel rahattım. Kendim düşünmem filan gerekmiyordu. Hocalar bana şöyle yap, böyle yap. Burayı sarı boya, burayı mavi boya. Ondan yapma, bundan yap. Şeklinde sürekli komutlar vererek ben de edilgen bir biçimde, pasif bir biçimde, onları uygulayarak buraya kadar geldim. E şimdi ben bilmiyorum ki ne istediğimi. Yani hoca da bizi biraz fazla serbest bırakıyor. Şimdi biz ne yapacağız? Benim kafam karıştı. Böyle bir kafa karışıklığı, motivasyon düşürücü bir kafa karışıklığı oluyor bence...”.

Öğretim elemanı Ö4 söyledikleri bağlamında öğrencilerin hazır düşünceye alıştıkları ve bu alışkanlıklarını üniversitede devam ettiremedikleri için motivasyon ve odaklanma konusunda problemler yaşadığını vurgulamıştır. Eski alışkanlıklarını üniversitede devam ettireceğini düşünen öğrenci üniversiteye belli bir ön yargı ile gelmekte ve bunu karşılayamadığında motivasyon ve odaklanma problemleri yaşadığı belirtilmiştir.

‘Alanı benimsememek ve hazır bulunuşluk eksikliği’ alt teması altında Ö1 şu görüşleri aktarmıştır:

“...Bunların yanına karışık belki söylüyorum ama öğrencinin burayı severek, isteyerek buraya gelmiş olması da çok önemli. Hazır bulunuşluk, isteyerek o gelme, o kadar çok şeyi kolaylaştırıyor ki sonrası için. Zaten baştan motivasyon var yani. Ona göre başlıyor ve devamı da öyle geliyor. Ama öğrenci burayı istemiyorsa ki öyle öyle öğrencilerimiz de oldu mesela bir yıl okuyup güzel sanatlara geçen ya da il değiştiren az ama oldu. Onlarla hani daha zorlaşıyor bu iş. Ne yapsanız zaten başta bir eksiyle başlıyorlar. Çok fazla faktör var. Kişilik özellikleri. Yani hepsi etkili.”.

Öğretim elemanı Ö1 bu konuda öğrencilerin alanı benimsememe ve hazır bulunuşluk düzeylerinin eksik olmasının sonucu olarak motivasyon ve odaklanma

problemlerinin doğduğunu belirtmiştir. Bu durum atölye derslerinde motivasyon ve odaklanma sürecine de olumsuz etkide bulunmaktadır.

‘Sanatsal süreçte öğrencinin kişisel motivasyonunun düşük olması’ alt teması bağlamında Ö1 şu ifadeleri kullanmıştır:

“...Ha bazen dediğim gibi benim bir kere yani bir grubum öyleydi mesela. Her öğrencinin modu çok düşüktü. Enerjisi yoktu. Şimdi atölyede öyle öğrenci de olur dinamik öğrenci de olur. Bunlar birbirlerinin etkiler ve derslerin daha aktif, daha genele yansır bu motivasyonu yüksek öğrenciler. Ama herkes çalışmak istemiyor, dipteyse o zaman biraz olay zorlaşıyor. Ama orada da işte hocaya çok iş düşüyor. Ne yapılabilir? Oturup düşünüyor. Evet ben o yıl mesela İstanbul'a müzelere sergiler yapmıştım. İşte atölye içinde kahvaltılar ya da işte öyle şeyler planlıyorduk. Belki daha çok sohbet. Hani sadece öğretim değil. Bir o türlü dengeyi sağlamaya çalışılıyor.”.

Ö4 ise bu konu hakkında şu görüşleri ifade etmiştir:

“...Motivasyonu olmayan, demin saydığım sebeplerden dolayı motivasyonu düşük olan öğrencinin motivasyonunu yükseltmek çok zor. Evet ama bir şekilde aradan kaynamış resim sergisiyle işte efendim belki sanatçı olma hevesiyle buraya gelen zaten motivasyonu biraz yüksek olan öğrencilerle ve öğrencilerin motivasyonunu yükseltmek çok daha kolay. Düşük olan öğrenciyi motive etmek çok zor...”.

Bu ifadelerin ardından öğrencileri kişisel motivasyonlarının düşük olmasının sonucunda genel bağlamda sanatsal sürecinde motivasyon ve odaklanma problemleri yaşadığı ve bu durumu düzeltmek için çabaladıklarını vurgulamışlardır.

‘Ana sanat atölye ders saatlerinin kısa oluşunun olumsuz yansımaları’ alt teması kapsamına Ö1 şu görüşleri ifade etmiştir:

“...Bu gerçekten çok önemli bunun için de atölyede geçirilen zaman. O da çok önemli. Şimdi ders programlarımıza bakıyorum. Beş saat atölye programı o beş saatin beş saati bile yapılamıyor. Saatten dolayı. Öyle olunca o kadar az bir zaman paylaşıyor ki yani araları falan da çıkartalım dört saat gibi bir şey haftalık. Bu atölye dersi için çok çok az. Yani atölye dersinde ne vereceksiniz? Ne sağlayacaksınız? Nasıl bir motivasyon oluşacak? Yani bu da bence olumsuz etkileyen bir faktör. Şöyle düşün, benim öğrenciliğimde bizim sabah girerdik akşama kadar atölyede kalırdık. Haftanın beş günü derslerimize de oradan giderdik. Hani iki saatlik diyelim bir eğitim dersimiz var oradan giderdik. Hani o kadar uzun olması beklenemez. Gerçekçi de değil. Ama şu anki durumda çok yetersiz diye düşünüyorum. Hani atölyede çok zaman geçirilince orayı benimsemek de kolaylaşıyor ve aidiyet duygusu geliyor çocuklarda, öğrencilerde. Bu da çok önemli. Hemen her şeye alışıyoruz, kabulleniyoruz. Sonra buraya gelirken mesela ders saatlerim daha az geçmişe göre. O bile böyle benim motivasyonumu kırıyor. Yani geçirilen zamanla birlikte yaşantılar var. Dolayısıyla ders saatlerinin kısalığı da olumsuz etkiliyor diye düşünüyorum...”.

Ö5 ise şu ifadeleri kullanmıştır:

“...İkincisi saati düşürüldü. Şimdi ben sana şöyle bir örnek vereyim ben bu okuldan mezunum. Biz on sekiz saate yakın ana sanat dersi alıyorduk. On sekiz saat. Bu da üç günlük eder. Şimdi düşünün kaç saate indi, altı saate indi. Değil mi? Altı saate indi. O da işte bir saati de öyle gidiyor. Erken işte gelme, toparlanma, gitme. Bir saati de oradan gidiyor. Beş saate düşürülmesi çok kötü. Yani öğrenci hazırlığını mı yapacak? yani mekanını hazırlamak bile zaman. Şimdi bir resme başla desem yani o zaten bir saati de oradan gidiyor. Yok sağı solu düzelteyim. Geriye kalıyor üç saat. Üç saatte. Yani yapılabilir mi? O yüzden beş saatin yeterli olduğunu ben hiçbir zaman düşünmüyorum. Yani bunun bir kere en azından bir güne yayacak şekilde sekiz saat mi? Sekiz saate çıkarılabilir. Bir gün onunla uğraşsın. Yani yarım gün bu kesinlikle olmuyor.”.

Ayrıca Ö5 şu görüşlerden bahsetmiştir:

“...Ben bu konuda zorladıklarını düşünüyorum. Gerçekten fark ediyorum yani. Önceki dönemlerle hep karşılaştırıyorum. Eskiyle yeni iyi ama zorlanıyorlar. Şimdi ben bizim uygulamalı çalışma altı saat olduğu için eve taşıyor. Mecburen. Bunu yapmak zorundasınız. Çünkü bir tane tuval resminin ya da tuval olması da gerekmiyor. Herhangi bir yüzey üzerinde yapılan bir resim bir zaman gerektiriyor. Çünkü bir süreç içerisinde olması gerekir. Bizim gibi ders bu ana sanat atölye dersleri uygulama dersleri. Uygulama dersleri de belli bir süreç mecburen alacak. Bu anlamda da hani ben kendi adıma söyleyeyim. Ben sonuç odaklı çalıştırmıyorum. Süreç yani bu sürecin geçmesi gerekiyor. Yoksa bugün anlattığını öğrenci ilk anda tamam anladım diyor. Ama anladım demesiyle onu uygulayarak yapması aynı şey değil. Uygularken birçok sorun çıkıyor. Yani en ufak bir sorun. Onu çözemediği zaman zaten başka bir aşamaya geçemiyor. O yüzden bir sürecin geçmesi gerekiyor. Küçük bir resim bile olsa zaman gerekiyor. Belki başkaları o yarım saatte biter gibi düşünebilir. Ama bu sonuç odaklı bir düşünce. Biz öğrenme odaklı bir düşünceyi sergiliyorsak eğer onun için bir zaman harcamak zorundayız. Altı saat yetmiyor. Dışarıya taşıyor. Burada ne oluyor? İşte tuvalini getiriyor, götürüyor. Bizden izin almak zorunda kalıyor. Bir şey daha söyleyeyim bu da çok önemli...”.

Öğretim elemanları görüşler bağlamında ana sanat atölye dersinde şu an uygulanan ders saati uygulamasının yeterli olmadığını ve bu kısa süre nedeniyle sanatsal sürecin olumsuz etkilendiğinden bahsetmektedirler. Sanat ürünü çıkarma süresinin bir süreç olduğunu ve kısa bir zaman içerisinde sıkıştırılmak istendiğinde öğrencilerin motivasyon ve odaklanma problemleri yaşadıklarını vurgulamışlardır.

‘Ana sanat atölyesi dersini destekleyici derslerin programlarda az oluşu’ alt teması bağlamında Ö5 şu ifadeleri kullanmıştır:

“...Bizde seçmeli ders var biliyorsun. Bunlar daha çok destekleyici yönde yani. Mesela çözümsel desen. Ana sanatı destekleyici bir çalışmaydı. Desenini destekleyici bir ders. Kaç senedir çözümsel desen dersi açılmıyor mesela. Bu bile aslında bir motivasyon problemi...”.

‘Mesai saatleri dışında öğrencilerin atölyede çalışamaması’ alt teması kapsamında Ö5 şu görüşleri paylaşmıştır:

“...Önceden mesai saati dışında burada çalışılabiliyordu. Yani burada altıdan sonra gelip bir iki saat çalışabiliyorlardı. Hafta sonları gelip çalışabiliyorlardı. Yani ders saati fazla olduğu halde bunu yapıyorlardır. Artık hafta sonları gelemesiniz denildi. Ve mesai dışında da ancak yanınızda bir hoca olursa olabilir denildi. Ama hocanın da kendi özel işleri olabilir. O anlamda fazladan da burada çalışmıyorlar. Burada hazır bir atölye düzeni var. Şimdi evde çalışmış olsa evi kirletmemek gibi bir şeyi olacak yeniden ortamını düzenleyecek. Bitirdikten sonra onu toparlayacak. Bir kenara koyacak. Bunlar da zaman harcayıcı şeyler. Bunların önemli olduğunu düşünüyorum...”.

Ö5 bu konu bağlamında öğrencilerin atölyeyi yeteri kadar kullanamadıklarını vurgulamıştır. Öğrencilerin mesai saatleri dışında da atölyeden yararlanması gerektiğinden bahsetmiştir. Bunun sonucunda Sanat ürünü üretme sürecinin belli bir zaman aldığını ve bu süreci ev ortamında yapmaya çalışıldığında problemler yarattığını belirtmiştir.

‘Atölye derslerine yeterli önem verilmemesinin olumsuz yansımaları’ alt teması kapsamında Ö5 şu görüşleri ifade etmiştir:

“...Keşke şeye dönülse. Yani şu atölyelerin boş kalmaması. Bunu her zaman söylüyorum ama öğrencilere, gelin diyorum. Yani dersinizin boş olduğu zaman. Ama gelemiyorlar. Nedenini soruyorum. Yoğun olduklarını söylüyorlar. Yani şu atölye değerli bir yer. Çok değerli kullanamıyorlar. Yani sağlayamıyorlar bir türlü. Sağlamaya çalışıyorlar zorlamayla. Yani hak da veriyorum aslında. Öğrencilere bu konuda hak da veriyorum. Nereye koşacaklarını da şaşırtıyorlar.”.

Öğretim elemanı Ö5 atölyelerin sanatsal süreç için çok önemli bir yer olduğunu ve atölyede geçirilen zamanı yeterli kadar önem verilmediğini vurgulamıştır. Atölyenin yeteri kadar kullanılamamasının hem hoca hem öğrenci motivasyonunda problemler yarattığı belirtilmiştir.

‘Hoca-öğrenci arası simbiyoz problemi’ alt teması bağlamında Ö3 şu görüşleri ifade etmiştir:

“...Motivasyon karşılıklı ya da tek taraflı olarak düştüğü zaman tarafların gerilmesi, yani aradaki diyalogun gerilmesine neden oluyor. Hani burada yaşanan problem herhalde bu oluyor. Bir de bunun yanı sıra tabii bu gerginlik. Kişiler arasındaki ilişkiyi olumsuz etkilemesinin yanı sıra bir eğitim sürecinden geçiyoruz ya, eğitim sürecinin, yani az önce söylediğim şeye gidiyor yine. Eğitim sürecinin de yeterli bir şekilde verilememesine neden oluyor tabii ki. Kişi de alması gereken edinimleri kazanamıyor. Hoca da amaçlarını gerçekleştirme konusunda sıkıntılar yaşamaya başlıyor. Yani problemler bunlar oluyor. Çünkü şey evet motivasyonda görünürde düşüklük var. Ama bunun içerisinde az da olsa

küçük örnekler de var. Hani bu motivasyon ve odaklanma sağlandığı takdirde, o gerilim oluşmuyor. O diyalog daha sağlıklı kurulmaya başlıyor ve bazen şu da oluyor. O da çok güzel bir şey. Hani onu da söylemek isterim...”.

Öğretim elemanı Ö3 karşılıklı yararlı etkileşimin düşmesinin iki taraf içinde motivasyon ve odaklanma kaybına neden olduğu vurgulanmıştır. Ve bu durumun eğitimde de aksamalara neden olduğundan bahsetmiştir. Atölye derslerinde bu simbiyoz ve motivasyon sağlandığında sanatsal sürecin daha olumlu gittiğinden bahsetmiştir.

‘Hocanın motivasyon kaybının olumsuz yansımaları’ alt teması bağlamında Ö3 şu ifadeleri belirtmiştir:

“...Hani bu sefer de kimlikler üzerinden gidelim. Nedir kimlikler? İşte atölyeye girildiğinde öğrenciler ve öğretmen var. Bu açıdan bakıldığında öğrencilerin motivasyonu düşük olunca yaşadığı problemler var. Hocanın yaşadığı problemler var. Öğrenciler motivasyon tabii şimdi motivasyonun düşük olduğu için problem oluyor. O yönden bakmak ve oradan cevaplamak gerekiyor. Motivasyon düşük olduğunda birincisi zaten hani daha böyle niceliksel anlamda değerlendirecek devamsızlık yapıyor öğrenci. İkincisi verilen proje ödev gibi şeyleri sorumlulukları yerine getirmiyor. Hani o bu sorumluluklarda işte yeterli sayıda üretmeme, niteliklerin azalması gibi öğrenci bazından bakıldığında ama bunlar bir şekilde aslında dersin öğretmenini, hocasını da etkiliyor. Hani öğrencinin gelmemesi bizim de tasamız oluyor. Neden gelmiyor acaba? Hani buna yönelik de biz bir strateji ya da yöntem değiştirmeyi de hani böyle bir problem yaşıyorsak ne yapıyor hoca? Yöntemini değiştirmeye çalışıyor. Farklı açılardan eğitim öğretim sürecini planlamaya çalışıyor. Bu şeyleri azaltmaya, problemleri azaltmaya çalışıyor. O başka bir durum tabii. Onun dışında tabii ki bu ne oluyor? Bu tür şeyler bir süre sonra kişiler arası diyalogda diyalogun gerilmesine neden oluyor. Bunlar problem tabii ki. Bu böyle bir şey. Öğrenci bunları gerçekleştirmediği zaman kişisel ve uzmanlık alanı itibarıyla gelişimin de sekteler oluşmaya başlıyor. Sekteye uğruyor. Bu da bir problem. Başka yine eklerim aklıma gelirse. Hoca açısından düşündüğümüzde tabii ki biz şey yapmıyoruz. Yıllardır artık ya da uzmanlığımızın getirdiği şeyle problemle karşılaşmak bir gerçek. Problemle karşılaşır. Hani karşılaştım ay tamam öldüm bittim gibi bir şeyimiz olamaz. Bunun bilincindeyiz. Ve yıllara ilerledikçe de şey oluyor. Deneyim de kazanıyorsun. Önce bir duyguyla hareket. Bunu böyle tabii ki bu savaşı burada hemen bitirmeyeceğim. Mücadeleyi vereceğim diye duyguyla hareket ediyorsun. Ama zamanla deneyim kazandıkça uzmanlığınla hareket etmeye başlıyorsun. Nereye gelecektim? Hani çocuklardaki motivasyonun düşüklüğü nedeniyle tabii ki sen şey yapıyorsun. Bu sefer dersi vermekte ya da onlarla diyalog kurmakta bazen sıkıntı çekebiliyorsun. Eğer bu rutine binmiş bir şekilde çözülemeyen bir problem haline geliyorsa eğer işte devamsızlık, ödevlerin yapılmaması, diyalogların doğru kurulamaması, sağlıklı kurulamaması konusundaki problemler aşılamıyorsa bir süre sonra sende şey yapmaya başlıyorsun. Motivasyonun senin de düşmeye başlıyor. Hani bu öğrenci bazında yaşanan şeyler bir süre sonra dersin öğretmeni yani

öğretmeninde de motivasyon kaybına neden olabiliyor. Ve o sürecin sağlıklı işlemesi konusunda da problem yaratıyor. Problemler bunlar diyebilirim. Hani öğrenci bazında kariyer ve kişisel gelişimi için olabilecek yeterliliklerin kazanamaması bağlamında bir problem yaşanıyor. Hoca açısından dersin etkili bir şekilde yürütülmesinde ki sıkıntıların aşılabilmesi nedeniyle yine orada bir problem yaşanıyor...”.

Ö5 ise şu görüşleri ifade etmiştir:

“Aslında öğrenciler bazen bizim motivasyonumuzu azaltıyorlar. Biz gerçekten çabalamaya çalışıyoruz. Yani ben gerçekten bir şeyler vermeye uğraşıyorum. Yani küçücük bir şey bile kafasında kalsa mezun olduktan sonra ben onu bir şey öğrenmiş olarak, küçücük bir şey bile olsa. Gerçekten çok çaba harcıyorum. Ama bunun çabamın karşılığını alamadığım zaman da orada aramızda şey oluyor öğrenciyle hani belki zorluyorum gibi geliyor. Ama önceki dönemlerde ben daha fazla ödev istiyordum. Şu anda daha az ödev istediğim halde yani örneğin bir dönemde beş çalışma istiyorsam şimdi üç çalışma istiyorum yine zorlanıyorlar. Yani bu da bir sorun. Onların motivasyonu da belki ben onların harekete geçmesi için bazen kişiliklerine yönelik değil ama kızıyorum da. Yani kişiliklerine yönelik öyle bir şey yapmam ama hani belki bir şeyin yani şunu neden yapmadım bunu neden bunu sorarım soruyorum da. O zaman da onların motivasyonu düşüyor. Belki şöyle algılıyorlar hani kendi kişiliklerine yönelmiş bir şey olumsuz bir tavır olarak alıyorlar ama işte bu da motivasyon düşürücü bir şey...”

Öğretim elemanlarının öğrenciler derste yaşadıkları motivasyon ve odaklanma problemlerinin kendilerini de etkilediğinden bahsetmişlerdir. Bu durumun kendilerinde de motivasyon ve odaklanma kaybına neden olduğunu söylemişlerdir. Öğretim elemanlarının bu durumu toparlamak adına hemen fikirler ürettiklerini vurgulamışlardır. Genel bağlamda öğrencilerin motivasyon ve odaklanmalarının hocaların motivasyon ve odaklanmasına doğrusal anlamda etkilediği çıkarılmıştır.

‘Mezun olduktan sonra iş bulma problemleri’ alt teması kapsamında Ö3 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Genel anlamda bakıldığında öğretmen atamaları ve özelde de görsel sanatlar öğretmenleri atamalarındaki sayının düşük olması nedeniyle de motivasyonun düşük olduğunu görebiliyoruz. Yani çocuklar hani ben tamam buraya dört yıl emek vereceğim. Belki de güzel sanatlar lisesinde okudu ya da alanla ilgili bir liseyi okudu ya da bölümü okudu. Dört yılda orası var. Sekiz yıl emek vereceğim ama atanamayacağım. Düşüncesiyle yani böyle birazcık daha şey olan duygusal anlamda çabuk demoralize olabilen öğrenciler de motivasyonunda şey yaşanabiliyor. Düşüklük yaşanabiliyor diyebiliriz. Bu nedenle de o da tabii motivasyon olmayınca da odaklanma ya da hani sadece sanatsal ürünü ortaya çıkarma bu somut olarak görebildiğimiz yer. Bir de beyinde gerçekleşen ya da kişilik gelişiminde gerçekleşen kısmı var. Hani orada da bir şey oluşmuyor. İlerleme görülemeyebiliyor.”

Ö4 ise şu görüşleri paylaşmıştır:

“...Başka bir darbeyi de bizim bölümümüz öğretmen olmak olmamak meselelerinden yiyor. Belki bütün öğrencilerimiz öğretmen olmayı hep ilk başta sene birinci sene, ikinci sene düşünmüyor ama kafalarının bir yerinde biz bu okuldan mezun olsak bile bir şey olmamız çok zor düşüncesi var. Yani bu da motivasyonu olumsuz etkiliyor...”

Öğrencilerin genel anlamda bu alandan mezun olduklarında iş bulamama kaygılarını okul döneminde yaşamaya başladıklarını ve bu kaygının sanatsal süreçlerini etkilediğini vurgulamışlardır. Mezuniyet sonrası iş bulamama problemi sanatsal süreçteki motivasyon ve odaklanmayı olumsuz yönde etkilediği belirtilmiştir. Bu süreçte öğrenciler ders süreçlerine odaklanmak yerine mezun olduklarında nasıl iş bulacaklarına dair kaygılı dönemler yaşadıklarını ve bu da ders anlarından, sanatsal süreçlerinden uzaklaştıklarını belirtmişlerdir.

‘Ana sanat atölye derslerindeki sanatsal süreçlerindeki problemlere ilişkin öneriler’ ana temasından birçok yansıma bulunmuştur. Bu yansımalar alt temalar çerçevesinde ele alınmış ve yorumlanmıştır. Alt temalar ise Tablo 5.12.’de gösterilmiştir.

Tablo 5.12. Öğretim elemanlarının ana sanat atölye derslerindeki sanatsal süreçlerindeki motivasyon ve odaklanma problemlerine ilişkin önerilere yönelik alt temalar

	Alt tema	Katılımcılar
Ana sanat atölye derslerindeki sanatsal süreçlerindeki motivasyon ve odaklanma problemlerine ilişkin öneriler	Öğrencilerin kendi kişisel gelişimlerini ve alana yönelik perspektifini geliştirmesi	Ö4
	Öğrencilerin motivasyon ve odaklanma problemlerini kendi gözlemlemesi için deneyim sunulması	Ö3
	Alan konularında bilinçli ve araştırmacı öğrenci yetiştirmek	Ö1;Ö2
	Öğretmenlik deneyimlerinin artırılması	Ö5
	Hoca-öğrenci arasında olumlu iletişim	Ö2;Ö3;Ö4;Ö5
	Sanatsal sürecin sonucunda sanat ürününün sergilenmesi	Ö1;Ö2;Ö5

‘Öğrencilerin kendi kişisel gelişimlerini ve alana yönelik perspektifini geliştirmesi’ alt teması kapsamında Ö4 şu ifadelerde bulunmuştur:

“...Temel özelliklerden bir tanesi bu olmasına rağmen işte motivasyon dediğimiz şey buraya kendisini ait hissetmesi anlamı çıkıyor. Yani yapılan tüm çalışmalarda kendisinin bir kişilik geliştirmesi lazım. Yani burada öykünmeden başlayarak aslında kendi kişiliğini bulabilmesi için çok fazla uygulama öğrenmesi gerekir ki bunların arasından kendisine çok uygun olanları seçebilsin. Dolayısıyla yaptığımız her şey ilk işte çocukluğumuzdan itibaren çevremizi gözleyerek buna uygun davranışlar geliştirmek. Bunu biz öykünme diyoruz. Yani işte annemizden konuşma tarzını konuşma tarzı Urfa'ya gittiğinizde insanların neredeyse hep aynı gırtlakla konuştuğunu görebiliyorsunuz. Dolayısıyla atölyelere geldiğimizde de sorun

yine aynı şekilde. İşte hocaların da aslında kendi işte atölyeleri geçmişte bunun örnekleriyle dolu. Filanca atölyeden mezun olmak değil mi? Onlar için farklı bir şey. İşaret ederken aslında öyle olmadığını biliyoruz. Yani kişilik gelişimini engellediğini de görüyoruz. Filancanın atölyesinden mezun olmak, onun gibi yapmak anlamına gelmiyor. Dolayısıyla buradaki motivasyonun temel kaynağı kişinin kendi kendinin birtakım şeylerle ilişkisiyle, olumlama ilişkisine geçmesi. Yani buradaki yaptığı çalışmalar, işte sergilenmesi, diğer arkadaşları tarafından beğenilmesi, motivasyon kaynağı aslında. İşte bu teorik derslerde de aynı şekilde gerçekleşiyor. Ne kadar çok okuyorsanız o denli geniş perspektiften disiplinler arası bakmayı hedefliyorsunuz, görebiliyorsunuz. Bunun örneklerini diğer arkadaşlarınızla paylaşıyorsunuz. Dolayısıyla saygınlık aslında bilgiye karşı yapılan bir saygınlık olarak karşımıza çıkıyor. Bu da kişiliğimizi olumlu ya da olumsuz etkiliyor. Olumlu etkilemesi daha doğru. Çünkü oradaki yapılan şeyler nedir? Bu etkinlikte fikirlerin, bilgilerin aslında gezindiği bir arena gibi düşünülebilir. Bu açıdan kişinin kendisini yetiştirebilmesi için burada aldığı eğitimin aynı zamanda destekleyici bir eğitim olması anlamına geliyor...”.

Ayrıca Ö4 şu ifadeleri kullanmıştır:

“...Çünkü derslerimizde öğrencilerimizin hepsini biz bir bireyden çok katılımcı, bir partner olarak düşündüğümüz için. Derslerimiz çok daha iyi hale dönüşüyor. O da biraz da tabii insanın kendisini yetiştirmesiyle ilgili. Yani kendisini yeterli hissedebilmesi için yeterli altyapı ve çalışma saatini yüklemesine bağlı olarak geliyor. Yoksa ben bunu yaparım nasıl olsa demek yeterli olmuyor. O zaman çok kötü refüje olma şansı yakalıyorsun. Dolayısıyla bu yeteneklerimizi geliştirmek kendi elimizde. Bunun üzerine aktardığımız işte mesai aktardığımız saatler bize kendi alanımızda yeterli olmaya itiyor. Yani ben şunu da düşünüyorum. Her alanda en iyisi olmak için insanların çaba göstermesi gerekli. O zaman her şey biraz daha iyi hale gelecek. Ama bunun temelinde de yaşadığımız dünyayı ve geçmiş bilgileri biraz iyi öğrenmek, merak etmek duygusunu tatmin ederek yola devam etmek gerekiyor. Bunları yapabildiğimiz takdirde motivasyonda bir eksikliğimiz olmayacak...”.

Öğretim elemanı Ö4 genel bağlamda burada alınan sanat eğitimini destekleyici en önemli unsurun kişinin kendi kendini yetiştirebilmesi ve geliştirebilmesi olduğunu vurgulamaktadır. Öğrenciler merak duygularını, araştırma becerilerini, kişiler ile iletişimi konusunda kendini daha üst düzeye çıkartabildiği takdirde bir motivasyon veya odaklanma problemi yaşamayacağını vurgusunu yapmaktadır.

‘Öğrencilerin motivasyon ve odaklanma problemlerini kendi gözlemlemesi için deneyim sunulması’ alt teması bağlamında Ö3 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Motivasyonları ve odaklanmalarıyla ilgili bir problem yaşadığında projeler yaptırıyorum aslında. Bu projelerde de daha çok otobiyografik. Kendilerine odaklı bir çıkış noktasında uzaklaşan halkalar şeklinde, çevresi ve uzak geçmiş. Yakın geçmiş. Arasında ilişkilendirmeler kurmaları için. Doğrudan bunları vermem ama bu ilişkileri kurmaları yönünde sorular veririm. Tartışmalar oluştururuz. Ama ondan sonra da tabii ki ilk başta çok

zorlanıyorlar. Hani bu burada da belki bir motivasyon kaybı olabiliyor. Ben bunu motive olsunlar ve odaklansınlar diye yapıyorum ama şimdi benim geliştirdiğim bir bakış açısı içerisinde anlatırken bunu karşıdaki bunu anlamayabilir. Bu çok normal bir şey ve daha önce belki bu böyle bir proje sürecinden geçmedilerse eğer onlara çok kaotik geliyor bu. Peki şimdi nasıl olacak? Ve o zaman da motivasyon düşebiliyor. Ama ben olabildiğince o motivasyonu gidermeye çalışıyorum. Motivasyon eksikliğini ya da odaklanma eksikliğini...”.

Öğretim üyesi Ö3 burada öğrencilerin kendi sanatsal süreçlerini anlamaları adına otobiyografik bir proje çalışması yaptığından bahsetmiştir. Ve bunun sonucunda kendi motivasyon ve odaklanma problemlerini gözlemleme fırsatı bulduğundan bahsetmiştir.

‘Alan konularında bilinçli ve araştırmacı öğrenci yetiştirmek’ alt teması bağlamında Ö1 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Ben lise düzeyinde de yani buraya gelmeden önce de çocuğun bu alanda ne yapacağını iyi bilmesi gerekti düşünüyorum. Yani istekli olması bunların hepsi çok önemli. Artı bir şey daha söyleyeyim burada. Bence geçmiş ilköğretim, orta öğretimdeki akademik başarı bile önemli. Benim gözlemim akademik başarıyı yüksek çocukların Farkındalıkları da yüksek oluyor. Algıları da daha açık oluyor. Öğrenmeye de daha aç oluyorlar. Yani bunlar olmayınca iş zorlaşıyor. Yani demek istediğim farkında olacak. Neden burada? Ben söylüyorum mesela atıyorum. Bu hafta atölyede bir resim değerlendirirken diyorum ki mesela Cezanne'a bakın. Haftaya soruyorum. Baktın mı? Bakmamış. Şuna bak diyorum. Detay veriyorum soruyorum bakmamış. Mesela böyle de oluyor. Her öğrenci için değil ama olan öğrencim var. Şimdi yani işte o zaman birtakım şeylerde sorunlar başlıyor. Öğrenci de dediğim gibi farkındalığı yüksek, bilinçli, öğrenmeye açık olmalı. Ne yaptığını ne ettiğini farkında olmalı. O zaman daha bir öğrenme gerçekleşiyor diye düşünüyorum. Yani şöyle özellikle üniversite düzeyinde öyle düşünüyorum. İlköğretim, ortaöğretim daha farklı. Üniversitede hele hele elimizde şu küçük bilgisayarlar yani telefonlarımız varken bir tıkla bilgiye erişip ulaşıyoruz. Bilgi direkt verilerek değil de araştırmaya, öğrenmeye meraklı gençler oluşturmak çok önemli diye düşünüyorum.”.

Ö2 ise ifadelerini şu şekilde belirtmiştir:

“...İlköğretimde olduğu gibi burada da aynı şeylerin devam ettiğini görüyoruz. Yani öğrenci birebir kendisi yapması gerekiyor. Kendisine güvenmesi için yaptığı çalışmaların miktarını ve üzerinde zaman geçirmenin sağlamaları lazım. Yani cumartesi, pazar günü buraya gelerek çalışma yapmaları, onların öz güven eksikliklerini yani uygulamaya dayalı, işe dayalı olan eksikliklerini tamamlamaları açısından önemli olduğu kanısındayım. Derslerimizde zaten bunu şey yapıyoruz ve buradaki herkesin aslında kendi bir fikrinin olmasına çalışıyoruz. Yani bu fikrin etrafında kendisini tanımlayabilmesi için hani biz öyle diyoruz ya. Üniversite kişiliklerinin oluştuğu yer olarak değerlendiriyoruz. Dolayısıyla buradaki dört sene o kişiliğin oluşması için katkıda bulunan bir mekân, bir ortam haline dönüşmesi gerekli. Yani çocuk

burada. El işte istekli olduğu dönemde birtakım şeyleri hazır bulma gibi bir takım şeye de sahip olmalı. Yani hani biz şöyle varsa ve bu ülkede yaşamak ise bu ülkenin nimetlerinden de faydalanmak anlamına geliyor. Yani yatırımlarına ona göre yapmak zorundasınız. Dolayısıyla üniversiteden içeriye girdiğimizde bu bölüme geldiğimizde bu tür özelliklerini de burada oluşması gerekli. Yani bu ilişkileri zaten çok dar alanlara hapsetmeye çalışıyoruz...”.

Öğretim elemanları genel bağlamda öğrencilerin motivasyon kaynaklarının temel olarak alanı severek ve isteyerek gelmiş olması olduğunu vurgulamışlardır. Bu motivasyon kaynağını oluşturmak içinde öğrencilerin alanla ilgili olmaları gerektiğini ve araştırmacı, öğrenmeye istekli bir tutum sergilemesi gerektiğini belirtmişlerdir. Motivasyon ve odaklanma için alanı benimseyen ve araştırmacı tutumda öğrenciler yetiştirmek gerektiği önerisinde bulunmuşlardır.

‘Öğretmenlik deneyimlerinin artırılması’ alt teması bağlamında Ö5 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Şimdi bir kere zaman bu yetersiz. Kesinlikle yetersiz. Yani bunu neye göre beş saatte düşürdüler onu bilmiyorum ama şimdi şöyle buradan mezun olduğunda öğretmen olacaklar. Tamam öğretmen olacaklar ama bunu uygulayabilen öğrenci yani uygulamasını bilmeyen de maalesef az yani benim gözlemlerim öyle. Kuru bir bilgiyle geçiremiyorsunuz. Çünkü bilmeniz gerekiyor şeyi o oradaki anlatacağınız şey daha önce sizin deneyimlemiş olmanız gerekiyor. Aslında biz okullarda öğretmen olarak deneyimlerimizi biz paylaşıyoruz öğrencilerle. Konu ne olursa olsun. Konu hiç önemli değil. Yok belli bir konu verilir. Bu konuda resim yapılabilir. Ama bir malzemeyi kullanma onun o malzemeyi kullanırken karşılaştıkları sorunlar bir takım o çıkan sorunlara çözüm önerileri üretme ancak şey de olabilir. Daha önce bunu deneyimlediğiniz zaman olabilir...”.

Ö5 öğrencilerin motivasyon ve odaklanma kaynaklarından birinin de öğretmenlik yapma konusunda öğrencilerin yeterli olma isteği olduğunu belirtmiştir. Bu yeterliliği kazanmaları içinde öğretmenlik deneyimlerinin daha fazla olması gerektiğini vurgulamıştır.

‘Hoca-öğrenci arasında olumlu iletişim’ alt teması kapsamında Ö2 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“... Ama bunun arkasından gelen problem aslında tabii öğreticilerin biraz daha dikte etmeleri bazı şeyleri. İşte beğenmemesi, olmamış benzeri şeyleri söylemeleri gibi bir şeyler ders ve hocadan çekindikleri ve korktuklarını biliyorum. Dolayısıyla motivasyon konusu aslında orada sekteye uğruyor. Bunu önleyebilmek için aslında işte hocanın da giderek daha pozitif bir dil takılması gerektiği kanısındayım. Bu olumlu iletişim yapılan işlerdeki istekliliği arttırabilmenin yoludur...”.

Ö3 ise bu konu hakkında şu ifadeleri kullanmıştır:

“...Bence insanlar birbirlerini sevmeyi. Ya da anlamaya çalışmalı. Sevmek zorunda değil belki ama anlamaya çalışmalı. Hani bu pozitif hani negatifi çağdırmaktansa pozitif ya da nötr bile olmak bu anlamda önemli diye söyleyebilirim. İnsanların psikolojik durumları açısından bu şekilde. Tabii bu psikolojik durum düşünsel durumu da planlayan bir şey. Yani bu böyle düşündüğüm zaman diğer o birlikte iş yapacağım, eğitim vereceğim, eğitim alacak. Öğrencilerimin düşünsel anlamda yapmaları gerekenin planlanmasında da olumlu bir etkiye sağlayacaktır bu. Kişisel farklılıklarımızı birbirimizin fark etmemiz gerekecektir. Yani bir hoca bazından baktığında objektifinde her öğrenciyi aynı göremem. Bu istersem matematik sınıfı olsun matematik öğretimi gerçekleştireyim. Her birey birbirinden farklıdır ki sanat olduğu zaman bu birbirinden farklı olma, özne, birey olma durumu çok daha nettir ve kendi bakışımı şey yapmamalıyım. Bu da ne demek küçük ‘benler’ yaratmamalıyım. Karşıdakinin de kendine ait bir yaşamı olduğunu görüp. Benden bir şey umuyor çünkü. O umudun içerisinde o kimliğine katkı sağlamam gerekiyor yani. Farklı olduklarını kabul etmem gerekiyor ve o farklılıklarla eğitim vermem gerekiyor. Hani önerim o. Hani hocaya da öğrenci fark etmiyor. Birbirimizin farklı bireyler olduğumuzun farkına varmamız gerekiyor. Sanat tasarım süreci tabii ki hep bir tökezleme kalkma. Hep bir kaygı sürecidir. O süreçleri varlığını birlikte kabul edip birlikte düşüp kalkmaya birlikte dinlenmeye, birlikte üretmeye senkronize bir şekilde gidebilmeye açık olmamız gerekiyor...”.

Ö4 ise şu görüşleri paylaşmıştır:

“...Ben öğretmen olarak şöyle yapabilir miyim? hiç kimse motive değil. Onlar yaydı. Ben de yayayım. İşte yaparsanız olur gençler. Yapmazsanız olmaz filan. Böyle mi diyeceğim? Yok. Ben ne yapıyorum? Elimden geleni yapıyorum. Nasıl yapıyorum elimden geleni? Şimdi buradaki sorulardan. Odaklanma, motivasyon. Bireysel farklılıklara eğilmen gerekiyor. Öğrencinin birisi Adıyaman'dan geliyor. Başka birisi Bilecik'ten geliyor. Birisi İstanbul'dan geliyor. Birisi işte diyelim ki buradan geliyor. Eskişehir'den geliyor. Bir kere ufak ufak her birini tanıman lazım. Bu zaman gerektiriyor. Kendi motivasyonunu, eksikliğini kendi hayatındaki bir takım iniş çıkışları belli bir oranda geri plana atıp yani hoca olarak, öğrencinin onunla ilgilendiğini senin onunla ilgilendiğini, onu ciddiye aldığını, yaptığı işe yapamadığı işe kafa yorduğunu bilmesi lazım. Bunu öğretmeni hissettirmesi lazım. Bunu yaparken de biz de çok yaygın olarak yapılan kötöleme işte efendim eksik bulma, hata bulma. Yani gelmiş öğrenci. Zaten tedirgin. Desen dersinde. Ben birinci sınıf ilk gelen öğrenciler için de sen dersin veya ikinci sınıf ilk defa atölyeye başlayanlar için. Sürekli Bedri Rahmi'nin lafını söylüyorum. Yeni oğlan acemidir. Dolayısıyla resimde yanlış olmaz. İstedığınız gibi olur. İstemediğiniz gibi olur. Denemek çok çalışmak esas. Tabii bu çok çalışma meselesi konusunda ben öğrenciyi motive etmeye çalışıyorum...”.

Ö5 ise görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Hoca-öğrenci arasındaki diyalog. Bir kere biz duvar örmememiz gerekiyor. Bugüne kadar da çok da ördüğümüzü zannetmiyorum. Çünkü her öğrenci benim odama ya da başkalarının odası çat kapı girebilir. Yani öyle bir şey de yok. Mesafe yok. O anlamda. Yani o diyalogları

daha da etkili hale getirilebilir. Belli zamanlarda işte genellikle bu sergi ortamları oluyor ama bir araya gelip konuşmalar, asıl sorunlar orada çıkıyor. Yani benim şöyle bir sorunun var diyor. Asıl şeyler işte o ortamda çözülmeye çalışıyor. Çünkü hocayla öğrenci bu şekilde karşı karşıya geldiği zaman daha rahat davranıyor. O yüzden hoca-öğrenci arasındaki olumlu iletişim bir motivasyon kaynağı...”.

Öğretim elemanları genel bağlamda öğrencilerle olan iletişimlerinin bir motivasyon kaynağı olduğunu, öğrenciyi iyi tanıyıp analiz etmenin öğrenci ve hoca arasındaki olumlu etkileşimi attırdığını. Ve bu olumlu iletişimin öğrencinin sanatsal sürecindeki motivasyon ve odaklanmasına olumlu yansımaları olduğunu belirtmişlerdir.

‘Sanatsal sürecin sonucunda sanat ürününün sergilenmesi’ alt teması kapsamında Ö1 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“...Motivasyona bir şey mesela öğrenciler sergi açıyorlar biliyorsun. Mesela bir sergi açma durumu motivasyonu arttıran bir faktör. Hani şunu yapın bunu yapın hoca olarak demek bir yere kadar. Her öğrenci de işlemez. Hani kimisi kabul eder, kimse etmez ama bir sergi odaklı çalışmak gerek kişisel gerek sınıf, bir atölye anlamında. Motivasyonu arttırıyor öğrencide. Kendi kendine daha otokontrol sağlıyor, disiplin sağlıyor...”.

Ö2 ise şu görüşleri ifade etmiştir:

“...Yani ders daha sonra da bu işlemin aslında sergilenme safhası var. Orada da şunu öğretebiliyoruz. Yani öğrenciler yaptıkları çalışmalara sahip çıktıkları takdirde sergilemenin nasıl yapılacağıyla ilgili bilfiil işin içine uygulamanın içine girmiş olacaklardır. Dolayısıyla buradaki atölye sonrasındaki sergileme işi buradaki bireylerin yani öğrencilerin yapacakları bir uygulama haline dönüşmesi gerekiyor. Bu çok önemli. Baştan sona kadar bir eylemi sürdürdüğünüz takdirde çıktılarını da görüyorsunuz. O çıktılar gerçekten diğer izleyiciler tarafından, alıcılar tarafından izlenebiliyor. Dolayısıyla saygınlık aslında böyle artıyor motivasyon ilişkisi giderek bir sonraki işte atölye çalışmasındaki projelendirilmiş konu neyse ona aktarılıyor ve herkes zaten çalışmayı ister hale geliyor...”.

Ö5 ise bu konu hakkında görüşlerini şu şekilde belirtmiştir:

“...İşte sergiler, motivasyon artırıcı şeyler. Bu sergileri belki tekrar canlandırmak çözüm olabilir. Çünkü bir heyecan veriyor. Yaptığı işleri duvarda görmek çok önemli öğrenci için. Yapıyor bir kenara koyuyor yapıyor bir kenara koyuyor. Ne yaptığını da unutuyor. Ama şeyde görür sonucu öğrenci. Duvarda görür. Yani duvar dediğim sergileme ortamı diyorum. O galeri olabilir. Ya da herhangi bir yer. Bu çok çok önemli. Yani oradaki heyecan çok farklı oluyor. Ki dersten daha önemli. Çünkü orada bizim asıl yapmamız gereken şeyleri yapıyoruz. Sergi yapılıyor. İşte konuşuyoruz. Başkası ona soruyor. Bunu nasıl yaptın? O anlatıyor. İşte öneriler alabiliyor. Şöyle yapsan daha iyi olabilirdi. Bu aslında derste yapılması gereken şeyler. Ama zamanımız yetmiyor...”.

Öğretim elemanları genel bağlamda sanatsal sürecin sonunda ortaya çıkan sanat ürününü sergilemenin öğrenci açısından bir motivasyon kaynağı olduğunu savunmuştur.

Öğrencinin sanatsal süreçte bir amaca yönelik çalışmasının motivasyon artırıcı bir etkiye sahip olduğundan bahsetmişlerdir. Öğrenci motivasyonunu arttırmak adına sergi açma oranının artırılması gerektiğini savunmuşlardır.

6. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma güzel sanatlar eğitimi resim-iş öğretmenliği bölümünde okutulan sanatsal uygulama dersi olan ana sanat atölye derslerindeki sanatsal süreç kapsamında motivasyon ve odaklanma yansımalarını incelemek adına yapılmıştır. Araştırma, resim-iş öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 7 lisans öğrencisi ve ana sanat atölye dersi veren 5 öğretim elemanı katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın kapsamında öğrenciler ile yarı yapılandırılmış görüşme ve odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Ayrıca öğretim elemanlarının bu konu hakkındaki deneyimleri dinlenmiş ve önerileri alınmıştır. Tüm bu veriler sonucunda ise aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Öğrenciler ile yapılan bireysel yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda belirli ana temalara ulaşılmıştır. Bu ana temalar bağlamında sonuç ve tartışma kısmı açıklanacaktır. Bu ana temaların içeriklerine “bulgular ve yorum” kısmında ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir. Ana sanat atölye dersindeki sanatsal süreç içerisindeki motivasyon ve odaklanma etmenlerinin bu sürece yansımalarına yönelik öğrenci görüşlerindeki ana temalar bağlamında görüşler şu şekildedir:

Birinci ana temamız olan atölye içi motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ana teması bağlamında resim öğretmenliğini yani alanını benimseme ve sahiplenmesi durumunun öğrencilerin motivasyonu ve odaklanması üzerinde büyük bir öneminin olduğu sonucuna varılmıştır. Alanı benimseyerek gelen öğrencilerin kişisel motivasyon sağlaması daha olası olduğu bu durumda sanatsal sürecini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin öznel sorgulamalar yapmalarının kendi sanatsal süreci hakkında çıkarımda bulunmasına olanak sağladığı ve bu durumda olumlu bir yansıması olduğuna ulaşılmıştır. Atölye içerisinde arkadaşları ve hocası ile sosyal etkileşim içerisinde olmasının motivasyon ve odaklanmasında olumlu bir yere sahip olduğu görüşü ortaya konulmuştur. Atölye içinde müzik dinleme ve video izleme (sosyal olay) gibi durumların sanatsal sürece olan pozitif etkisi ortaya çıkarılmıştır. Atölye içerisinde sistematik olan bir çalışma planı oluşturmanın ve uygulamanın, atölye ortamının çalışma düzenine uygun bir şekilde hazır bulunması durumunun, öğrencilerin fizyolojik gereksinimleri (kahvaltı yapma, uykusunu alma vb.) durumlarının giderilmesinin, son olarak duygusal durum yansımaları yani öğrencinin atölye içi veya atölye dışı duygusal olarak etkilendiği

durumlar motivasyon ve odaklanmalarında olumlu/olumsuz etkilere sahip olduğu yapılan görüşmelerde ortaya çıkmıştır.

İkinci ana temamız olan öğrencilerin atölye derslerinin başlama-bitiş saatlerinin sanatsal süreçte motivasyon ve odaklanmalarına yansıyan etmenler üzerinde durulmuştur. Öğrencilerin görüşleri üzerine atölyede esnek çalışma saatleri olması ve bu esnek saatlerde sanatsal süreçlerini sürdürmelerinin motivasyon ve odaklanma açısından olumlu etkilerinin olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerin ön çalışma sürecinin yan hazırlık zamanlarının verimli geçememe durumunun olumsuz yansıma sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencinin kişisel çalışma düzeninin farklılığı durumu ile atölye ders saatleri uyumsuzluğu durumunda öğrencilere olumsuz yansıması olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sanatsal süreçte ders içeriğinde olan canlı model çalışmalarının canlı model veya ders saatleriyle olan uyumsuzluğu ile ilgili yaşanan problemler motivasyon ve odaklanma konusunda kötü yansıma bıraktığı gözlemlenmiştir. Öğrencilerin ortaya ürün koyma sürecinde bu sanatsal süreci ders saatleri gerekçesiyle belli bir zaman aralığına sıkıştırmak zorunda kalmaları öğrencilere olumsuz yansımalar sağlamıştır. Derslerin başlama-bitiş saatleriyle ilgili fikir farklılıkları oluşmuş bazı öğrenciler erken başlamasını isterken bazı öğrenciler daha geç başlaması gerektiğini savunmuştur. Aynı şekilde ders bitiş saatleri konusunda da fikir ayrılığı yaşanmış bazı öğrenciler daha geç bitmesi gerektiğini savunmuş bazı öğrenciler ise derslerin geç bitmesini olumsuz bulduklarını dile getirmişlerdir. Atölye derslerinde sanatsal sürecin mesai saatleri içerisinde yeterli gelmediği ve mesai saatleri dışında da okulda kalıp sanatsal süreçlerine devam etmeleri gerektiği konusunda çoğu öğrenci hem fikir olmuşlardır. Ayrıca bu ana tema altında çıkan diğer sorunlar ise atölye içinde teknolojik olarak sınırlı malzemelere sahip olmanın motivasyon ve odaklanma açısından olumsuz etkilere sahip olduğu gözlemlenmiştir. Bunun dışında bazı öğrencilerin atölye içerisinde kimyasal madde (tiner vb.) kullanılmasının olumsuz yansımalarının olduğunu vurgulamıştır.

Üçüncü ana temamız olan atölye dersleri esnasında verilen molalar bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ana teması kapsamında öğrencilerin verdiği cevaplar ışığında şu sonuçlara ulaşılmıştır; sanatsal süreç esnasında verilen molaların sanat ürününü gözden geçirmek adına önemli bir yere sahip olduğu çoğu öğrenci tarafından onaylanmıştır. Yoğun odaklanma esnasında fark edilmekte zorlanılan hataların bu molalar esnasında fark edildiği bu yüzden sanatsal sürece olumlu katkısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrenciler molalar esnasında sanatsal süreç

hakkında hocalardan dönüt alma ve soru sorma konusunda olumlu etkilerinin olduğunu vurgulamışlardır. Esnek mola zamanlarının olması konusunda ise öğrenciler bu esneklikten ötürü olumlu etkilendiklerini belirtmişlerdir. Uzun süren atölye dersleri esnasında verilen molaların birçok öğrenciye olumlu olarak yansıdığı gözlemlenmiştir. Bazı öğrenciler ise mola sürelerinin ve mola zamanlarının düzensiz oluşunun kendilerini olumsuz anlamda yansımalarının olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca mola sürelerinin uzaması durumunda motivasyon ve odaklanma konusunda olumsuz yansımalar yaşadıklarını gözlemlenmiştir. Bazı öğrenciler ise mola sayılarının ve sürelerinin fazla oluşunun motivasyon ve odaklanmalarını olumsuz anlamda sekteye uğrattığı konusu üzerinde durmuştur. Son olarak da hocanın mola verme konusunda esnek bir tutum sergilemesi ve bu seçeneği öğrencilere bırakması durumunun öğrenciler açısından olumlu bir yansıma sahip olduğu vurgulanmıştır.

Dördüncü ana tema kapsamında sonuçlara bakacak olursak, atölye iç düzeni bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler. Sanatsal sürecin sürmekte olduğu atölyelerin iç düzenlerinin kalabalık ve karmaşık olması durumunda öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun motivasyon ve odaklanma konusunda olumsuzluklar yaşadığı bulgulara gözlemlenmiştir. Sanat eğitimi verilen okulların atölyelerinin daha estetik bir görünüme sahip olması gerektiğini savunan öğrenciler olmuştur. Bu estetik görünüşün sağlanamaması motivasyon ve odaklanmada kayıplara neden olduğu vurgulanmıştır. Atölyenin fiziki koşullarının istenildiği gibi olmadığı konusunda birçok öğrenci hem fikir olmuşlardır. Atölyenin dar oluşu, pencerelerin küçük oluşu vb. gibi fiziki koşul yetersizliği sonunda öğrencilerin motivasyon ve odaklanma konusunda problem yaşadığı bulgular kısmında ortaya çıkmıştır. Bazı öğrencilerin atölyenin minimal bir düzene sahip olması gerektiğini ve atölye içerisinde ihtiyaç duyulan malzemelerin temin edilmesi durumunda motivasyon ve odaklanma adına olumlu yansımalar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca atölye içerisinde sanatsal sürece ilham yaratabilecek objelerin oluşunun, bu objelerin sanat ürünü çıkartma sürecinde ilham vererek olumlu bir durum yarattığı üzerinde durulmuştur. Atölye içindeki objelerin ve canlı model çalışılan zamanlarda objelerin ve modelin konumlandırılma durumlarının da motivasyon ve odaklama üzerinde olumlu bir etki sağladığı üzerinde durmuşlardır. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu ise atölye gelişimi desteklemenin motivasyon ve odaklanma açısından olumlu yansımalar yaptığını vurgulamışlardır. Örneğin atölye ortamını benimseme ve bu ortamı kullanılabilir hale getirme çabasının olumlu sonuçlar doğurduğunu bulgulardan

gözlemlenmiştir. Ayrıca üstünde durulan başka bir durum ise okulun ortak kullanılan malzemeleri temin etme durumunda öğrencilerin motivasyon ve odaklanma hakkında olumlu bir yansımaya sahip olacağıdır.

Beşinci ana tema olan atölyede bulunan kişi sayısı bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler teması bağlamında öğrencilerin büyük bir çoğunluğu ders işleyişinde sınıf mevcudunun önemi üzerinde durmuşlardır. Bazı öğrenciler ise atölyedeki kişi sayısının fazla oluşundan kaynaklı olumsuz yansımalar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca atölyedeki kişi sayısı bağlamında atölyenin fiziki koşullarının doğrusal anlamda olumsuz yönde etkilendiğini ifade etmişlerdir. Atölye mevcudu arttıkça dar bir atölyede çalışmanın olumsuz yansımalarından bahsetmişlerdir. Atölyede bulunan kişi sayısı ile hoca-öğrenci arasındaki etkileşim hakkında birçok öğrenci yorumda bulunmuştur. Atölyede kişi mevcudu arttıkça hocanın öğrenciler ile tek tek ilgilenme konusunda zorlandığı ve öğrenci başına daha az zaman ayırdıklarını belirtmişlerdir. Birçok öğrenci ise atölyedeki mevcut kişi sayısının fazla olmasının öğrenciler arasında sanatsal etkileşimi arttırdığını ve bu durumun sanatsal sürece olumlu yansıdığını vurgulamışlardır. Ama mevcudun az olması durumunda sanatsal etkileşimin eksik kaldığını ve bu durumda sanatsal süreçteki ilhamı azalttığını düşünmektedirler.

Altıncı ana tema olan atölye içi ilişkiler ve iletişim bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler temasında atölye içerisindeki arkadaşlık ilişkilerinin önemli bir noktada olduğu vurgulanmıştır. Atölye içerisindeki arkadaşlar ile iletişimin pozitif olmasının sanatsal süreçteki motivasyon ve odaklanmayı olumlu yönde etkilediği bulgulardan görülmektedir. Birçok öğrenci ise atölye içi negatif iletişimin sanatsal sürece olumsuz bir şekilde yansıdığı hakkında görüşler bildirmiştir. Ayrıca ders hakkındaki iletişimin yetersizliği durumunda sanatsal sürecin olumsuz yönde etkilendiği bulgulardan çıkan sonuçlarda gözlemlenmiştir. Bunun dışında hoca-öğrenci arasındaki negatif iletişimin sanatsal süreçte öğrenciler bakımından olumsuz bir durum olduğunu, motivasyon ve odaklanmayı olumsuz bir şekilde geliştirdiği belirtilmiştir. Bir öğrenci ise atölye içerisinde motive edici konuşmalar yaptığını ve bu konuşmaların arkadaşlarının odaklanmaları ve motivasyonları adına olumlu etkiler bıraktığını vurgulamıştır. Bunların dışında olan sorunlar ise atölye içerisinde uyulması gereken kurallara uyulmadığı zaman atölye huzurunun kaçması sonucunda sanatsal sürecin olumsuz etkilendiği vurgulanmıştır. Ayrıca birçok öğrenci hocanın duygusal durumunun olumlu veya olumsuz oluşunun öğrenciler üzerinde etkilerinin olduğunu vurgulamıştır.

Yedinci ana temamız atölye dersleri dışında olan diğer dersler bağlamında motivasyon ve odaklanmaya yansıyan etmenler ise birçok öğrenci atölye dışında gördükleri teorik derslerinin atölye ders başarısını etkilemediğini önceliğe atölye derslerine verdiklerini vurgulamışlardır. Bazı öğrenciler ise diğer derslerde yaşadıkları olumsuzlukları atölye dersine gelerek o olumsuz durumdan kurtulduklarından bahsetmişlerdir. Ya da diğer derslerde alınan olumlu bir dönütün atölye derslerine de olumlu bir yansıma yaptığını vurgulamışlardır. Birçok öğrenci ise atölye derslerine en yakın dersi sanat tarihi dersleri olarak görmekte ve sanat tarihi derslerinde alınan başarının atölye derslerine olumlu bir yansıması olduğunu belirtmektedirler. Bazı öğrenciler ise atölye derslerindeki başarının diğer dersleri olumlu anlamda etkilediğini belirtmişlerdir. Bazı öğrenciler ise derslerde başarı-başarısızlık ya da etkileşim durumunun birbirini etkilemediğini bulgulara görülmüştür.

Odak grup görüşmelerinde bireysel görüşmeler ile benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Ekstra birkaç başlığa ulaşılmıştır. Bu başlıklarda ise; sınıf içi genel motivasyon durumunun da öğrencileri bireysel olarak olumlu-olumsuz etkilediği bulgulara gözlemlenmiştir. Birçok öğrenci ise sanatsal ürünün önceden planlanmasının motivasyon ve odaklanma açısından olumlu durum yarattığını ama bu planlamanın istedikleri gibi gitmemesi durumunda ise olumsuz yönde etkilendikleri vurgulanmıştır. Ayrıca birçok öğrenci sanatsal etkinliklere grupça daha çok katılmalarının sanatsal süreçleri adına olumlu yansımalarının olacağını belirtmişlerdir. Ayrıca birçok öğrenci sanatsal süreçten sonra ortaya çıkan sanat ürününü sergilemesinin yetersiz oluşunun bu süreç için olumsuz bir yansıma yaşattığını belirtmektedir. Bir başka konu ise ana sanat atölye derslerinin bir gün içerisinde çok uzun geldiğini ve birkaç güne bölünmesi durumunun sanatsal sürece ve motivasyon odaklanma adına daha olumlu sonuçlar doğuracağını belirtmişlerdir. Bazı öğrenciler ise molaların öğrencilerin çalışma tarzına göre belirlenmesi gerektiğini ve öğrenci inisiyatifine bırakılması gerektiğini savunmuştur. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu ise hocanın olumlu ve anlayışlı iletişimi sanatsal sürece olumlu anlamda geri dönüt sağlama konusunda önemli bir durum olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca bazı öğrenciler bir dersin getirdiği yoğunluk nedeniyle diğer derslere zaman ayıramamanın motivasyon ve odaklanma üzerinde olumsuz etkiler yaptığını belirtmiştir.

Bu kısımda ise öğretim elemanları bulgularının sonuçları üzerinde durulacaktır. Birinci olarak öğretim elemanları anasanat atölye derslerindeki sanatsal süreçteki motivasyon ve odaklanmaya ilişkin deneyim ve gözlemlerine dayalı bulguların sonuçları

incelenecektir. Birçok ğretim elemanı öğrencilerin alanı benimseme ve hazır bulunuşluluk problemi yaşadığını gözlemlemişlerdir. Bunun sonucunda ise atölye derslerinde motivasyon ve odaklanma kaybı yaşadıklarını vurgulamışlardır. Bununla beraber bazı ğretim elemanları öğrencilerin atölyedeki öğrencilerin arasındaki bütünlüğün bozulduğunu ve öğrencilerin bireyselleşme yoluna gittiğini gözlemlemişlerdir. Ayrıca ğretim elemanlarının birçoğu öğrencilerin üniversiteye belirli beklentilerle geldiklerini ve bu beklentilerin karşılanmaması durumunda motivasyon kaybı yaşadıklarından bahsetmişlerdir. Bir başka yansıma ise öğrencilerin sanatsal süreçte kendi kişisel motivasyonunun olumlu/olumsuz anlamda öğrenciyi etkilediği yönündedir. Öğretim görevlilerinin bir diğer gözlem ve deneyimi ise atölye içi iletişimin genel anlamda çok önemli bir noktada olduğudur. Bu bağlamda ayrıca hoca-ğrenci arasındaki simbiyozun yani ortak ve karşılıklı paylaşımların bu durumda önemli bir yerde olduğudur. Bir diğer gözlem ise öğrencilerin alanlarında uzman kişilerden edindikleri sanatsal deyimnin kendi sanatsal süreçleri için gerekli ve geliştirici bir etkileşim olduğu üzerinde durmuşlardır. Teknolojinin sanatsal süreçteki motivasyon üzerindeki etkisini gözlemlediklerinde ise öğrencilerin teknolojiyi kullanarak kolayca kaçma eğilimleri olduğu ve bu nedenle sanatsal sürece yoğunlaşamama durumu yaşadıkları üzerinde durulmuştur. Öğretim üyeleri disiplinler arası öğrenimin bir motivasyon kaynağı olduğu üzerinde durmuş ve alan dışından ders almanın bu konuda büyük katkıları olacağını savunmuşlardır.

Bu bölümde ise ğretim elemanlarının ana sanat atölye derslerindeki öğrencilerin sanatsal süreçlerindeki motivasyon ve odaklanmalarına ilişkin problemler ana temasının bulgularının sonuçları incelenecektir. Öğretim elemanları öğrencilerin sanatsal süreçlerini sürdüğü atölye dışı fiziksel ortamlarının yetersizliğinin de motivasyon ve odaklanmayı etkilediğini vurgulamışlardır. Bir diğer konu ise öğrencilerin üniversiteye dair beklentilerinin karşılanamamasının sonucunda öğrencinin duyduğu hayal kırıklığının da sanatsal sürece olumsuz bir etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Daha öncede gözlemlenen hazır bulunuşluk ve alanı benimseme eksikliği olan öğrencilerin sanatsal süreçlerinde yaşadıkları zorlukları paylaşmışlardır. Ayrıca ğretim elemanları anasanat atölye dersleri sanatsal sürecin verimli geçmesi adına anasanat atölye derslerinin süresinin uzaması gerektiğini belirtmişlerdir. Anasanat atölye derslerini destekleyici derslerinin az oluşunun da sanatsal süreçteki verimi aksattığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin bulgularında da sık sık yer verilen anasanat atölye derslerinin mesai saatlerinin dışında devam edememesinin

bu sürece zarar verdiğinden bahsetmişlerdir. Bunun dışında öğrenciler tarafından atölye derslerine gerekli önemin verilmemesinin bu süreci olumsuz etkilediği vurgulanmıştır. Öğrencilerin sanatsal süreci verimli kullanamamasının sonucunda öğretim elemanlarının yaşadığı motivasyon kaybının öğrencilere yansması problemini belirtmişlerdir. Bunların dışında ise en çok üzerinde durulan madde mezun olduktan sonra öğrencilerin iş bulma güçlükleri yaşamaları ve okul motivasyonlarını, alan benimsemelerini ve hazır bulunuşluk düzeylerine olan etkisinin vurgusu yapılmıştır.

6.2. Öneriler

Burada yedi gönüllü katılımcı ve beş öğretim üyesini ile yapılan görüşmelerden edinilen bilgiler daha kapsamlı ve daha çeşitli veri toplama araçları kullanılarak yürütülecek yeni araştırmalara zemin oluşturabilir.

Temel olarak düşünüldüğünde öncelikle öğrencinin kendi kişisel gelişimine önem vermesi gerektiğini bu gelişim sayesinde kendi alanı ile ilgili gelişime erişiminin daha kolay olacağı önerilebilir. Öğrencinin gelişimini kendisi için istemesi bu gelişime daha istekli olmasına vesile olacaktır. Bu gelişim için kendi bulunduğu alan, bölüm içinde bu gelişimi sürdürme çabasını göstereceği belirtilmiştir. Ayrıca alanyla ilgili daha geniş perspektife sahip olması, disiplinler arası bilgilere sahip olmak sanatsal süreçteki motivasyon ve odaklanmalarına olumlu etkiler sunabilir.

Bir diğer öneri ise öğrencilerin motivasyon ve odaklanma problemlerini kendi gözlemlemesi için deneyim sunulması gerektiğinden bahsetmiştir. Öğretim üyesi öğrencilerin kendi sanatsal süreçlerini anlamaları adına otobiyografik projeler yapılabileceğidir. Bu sayede öğrencinin kendi motivasyon ve odaklanma problemlerini kendi gözlemeleme fırsatı yakalayabilir ve çözümlere ulaşabilir.

Bir başka öneri ise alan konularında bilinçli ve araştırmacı öğrenci yetiştirmek. Öğrencinin ne yapması gerektiğini ve ne istemesi gerektiğini bilmesi öğrenciyi alanda gelişmesi konusunda teşvik eder. Bilgiyi doğrudan vermek yerine bulmasına dair yolları öğretmek öğrencinin gelişimi açısından fayda sağlayacağını vurgulamıştır. Bu sayede merakını da arttırma konusunda gelişme kaydedilecektir. Bunların sayesinde de öğrenci kendi fikirlerini geliştirebilecek düzeye gelmektedir.

Öğretmenlik deneyimlerinin arttırılması daha bilinçli öğretmen adayları yetiştirmede önemli bir rol oynayacaktır. Ayrıca bu durula beraber eğitimsel ve sanatsal sürece daha hâkim olması sağlanabilir. Resim-iş öğretmenleri alanlarını benimsemesi ve

yapacağı meslek hakkında deneyim ve bilgiye sahip olması onun lisana eğitim aldığı dönemde yaşayacağı motivasyon ve odaklanma sürecine olumlu etkileri olacaktır.

Bir başka öneri ise hoca-öğrenci arasındaki iletişimin ve etkileşimin önemidir. Hoca ile olumlu etkileşimde olan öğrencinin iletişim kurma konusunda çekincelerinin olmayacağını ve durumunda öğrencinin sanatsal süreci ve sanat üretimi konusunda hocadan çekinmeden bağlantı kurarak kendini geliştirmesi amaçlanmalıdır. Ve bunun bağlamında yapılan işlerin belirli bir isteklilik çerçevesinde ilerletilmesi sağlanmalıdır. Bu olumlu iletişimle öğretmenlerinde öğrencilere motivasyon ve odaklanma sağlamaları olası duruma gelmektedir.

Bir diğer öneri ise öğrencilerin sanatsal süreçlerinin sonunda çıkan sanat ürünlerinin sergilenmesi önerisidir. Öğrencilerin ürünlerinin sürecin sonunda sergilenmesi fikri ile çalıştıklarında motivasyonlarında ve odaklanmalarında büyük bir miktarda artış olacağı belirtilmiştir.

KAYNAKÇA

- Akbaba, S. (2006). Eğitimde Motivasyon, *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 343-361.
- Alakuş, A. O. ve Mercin, L. (2020). *Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi*. (5. Baskı) Ankara: Pegem yayınları
- Alan, U. (2006), *Motivasyon Teorileri ve Motivasyonun İş Hayatı Üzerindeki Etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Beykent Üniversitesi: Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Altinkurt, L. (2015). Türkiye'de Sanat Eğitiminin Gelişimi. *Dumlupınar Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 4-16
- Arslantaş, G, B. (2006). *İlköğretim 4. Sınıf Beden Eğitimi Dersi Futbol Temel Becerilerinin Disiplinler Arası Öğretim Yaklaşımına Göre Öğretiminde Model Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Artut, K. (2002). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. (2. Baskı), Ankara: Anı Yayıncılık. s.105.
- Artut, K. (2004). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. (3. Baskı) Ankara: Anı yayıncılık. s.91-92.
- Artut, K. (2013). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık. s.121.
- Atalayer, F. (1994). *Temel sanat öğeleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi yayınları. s.72.
- Aydın, B. (2007). *Fen Bilgisi Dersinde İçsel ve Dışsal Motivasyonun Önemi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yeditepe üniversitesi. s.70.
- Baş, Ş. ve Kaptan, A.Y., (2019). Resim İş (Görsel Sanatlar) Öğretmenliği Öğrencilerinin Sanatsal Yaratım Süreçleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 21(1)
- Bayraktar, H. (2015). Sınıf Yönetiminde Öğrenci Motivasyonu ve Motivasyonu Etkileyen Etmenler. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 10(3). s.1084-1085.
- Bentley, J. (2003). *İnsanları Motive Etme*. Çeviri: Onur YILDIRIM. İstanbul: Kariyer Yayıncılık. s.21-29
- Ceylan, M. (2003). Sınıfta motivasyon:(İki Öğretmenin Sınıf İçinde Motivasyon Değişkenlerini Dikkate Alma Davranışlarının Betimlenmesi). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. s.7-8

- Çetin, T. (2006). *Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında Müze Eğitiminin Sanat Tarihi, Sanat Eleştirisi ve Ana Sanat Atölyelerinde Uygulamalara Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. s.30.
- Çolakoglu, M., Tiryaki, Morali, S. (1993). Konsantrasyon Çalışmalarının Reaksiyon Zamanı Üzerine Etkisi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 4(4), 32-47.
- Demirtaş, S. (2005), *Çalışma Yaşamında Motivasyonun Önemi ve Teşvik Araçlarının Yeri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. s.18-19
- Duman, B. ve Aybek, B. (2003). Süreç-Temelli ve Disiplinlerarası Öğretim Yaklaşımlarının Karşılaştırılması. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (11). s.1.
- Erbay, M. (1997), *Yükseköğretim Düzeyinde, Sanat Eğitimi Programlarının Uluslararası Bağlamda İncelenmesi*. Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Ercoskun, M.H. ve Nalçacı, A. (2005). Öğretimde Psikolojik İhtiyaçların Yeri ve Önemi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* (11). s.354.
- Erdoğan, F. (2015). *Uyarlanabilir Motivasyon Stratejileri Kullanmanın Öğrenci Motivasyonu ve Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erdoğan, Yerli, M. (2007) *Resim-İş Öğretmenliği Programındaki Temel Tasarım Derslerinin, Grafik Tasarım Anasanat Atölye Derslerine Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. s.26-27.
- Gökay, M. ve Özdemir, Ş. S. (2010). Görsel Sanatlar (Resim-İş) Öğretmenlerinin Motivasyonlarını Etkileyen Faktörler: Konya Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. (26).
- Güçlü, İ. (2019). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (1.Baskı) Ankara: Nobel Yayıncılık. s.77-258.
- İlhan, A. Ç. (2003). Sanat Öğretimi Yetiştirme Programları ve Sanat Eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36(1-2), 13-24.

- Karabulut, N. ve Daşdemir, F. (2020). Sanat Eğitiminde Bir Alt Disiplin Olarak Uygulamalı Çalışmalar ve Gestalt Algı Kuramı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(106), s.47-60.
- Kestanlioğlu, T. K. (2018). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğrencilerde Dikkat ve Konsantrasyon Geliştirmeye Yönelik Öz Yeterlilik Düzeylerinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul aydın üniversitesi, Sosyal bilimler Enstitüsü. s.19-24.
- Kıratlı, A. D., (2005). *Eğitim Fakülteleri Resim-İş Öğretmenliği Programındaki Anasanat Atölye Derslerine İlişkin Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşleri*. Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kurbanov, B., (2010). Sanat Eğitimi ve Problemleri Üzerine Düşünceler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 14 (2): 63-72.
- Laçınbay, K. ve Yılmaz, M. (2020). Görsel Sanatlar Ders Materyali Geliştirme Sürecinde ARCS Motivasyon Modelinin Kullanımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(1).
- MEB, (2018). Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). Ankara.
- Mercin, L. ve Alakuş, (2007). Birey ve Toplum İçin Sanat Eğitiminin Gerekliliği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*. (9) s.5.
- Özder, Z., (2009). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Viyolonsel Eğitiminde Motivasyonun Yer ve Önemine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özdoğan, B. (2001). Altı – On iki Yaşlarındaki Çocukların Eğitimi ve Okul Başarıları. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. 26(120). s.3-7.
- Özevin, B. (2006). *Oyun, Dans ve Müzik Dersine İlişkin Motivasyon Ölçeği*, Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli. s.3.
- Özgüngör, S. ve Kapıkıran, Ş. (2008). Güzel Sanatlar Eğitimi Öğrencilerinin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine İlişkin Motivasyon ve Başarı Düzeyleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1(23).
- Özkan ve Girgin, (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin görsel sanat etkinliği uygulamalarını değerlendirmesi. *Ejovoc (Electronic Journal Of Vocational Colleges)*. 4(4). s.79-85.

- Özsoy ve Alakuş (2017). *Görsel Sanatlar Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri* (2. Baskı), Ankara: Pegem. s.41-110.
- Özsoy, V. ve Şahan, M. (2009). Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin İlköğretim 6. Sınıf Resim-İş Dersinde Öğrenci Tutumuna Etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 7(1). s.205-227.
- Ryan, R. M., ve Deci, E. L. (2000). Intrinsic And Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology*. (25). s.54-67.
- Sabuncuoğlu, Z. (2000). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. (1.baskı). Bursa: Ezgi Kitapevi Yayınları.
- San, İ. (2019). *Sanatlar Eğitim ve Kültür*. İstanbul: Yeni İnsan Yayın Evi s.121-123
- Seggie F. N. ve Bayyurt, Y. (2015). Nitel Araştırma: Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları. Ankara: Anı Yayınları. s.70.
- Selçuk, Z. ve Güner, N. (2000). *Sınıf İçi Rehberlik Uygulamaları*. Ankara: Pegem Yayınları. s.65.
- Şahin, D. ve Yağcı, M.Y. (2012). Bireyi Toplumsallaşma Sürecinde Sanat Eğitiminin Önemi, *Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1). s. 274.
- Taşkesen, S., Taşkesen, O., Bakırhan, A., Tanoğlu, Ş. (2018). Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Motivasyon Düzeyleri ve Motivasyonlarını Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma (Erzincan İli Örneği). *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (Erzsosde)*. 11(2). s.77-85.
- Ulusoy, A. (2002). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık. s. 272-273.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2005), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin yayınları. s.39-72.
- Yılmaz, M. (2010). Güzel sanatlar eğitiminde özel öğretim yöntemleri. K. Artut, (Ed.),
- Yılmaz, M., Taşkesen, O., Taşkesen, S., (2016). Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Akademik Motivasyonları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2).
- Yolcu, E. (2009). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

İNTERNET KAYNAKLARI

http-1:

https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/YeniOgretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Resim_Is_Ogretmenligi_Lisans_Programi09042019.pdf

(Erişim Tarihi 02.06.2022)

EKLER

Ek-1. Etik kurul izin belgesi

Ek-2. Gönüllü katılım formu

Ek-3. Yarı yapılandırılmış görüşme ve odak grup görüşmesi için izin yazısı

Ek-4. Öğrencilere yöneltilen yarı yapılandırılmış görüşme ve odak grup görüşme soruları

Ek-5. Öğretim elemanlarına yöneltilen yarı yapılandırılmış görüşme soruları

Ek-1. Etik kurul İzin belgesi

Ek-2. Gönüllü katılım formu

Bu çalışma, “Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Atölye Derslerinde Öğrencilerin Motivasyon ve Odaklanma Eğilimlerinin Sanatsal Uygulama Süreçlerine Yansımalarına İlişkin Öğrenci ve Öğretim Elamanı Görüşleri” başlıklı bir araştırma çalışması olup güzel sanatlar eğitimi bölümü öğrencilerinin Resim Anasanat atölye derslerinde sürdürdükleri sanatsal süreçlerine motivasyon ve odaklanmanın yansımaları sorgulanmıştır. Çalışma, Araştırmacı Simge Sanal tarafından yürütülmekte ve bu araştırmadan elde edilecek sonuçlar sanat eğitiminin gelişimine ışık tutacaktır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, görüşme ile sizden veriler toplanacaktır.
- Görüşmelerde ses kayıt cihazı ve video kaydı yoluyla veriler toplanacaktır.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler kayıt altına alma, belgeleme, görüntülü saklama yöntemleri ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi bölümünden araştırmacı Simge Sanal ve Prof. Dr. Suzan S. Duygu Bedir Erişti 'ye yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı: Simge Sanal

Adres:

Tel:

**Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek
verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.**

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Adı ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

XXXXXX

Ek-3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme ve Odak Grup Görüşmesi İçin İzin Yazısı

Bu belge “Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Atölye Derslerinde Öğrencilerin Motivasyon ve Odaklanma Eğilimlerinin Sanatsal Uygulama Süreçlerine Yansımalarına İlişkin Öğrenci ve Öğretim Elamanı Görüşleri” isimli tez kapsamında ve tezin tamamında kullanılmak üzere sizlerle yapılması planlanan odak grup görüşmeleri ve yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapmak için izninizi almak üzere düzenlenmiştir. Ayrıca araştırma kapsamında bu görüşmelerin analiz edilerek raporlaştırılması, sunulması, yayın haline getirilmesi amacıyla izninize gereksinim duymaktadır. Bu nedenle odak grup görüşmeleri ve yarı-yapılandırılmış görüşmeler paylaştığınız içeriklerin kullanımına ilişkin izninizi rica ediyoruz. Aşağıda sizin onayınızı belgeleyen bir imza kısmı yer almaktadır. Odak grup görüşmeleri ve yarı-yapılandırılmış görüşmelere ilişkin sizi rahatsız eden bir durum olmadığını beyan ederek belgeyi imzalamanız araştırma ile ilintili bu içeriklerin etik koşullar çerçevesinde kullanılmasını sağlayacaktır. Görüşme içeriklerinin hiçbirisi sizin izniniz olmaksızın araştırmada kullanılmayacaktır. Bu nedenle bu belge sizin ile ilişkili görüşmelerin tamamını içermektedir. Araştırma sürecine katılımınız ile destek sağladığınız için teşekkür ederiz.

“Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Atölye Derslerinde Öğrencilerin Motivasyon ve Odaklanma Eğilimlerinin Sanatsal Uygulama Süreçlerine Yansımalarına İlişkin Öğrenci ve Öğretim Elamanı Görüşleri” isimli araştırmada odak grup görüşmeleri ve yarı-yapılandırılmış görüşmelere katılıyorum. Ayrıca görüşmelerin eğitim amacıyla /ticari olmayan amaçlarla/araştırma raporlaştırma sürecinde kullanılması amacıyla/araştırmanın sunumunda kullanılması amacıyla/web sitelerinde kullanılması amacıyla/araştırma ile ilintili raporlaştırma süreçlerinde kullanılması amacıyla düzenlenen bu belge aracılığı ile kullanımına izin veriyorum. Odak grup görüşmeleri ve yarı-yapılandırılmış görüşmelere kendi isteğimle katılmayı kabul ettiğimi ve görüşmeleri raporlaştırırken gerçek isimlerin kullanılmayacağını anladığımı beyan ederim.

İmza:

Tarih:

Ek-4. Öğrencilere Yöneltilen Yarı Yapılandırılmış Görüşme ve Odak Grup Görüşme Soruları

1. Atölye derslerinde odaklanmanızı nasıl sağlıyorsunuz?
2. Atölye derslerindeki motivasyonunu etkileyen durumlar nedir, kendini nasıl motive ediyorsunuz?
3. Atölye derslerinin başlama ve bitiş saatleri seni olumlu veya olumsuz etkiliyor mu?
4. Atölye dersleri esnasında verdiği molalar odaklanmanı veya motivasyonunu etkiliyorlar mı?
5. Atölye de bulunan iç düzen ve eşyalar seni olumlu veya olumsuz etkiliyor mu?
6. Atölye derslerinde bulunan kişi sayısı odaklanmanı ve motivasyonunu olumlu olumsuz etkiliyor mu?
7. Atölye içerisinde ki diğer arkadaşlarında pozitif veya negatif ilişkiniz odağını veya motivasyonunu etkiliyor mu?
8. Diğer derslerdeki başarın atölye derslerini motivasyonunu olumlu ya da olumsuz etkiliyor mu?
9. Senin bu konu hakkında söylemek istediğin özel bir şey var mı?

Ek-5. Öğretim Elemanlarına Yöneltilen Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

- 1- Ana Sanat Atölye derslerinde öğrencilerin motivasyon ve odaklanmaları hakkında gözlemlerinizi ve kişisel deneyimleriniz nelerdir?
- 2- Bu konularda yaşanan problemler sizce nelerdir?
- 3- Ana sanat atölye derslerinde öğrencilerin motivasyon ve odaklanmalarını nasıl sağladıkları ile ilgili gözlemlerinizi nelerdir?
- 4- Ana sanat atölye derslerinde motivasyon ve odaklanma hakkında, hoca ve öğrenci açısından yaşanan problemler nelerdir?
- 5- Bu konular hakkında önerileriniz nelerdir?

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Simge Sanal

Yabancı Dil: İngilizce

Doğum Yer ve Yılı:

E-Posta:

Eğitim Geçmişi: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü,
Resim-İş Öğretmenliği Program, 2018

